

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA PLZEŇ

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Postavení notáře v českém právním řádu

2024

Bc. Ladislava Bufková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA PLZEŇ

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Postavení notáře v českém právním řádu

Zpracovala:	Bc. Ladislava Bufková
Studijní program:	M0421A220004 Právo a právní věda
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Miloslava Wipplingerová, Ph.D., LL.A.
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva
Místo a rok zpracování:	Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Ladislava BUFKOVÁ**
Osobní číslo: **R19M0037P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Postavení notáře v českém právním řádu**
Zadávající katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

Úvod

1. Úvod do problematiky
 2. Historický vývoj notářství
 3. Postavení a úloha notáře a dalších pracovníků notáře v českém právním řádu
 4. Notářská samospráva
 5. Notářská činnost
 6. Komparace s francouzskou právní úpravou
- Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

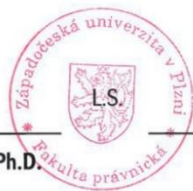
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Miloslava Wiplingerová, Ph.D.,LL.A.**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2023

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Postavení notáře v českém právním řádu zpracovala samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem k sepsání této diplomové práce použila, byly řádně citovány a uvedeny v seznamu použitých pramenů.“

V Plzni dne 31. 3. 2024

.....
Bc. Ladislava Bufková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Miloslavě Wiplingerové, Ph.D., LL.A. za velice ochotný přístup, cenné rady a věcné připomínky k mé diplomové práci.

Seznam pojmů a zkratk

Advokátní tarif	vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)
Kancelářský řád	Kancelářský řád Notářské komory České republiky
Kárný řád	Kárný řád Notářské komory České republiky
Komora	Notářská komora České republiky
Konkurzní řád	Konkurzní řád Notářské komory České republiky
Notářský řád	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
Notářský tarif	vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)
Organizační řád	Organizační řád Notářské komory České republiky a notářských komor
Zákon č. 300/2021 Sb.	zákon č. 300/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
Zkušební řád	Zkušební řád Notářské komory České republiky
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Obsah

Úvod	10
1 Úvod do problematiky	12
1.1 Pojem notářství	12
1.1.1 Vybrané zásady a principy notářství	12
1.2 Základní právní prameny upravující postavení a úlohu notáře v českém právním řádu	14
1.2.1 Novela notářského řádu zákonem č. 300/2001 Sb.	16
1.3 Mezinárodní spolupráce a organizace v oblasti notářství.....	19
1.3.1 Mezinárodní notářské organizace.....	19
1.3.2 Mezinárodní notářské projekty.....	20
2 Historický vývoj notářství	22
2.1 Notářství a jeho počátky v nejstarších dobách historie	22
2.2 Historie notářství v českých zemích	23
2.2.1 Ženy v notářské praxi	27
3 Postavení a úloha osoby notáře a dalších pracovníků notáře v českém právním řádu	29
3.1 Notář	29
3.1.1 Jmenování, pozastavení a odvolání z pozice notáře.....	30
3.1.2 Konkurz na obsazení notářského úřadu.....	32
3.1.3 Notářský úřad	33
3.1.4 Technické zabezpečení činnosti notáře	34
3.1.5 Výkon činnosti dočasným zástupcem a náhradníkem notáře.....	35
3.2 Pracovníci notáře	37
3.2.1 Notářský koncipient	37
3.2.1.1 Notářská zkouška.....	39
3.2.2 Notářský kandidát.....	40
3.2.3 Další pracovníci notáře.....	41
4 Notářská samospráva	44
4.1 Notářská komora České republiky.....	44
4.1.1 Orgány Notářské komory České republiky	45
4.2 Notářská komora.....	48
4.2.1 Orgány notářské komory	48
4.3 Dohled a kárné řízení nad notářskou činností.....	51

4.3.1	Dohled	51
4.3.2	Kárné řízení	52
5	Notářská činnost.....	55
5.1	Obecně k notářské činnosti.....	55
5.2	Notářská činnosti v užším slova smyslu.....	57
5.2.1	Sepisování notářských zápisů o právních jednáních	57
5.2.1.1	Notářský zápis pro zápis do veřejného seznamu nebo veřejného rejstříku.....	58
5.2.1.2	Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti	59
5.2.2	Osvědčování právně významných skutečností a prohlášení	59
5.2.2.1	Osvědčení vyhotovením doložky na listině.....	60
5.2.2.2	Osvědčení podle zvláštních právních předpisů.....	62
5.2.2.3	Osvědčení notářským zápisem	62
5.2.3	Notářská úschova	64
5.2.3.1	Úschova listin	64
5.2.3.2	Úschova peněz	66
5.2.4	Vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení	67
5.3	Činnost notáře v řízení o pozůstalosti.....	70
5.3.1	Zahájení řízení o pozůstalosti a jeho průběh.....	70
5.3.2	Notář jako soudní komisař v řízení o pozůstalosti	71
5.3.3	Projednání dědictví.....	72
5.3.4	Rozhodnutí v řízení o pozůstalosti	74
5.4	Odměna a náhrady notáře	75
5.3.5	Notářský tarif.....	76
6	Komparace s francouzskou právní úpravou	78
6.1	Základní právní prameny upravující postavení a úlohu notáře ve francouzském právním řádu	78
6.2	Komparace funkce notáře a notářského úřadu s francouzskou právní úpravou	79
	Závěr.....	82
	Seznam použitých pramenů	86
	Resumé	92
	Résumé	93

Úvod

Tato kvalifikační práce se zabývá postavením notáře v českém právním řádu. Bude zaměřena na jednu ze stále ještě velmi vážených právnických profesí, se kterou se s velkou pravděpodobností může alespoň jedenkrát v životě setkat každý. Osoba notáře je veřejností vnímána jako osoba vzdělaná, znalá práva s vysokými morálními hodnotami. Při výkonu své funkce by měl být notář nestranný, při své činnosti nemá nikoho zvýhodňovat ani znevýhodňovat. Notář by měl stát mezi stranami, obdobně jako advokát za stranami a soudce nad stranami.

Téma kvalifikační práce jsem si vybrala z důvodu osobního zájmu o notářskou profesi, a to jak z důvodu prohloubení teoretických znalostí v oblasti notářství, tak možného zaměření na výkon notářské profese po absolvování právnické fakulty. Téma se také stále jeví aktuálním z důvodu rozsáhlé novely notářského řádu, která proběhla v roce 2021 zákonem č. 300/2021 Sb. a přispěla tak k modernizaci a elektronizaci notářství.

Cílem této kvalifikační práce je popsat, analyzovat a zhodnotit platnou právní úpravu, která upravuje postavení notáře v českém právním řádu. V rámci kvalifikační práce budou využity základní metody vědecké práce, zejména metoda deskriptivní, analytická, historická a komparativní. Základním právním předpisem, který upravuje postavení a činnost notáře a který bude v rámci celé kvalifikační práce využit, je notářský řád. V této kvalifikační práci nebude možné opomenout ani vnitřní předpisy Komory, které regulují činnost notáře, a tím doplňují notářský řád.

Kvalifikační práce bude členěna do šesti základních kapitol a měla by přinést komplexní vhled do postavení notáře v českém právním řádu. Cílem první kapitoly bude samotný úvod do problematiky. Úvod do problematiky se bude zabývat pojmem notářství, vybranými zásadami a principy notářství, dále se zaměří na základní právní prameny, které upravují postavení notáře v českém právním řádu, a na novelu notářského řádu z roku 2021, která proběhla zákonem č. 300/2001 Sb. Dojde také ke krátkému představení mezinárodní spolupráce a organizací v oblasti notářství.

Druhá kapitola se bude zabývat historickým vývojem notářství, budou krátce představeny základní historické milníky a přelomové okamžiky, které zasáhly do vývoje notářství v českých zemích. Tato kapitola se také zaměří na

historické postavení žen v notářské praxi a představí první českou notářku Andělu Kozákovou-Jírovou.

Třetí kapitola bude zaměřena na samotné postavení a úlohu notáře a jeho dalších pracovníků v českém právním řádu. První podkapitola se bude věnovat samotné osobně notáře, jeho jmenování, pozastavení činnosti a odvolání z funkce, konkurzu na obsazení notářského úřadu a notářskému úřadu jako takovému, technickému zabezpečení činnosti notáře a zastupování notáře dočasným zástupcem nebo náhradníkem. Podkapitola týkající se pracovníků notáře bude rozdělena na postavení a úlohu notářského koncipienta, notářského kandidáta a dalších pracovníků notáře v českém právním řádu.

Čtvrtá kapitola bude věnována notářské samosprávě, tedy profesní samosprávě, která je rozdělena mezi Komoru a regionální notářské komory. Dojde k představení jednotlivých orgánů, kterými notářská samospráva disponuje. Dále se tato kapitola zaměří na dohled a kárné řízení v rámci notářské činnosti, kterou osoby v notářské samosprávě vykonávají.

Pátá, bezpochyby nejrozsáhlejší, kapitola bude zaměřena na činnost, kterou notář vykonává. Tato kapitola se nejprve bude zabývat obecně činností notáře, poté notářskou činností v užším slova smyslu se zaměřením na sepisování notářských zápisů, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, notářskou úschovu a vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení. Dále se velmi obecně bude věnovat činnosti notáře v řízení o pozůstalosti a odměnám a náhradám notáře za jeho činnost.

Poslední, šestá kapitola bude věnována komparaci postavení notáře, a to s francouzskou právní úpravou. Dojde k představení základních právních pramenů, které upravují postavení a úlohu notáře ve francouzském právním řádu, zmíněny budou také rozdílnosti v právní úpravě notářství ve Francii a České republice.

1 Úvod do problematiky

1.1 Pojem notářství

V notářském řádu nenalezneme definici institutu notářství, která by vytvářela obecný základ například k pojmům *notář* nebo *notářský úřad*, jejichž definice v notářském řádu již obsažena je, a to přímo v § 1 notářského řádu. Na pojem notářství lze nahlížet z několika teoretických pohledů, lze ho obecně chápat v širším a užším slova smyslu. Notářství v širším slova smyslu je možné chápat jako souhrn všech právních vztahů, které jsou postihnuty striktní právní úpravou, od organizace notářské samosprávy a výběru jednotlivých notářů až po výkon notářské činnosti a poskytování právní pomoci. V užším slova smyslu lze notářství chápat jako specifickou právní činnost vykonávanou v rámci svobodného povolání, avšak pouze státem pověřenými osobami a na základě jim svěřených pravomocí, jejímž předmětem je poskytování právních služeb, a to zákonem předepsanou formou, v zákonem vymezených oblastech právních vztahů a za úplatu.¹

1.1.1 Vybrané zásady a principy notářství

Notářství je založeno nejen na zákonné právní úpravě, ale také na zásadách a právních principech, které jsou buďto přímo vtěleny do zákonné úpravy, anebo z ní vyplývají. Jednotlivé zásady a principy jsou v rámci institutu notářství navzájem propojeny. Pro účel této kvalifikační práce byly vybrány zásady nestrannosti a nezávislosti, zásada osobní odpovědnosti notáře za výkon notářství, zásada povinného členství v notářské samosprávě, zásada pevně stanoveného notářského tarifu a princip spojení notářství s výkonem veřejné moci, princip numerus clausus, principy prevence a poradenství a princip etiky.

Zásada nestrannosti je obsažena přímo v § 2 notářského řádu, kdy notář vykonává notářskou činnost nestranně. Notář má povinnost postupovat nestranně, zacházet s osobami stejným způsobem, nevměšovat se do děje. Povinnost nestrannosti se vztahuje jen na výkon notářské činnosti, v tzv. další činnosti dle § 3 notářského řádu notář není povinností nestrannosti vázán, ale naopak

¹ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 4.

vystupuje v zájmu klienta, kterému právní službu poskytuje a při poskytování právní pomoci je také pokyny klienta vázán.²

Se zásadou nestrannosti je úzce spojena také zásada nezávislosti, která je vtělena do § 5 notářského řádu. Notář je v rámci nezávislosti výkonu notářské činnosti vázán jen právními předpisy. Určitá nezávislost se odráží také v zásadě pevně stanoveného notářského tarifu, kdy odměna notáře je předem stanovena na základě notářského tarifu. Výše a způsob určení odměny notáře za poskytování právní pomoci a za výkon správy majetku se řídí advokátním tarifem.³ Se zásadou nestrannosti je spojeno také ustanovení v § 5 odst. (2) notářského řádu o neslučitelnosti činností notáře s výkonem jiných výdělečných činností s výjimkou⁴ správy vlastního majetku.

Zásada osobní odpovědnosti notáře za výkon notářství je spojena s odpovědností notáře za škodu, která může vzniknout v souvislosti s činností notáře. Notář je povinen mít pro případ škody uzavřenou smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu. V případě jeho pochybení a následné škody při sepisování smluv ve formě notářského zápisu a jiných veřejných listin a v činnosti notáře jako soudního komisaře, za případnou škodu odpovídá v první řadě stát, který pak má vůči notáři plný regres.⁵

Notáři jsou povinni být členy notářských komor, tedy notářské samosprávy, a to podle obvodů na základě jejich sídel. Jejich členství vzniká dnem jejich jmenování. Notářská samospráva například dohlíží na výkon notářské činnosti, dbá na kárnou odpovědnost členů, pořádá vzdělávací akce a odbornou výchovu notářů a dalších pracovníků notáře.

Notářství je pevně spojeno s výkonem veřejné moci, kdy stát přenáší část svých pravomocí právě na notáře. Hlavním specifikem činnosti notáře pak je skutečnost, že ačkoliv není vykonávána přímo orgány státu, jsou její výsledky

² KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 10.

³ § 10 vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

⁴ Notář však může, na základě § 5 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), vykonávat funkci poslance, senátora nebo zastupitele obecního nebo krajského zastupitelstva, a i za úplatu činnost vědeckou, publikační, pedagogickou, tlumočnickou, znaleckou, uměleckou a činnost v poradních orgánech vlády, ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a v orgánech samosprávy a činnost zapsaného mediátora.

⁵ NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Notáři v České republice 2010*. Praha: Notářská komora České republiky, 2009.

nadány tzv. veřejnou vírou, tedy mají zákonem přiznané kvalifikované účinky spočívající v předpokladu jejich pravdivosti a zákonnosti.⁶

S notářstvím je bezpochyby spojen také princip *numerus clausus*, který je v notářském řádu vyjádřen v § 8 odst. (2). Jedná se o podstatný organizační princip, kdy počet notářských úřadů stanovuje ministr spravedlnosti po vyjádření Komory. Počet notářských úřadů je tedy regulován ze strany veřejné moci, dochází tím k omezení konkurence v notářské profesi, a tím vzniká jakýsi kompromis mezi dostupností notářských služeb veřejnosti a zárukou nezávislosti a nestrannosti notářství.

Jedním ze základních posláních notářství je předcházení sporů, usnadnění procesů, dokumentování právního jednání, péče o právní jistotu, které se odráží v principu prevence.⁷ Princip poradenství proniká veškerou činností notáře. Notář má podávat uvážené a kvalifikované rady, vyslechnout názory stran, poučovat náležitě strany o jejich právech a nabízet jim možná řešení, aby ani u jedné ze stran nedošlo k újmě.

Princip etiky není přímo stanoven v právních předpisech, tento princip vychází přímo z posláních notářství. Notáři by měli dodržovat nejen etiku, ale měli by být také přívětiví k účastníkům řízení, měli by vést jednání v klidné atmosféře, nepřipouštět uspěchanost a neuvážená rozhodnutí, samozřejmostí je dokonalá znalost právních předpisů a nestrannost.⁸

1.2 Základní právní prameny upravující postavení a úlohu notáře v českém právním řádu

Základním právním předpisem upravujícím notářskou činnost je bezesporu notářský řád, který vešel v platnost 7. května 1992 a v účinnost 1. ledna 1993. Notářský řád výrazně navazuje na rakouskou právní úpravu notářství z roku 1871, která byla recipována první republikou (zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého) a platila i v poválečném Československu až

⁶ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 99.

⁷ SCHELLE, Karel a Iлона SCHELLEOVÁ. *Právní služba: advokacie, notářství, patentoví zástupci, daňoví poradci, soukromí soudní exekutoři*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-51-3. s. 34.

⁸ ŠEŠINA, Martin. *Jak by měl vypadat ideální notář – úvaha*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2013, ročník 2013, č. 1. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 05. 03. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2013_1.pdf. s. 4.

do roku 1949.⁹ V současné době notářský řád čítá 116 paragrafů a je rozdělen do dvanácti částí. Jedná se tedy o komplexní právní úpravu, která byla více než čtyřicetkrát novelizována, poslední marginální novela proběhla zákonem 285/2023 Sb. v roce 2023, avšak velmi rozsáhlá novela notářského řádu proběhla v roce 2021 zákonem č. 300/2021 Sb. (blíže viz. kapitola č. 1.2.1).

Mezi další zákonné právní předpisy důležité pro výkon činnosti notáře patří bezesporu zákon o veřejných rejstřících, zákon č. 304/2013 Sb., který upravuje postavení notáře při zápisu do rejstříku, dále ZŘS, který upravuje postavení notáře jako soudního komisaře při pozůstalostním řízení a pramenní z úpravy civilního řízení obsaženého v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, a další.

Mezi právní předpisy upravující postavení a úlohu notáře nepatří jen ty primární, zákonné, ale také ty sekundární, podzákonné. Důležitými podzákonnými právními předpisy jsou notářský tarif, dále advokátní tarif, vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, která upravuje v části desáté řízení o pozůstalosti a v části jedenácté rozvrh pověřování notářů a pověřování pracovníků notáře v řízení o pozůstalosti, a další.

Nelze v tomto případě opomenout ani vnitřní předpisy Notářské komory ČR, k jejichž vydávání dává souhlas Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Vnitřní předpisy mohou regulovat vedení evidencí a zápisů do nich, například předpis Notářské komory České republiky o Evidenci právních jednání pro případ smrti ve znění ze dne 1. ledna 2024, předpis Notářské komory České republiky o Evidenci listin o manželském majetkovém režimu ve znění ze dne 1. ledna 2024, předpis Notářské komory České republiky o Sbírci dokumentů ve znění ze dne 1. září 2021, atd. Dále vydává Notářská komora ČR předpisy, které upravují organizaci notářské samosprávy, fungování notářské kanceláře, vedení kárného řízení, notářské konkurzy a zkoušky, a další. V tomto případě se jedná zejména o organizační řád ve znění ze dne 1. ledna 2024, kancelářský řád ve znění ze dne 1. ledna 2024, kárný řád ve znění ze dne 27. července 2022, konkurzní řád ve znění ze dne 15. února 2006, zkušební řád ve znění ze dne 15. února 2006, a další.

Usnesení a výkladová stanoviska prezidia Komory nemají povahu právního předpisu, ale obsahují výklad sporných ustanovení nebo jiná doporučení

⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5. s. 16.

pro aplikaci práva formulovaná Komorou.¹⁰ Usnesení a výkladová stanoviska prezidia Komory mají důležitou roli zejména v notářské praxi, zabývají se například zápisem notáře do veřejných rejstříků, soudním komisariátem, vidimací, legalizací, apod. Usnesení jsou pro notáře závazná, výkladová stanoviska jsou pouze doporučující povahy. Obdobné postavení mají i instrukce a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky, může se jednat o pouhá doporučení, ale také mohou mít povahu tzv. interní normativní instrukce,¹¹ a to v těch případech, kdy na notáře stát přenáší výkon státní moci.

1.2.1 Novela notářského řádu zákonem č. 300/2001 Sb.

Dne 13. srpna 2021 vešel v platnost, vyhlášením ve Sbírce zákonů, zákon č. 300/2021 Sb. Většina ustanovení zákona č. 300/2021 Sb. nabyla účinnosti dne 1. září 2021, několik málo ustanovení, přesněji ustanovení v části první čl. I bodů č. 57 a č. 58, nabyly účinnosti dne 1. února 2022. Jedná se o poměrně rozsáhlou novelizaci, kdy zákon č. 300/2021 Sb. obsahuje téměř sedm desítek novelizačních bodů týkajících se notářského řádu a šest novelizačních bodů týkajících se zákona o správních poplatcích, zákona č. 634/2004 Sb., a to v oblasti poplatků apostilační agendy.

Novelou byly zřízeny nové evidence – tzv. Sbírká dokumentů a Evidence ověřených podpisů. Bylo umožněno také sepsání notářských zápisů týkajících se obchodněprávních agend, a to elektronickým distančním způsobem, dále založení obchodní společnosti opět distančním způsobem. Tyto změny by měly přispět k větší efektivitě a flexibilitě notářské činnosti, ale při udržení náležitých bezpečnostních standardů. Dále došlo ke změně v oblasti vydávání apostil, tj. ověřování listin vydávaných ve styku se zahraničím. Tuto činnost, která byla dříve v gesci Ministerstva spravedlnosti České republiky, nyní vykonává Komora. Předkladatelka novely notářského řádu, poslankyně Ing. Monika Červíčková, se k nutnosti novelizace notářského řádu vyslovila takto: „Žijeme v 21. století, přesto tomu způsob, kterým běžný občan komunikuje s úřady, rozhodně neodpovídal a bylo tedy naprosto nezbytné systém modernizovat, a protože se běžná

¹⁰ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 8.

¹¹ Jedná se například o instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy.

komunikace občanů s institucemi týká mimo jiné i notářských kanceláří, byl dobrý důvod navrhnout novelizaci notářského řádu.”¹²

Jedním ze zásadních novelizačních bodů zákona č. 300/2021 Sb. je jednoznačně bod č. 2 čl. I, který mimo zákonem stanovené listinné podoby notářských listin stanovuje v některých případech možnosti sepsání listiny také v elektronické podobě. Tento bod byl do novely zahrnut na základě zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby, kdy v § 2 odst. (1) má uživatel služby právo využívat digitální službu a orgán veřejné moci má povinnost poskytovat digitální službu. Elektronizace notářství je zásadním přínosem pro zvýšení kvality podnikatelského prostředí a Česká republika bude následovat trendy a standardy, které jsou v této oblasti v zemích, s nimiž máme významnou obchodní výměnu.¹³ Totožnost je v těchto případech ověřována bez fyzické přítomnosti účastníků, elektronická identifikace a autentizace účastníků se provádí videokonferencí, anebo za užití identifikačních dokladů osoby.¹⁴ V případech listin sepsaných v elektronické podobě je využíván elektronický podpis namísto podpisu vlastnoručního a namísto úředního razítka a vlastnoručního podpisu notáře je používán kvalifikovaný elektronický podpis notáře¹⁵ a kvalifikované elektronické časové razítko.

Další novelizační bod zákona č. 300/2021 Sb., se v čl. 1 bodu č. 5. zabývá otázkou, která vyvstala přímo z potřeb praxe. Úprava tohoto bodu je obsažena zejména § 14 odst. (5) notářského řádu, a to v otázkách jmenování náhradníka notáře, kdy v případě neúspěchu ustavení ze strany notářské komory může jmenovat kteréhokoliv notáře jako náhradníka z řad notářů i Komora.

Stěžejním novelizačním bodem zákona č. 300/2021 Sb. je bod č. 17 čl. II, kterým byl do notářského řádu vložen § 35m týkající se Evidence ověřených podpisů, § 35n týkající se Sbírký dokumentů a § 35o týkající se ověřování listin

¹² NK ČR, 2021. *Rozhovor s předkladatelkou novely notářského řádu, poslankyní Monikou Červíčkovou*. [online]. [cit. 28. 02. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_1027-rozhovor-s-predkladatelkou-novely-notarskeho-radu-poslankyni-monikou-cervickovou.

¹³ PSP ČR, 2021. *793/0, Návrh poslanců Moniky Červíčkové, Jaroslava Faltýnka, Heleny Válkové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů*. [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=170769>. s. 18.

¹⁴ Identifikačním dokladem osoby je myšlen občanský průkaz, cestovní pas, diplomatický pas, služební pas nebo průkaz o povolení k pobytu.

¹⁵ PSP ČR, 2021. *793/0, Návrh poslanců Moniky Červíčkové, Jaroslava Faltýnka, Heleny Válkové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů*. [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=170769>. s. 19.

ve vztahu k cizině. V Evidenci ověřených podpisů jsou centrálně uchovávány notářsky legalizované vlastnoruční podpisy. Na základě pořadového čísla evidence, jména, příjmení a data osoby, jejíž podpis byl legalizován, je možné při využití dálkového přístupu jednoduchým způsobem ověřit označení dané listiny a údaj, který notář podpis ověřil.¹⁶ Nově je možné vedle legalizace vlastnoručního podpisu také ověřit pravost elektronického podpisu, a to na základě § 74a notářského řádu, kdy ověřovací doložka je vyhotovena v elektronické podobě a opatřena elektronickým podpisem ověřujícího.

Ve Sbírce dokumentů se, dle nově vzniklého § 35n notářského řádu, evidují a ukládají dokumenty vzniklé převedením notářských zápisů sepsaných v listinné podobě do podoby elektronické a notářské zápisy sepsané čistě v podobě elektronické. Vytvořením této elektronické sbírky vzniká navíc i centrální archiv dokumentů, tedy notářských zápisů. Uložené dokumenty jsou ve Sbírce dokumentů uchovávány tak, aby byla zajištěna jejich integrita, autenticita, neměnnost, pravost a důvěryhodnost po celou dobu jejich uchování.¹⁷ Každý dokument je označen pořadovým číslem a kvalifikovaně podepsán elektronickým podpisem notáře. V případě rozporu mezi listinnou podobou a podobou převedenou z listinné podoby do elektronické, má přednost podoba listinná.

Vytvořením nového § 35o notářského řádu došlo k úpravě v oblasti apostilační agendy. Dochází tím k přesunu pravomoci provádění vyššího ověření notářských listin ve styku s cizinou (tzv. apostil) z Ministerstva spravedlnosti České republiky na Komoru, která apostily vydává korespondenčně, a to na sedmi pracovištích – v Praze, Ústí nad Labem, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě.¹⁸ Tímto novelizačním bodem dochází k přesunu apostilační agendy blíže k veřejnosti.

Z novelizačních bodů týkajících se zákona o správních poplatcích, zákona č. 634/2004 Sb., v oblasti apostilační agendy, jsou nejvýznamnější ty, které zvyšují správní poplatek ze 100 Kč na 300 Kč za apostilační službu, tzn. za legalizace veřejných listin k použití v cizině. Dále zákon č. 300/2021 Sb. v čl. III

¹⁶ PSP ČR, 2021. 793/0, *Návrh poslanců Moniky Červíčkové, Jaroslava Faltýnka, Heleny Válkové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.* [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=170769>. s. 20.

¹⁷ § 35n odst. (3) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁸ NK ČR, 2021. *Novela notářského řádu - změny od 1. září 2021.* [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/aktuality/detail/37_914-novela-notarskeho-radu-zmeny-od-1-zari-2021.

bodě č. 2. nově stanovuje výši správního poplatku za každý podpis nebo otisk razítka z 30 Kč na 100 Kč, a to za ověření úředního podpisu nebo úředního otisku razítka na listině či stejnopisu za účelem jejího použití v zahraničí. Správní poplatky byly poprvé stanoveny v roce 1998, respektive již v roce 1994, a od té doby nebyly upraveny. Tím pádem nereflktují růst nákladů spojených s apostilační agendou a již neodrážejí reálnou výši nákladů, které jsou s těmito úkony spojeny.¹⁹ Došlo také ke zvýšení tzv. konzulárního správního poplatku,²⁰ a to opět ze 100 Kč na 300 Kč.

1.3 Mezinárodní spolupráce a organizace v oblasti notářství

Otázka mezinárodní spolupráce přichází ruku v ruce s obnovením svobodného notářství v 90. letech 20. století. Se vznikem Komory dochází i k rozvoji mezinárodní spolupráce v oblasti notářství. Komora je členem čtyř významných mezinárodních organizací, které jsou činné na poli notářství, jmenovitě jde o Mezinárodní unii notářství, Radu notářství Evropské unie, Evropskou notářskou síť a Hexagonálu, která je pouze neformálním sdružením. Komora je také součástí několika významných mezinárodních projektů, jedná se o Evropskou osvědčovací mapu, bezpečnostní notářské kolky a tzv. EUFides.

1.3.1 Mezinárodní notářské organizace

Mezinárodní unie notářství, dříve také Mezinárodní unie latinského notářství, zkráceným označením také U. I. N. L., je mezinárodní nevládní organizací, která vznikla v Buenos Aires v roce 1948 na 1. mezinárodním kongresu. V současné době čítá na 91 členů²¹ a Česká republika je jejím členem od roku 1994. Mezinárodní unie notářství sídlí v Buenos Aires, její administrativní pobočku je možné najít i v Římě. Mezinárodní unie notářství je nevládní organizací, která si klade za cíl reprezentovat jednotu a institucionální

¹⁹ PSP ČR, 2021. 793/0, *Návrh poslanců Moniky Červíčkové, Jaroslava Faltýnka, Heleny Válkové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=170769>. s. 17.*

²⁰ V tomto případě se jedná o ověření otisku úředních razítek a úředních podpisů na českých dokladech nebo listinách a ověření českých veřejných listin určených k použití v cizině, a to formou legalizačních a apostilních doložek.

²¹ Aktuální stav k 11. březnu 2024.

sílu latinského notářství, podporovat notářskou činnost v mezinárodní oblasti, koordinovat ji, rozvíjet ji tak, aby byla zajištěna její čest a nezávislost.²²

Rada notářství Evropské unie, dříve nazývaná také jako Konference notářství Evropské unie, zkráceně CNUE, sídlí v Bruselu a byla založena v roce 1993. Jedná se o nevládní mezinárodní organizaci, která v současné době sdružuje 22 notářských komor členských států Evropské unie, ve kterých se vyskytuje notářství latinského typu. Komora se stala členem v roce 2004, a to v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Cílem Rady notářství Evropské unie je vytvářet společnou politiku členských notářských organizací ve vztahu k Evropské unii, tuto politiku poté na nadnárodní úrovni realizovat, podílet se na evropském legislativním procesu, ale také další aktivity, vedoucí k rozvoji společného evropského prostoru, bezpečnosti a spravedlnosti.²³

Evropská notářská síť, zkráceně označována jako ENS, je organizací spadající pod Radu notářství Evropské unie. Byla vytvořena v roce 2006 s cílem poskytnout technickou pomoc²⁴ notářům, a to v případech, ve kterých se vyskytuje mezinárodní prvek. Navíc také poskytuje vzdělávání pro notáře a jejich pracovníky.

Hexagonála je neformální iniciativou, která sdružuje střeoevropské notariáty za účelem výměny zkušeností a spolupráce. V iniciativě jsou zapojeni prezidenti šesti střeoevropských notářských komor, jmenovitě se jedná o Českou republiku, Chorvatsko, Maďarsko, Rakousko, Slovensko a Slovinsko. Hexagonála byla založena v roce 1998 a prezidenti notářských komor členských zemí se schází zpravidla dvakrát až třikrát do roka.

1.3.2 Mezinárodní notářské projekty

Evropská osvědčovací mapa je projektem, který za podpory Evropské unie zapojuje do spolupráce notářské komory, které jsou členy Evropské notářské sítě. Cílem tohoto projektu je usnadnit a zpřehlednit pravidla a formy jednotlivých právních úkonů (v oblastech práva obchodního, rodinného, dědického atd.), se kterými se mohou notáři při své činnosti setkat. Evropská osvědčovací mapa je

²² Kolektiv autorů. *Jubilejní číslo k 10. výročí obnovy notářství v České republice*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2003, ročník 2003, zvláštní číslo. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 11. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2003-zvlastni-cs.pdf>. s. 33.

²³ NK ČR, 2024. *Mezinárodní agendy, Rada notářství Evropské unie*. [online]. [cit. 11. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/mezinarodni-agendy/CNUE>.

²⁴ Technickou pomocí je v tomto smyslu myšleno například poskytnutí informací o formách právních úkonů v zahraničí, zahraničních právních předpisech a kontaktu se zahraničními kolegy.

praktickou pomůckou pro notáře, kteří se při své činnosti setkávají s mezinárodním prvkem.

Bezpečnostní notářské kolký jsou relativně novým projektem Mezinárodní unie notářství, který vytváří unifikovaný ochranný prvek pro použití na listinách vyhotovovaných notářem s cílem poskytnout záruku původu listin a jejich fyzické neporušenosti.²⁵ Cílem není nahrazení apostil nebo legalizace, ale spíše zamezení falšování listin. V České republice je použití bezpečnostních kolků nepříliš časté, výhodné může být použití bezpečnostních kolků v případě těch listin, které jsou využívány v zahraničí.

Tzv. EUFides je projektem Rady notářství Evropské unie z roku 2012, jehož cílem je usnadnit občanům Evropské unie nákup nemovitosti v jiném členském státě, a to prostřednictvím posílené spolupráce mezi notáři.²⁶ Notáři mohou v těchto případech poskytovat služby a asistenci při koupi nemovitostí v jiném členském státě. Notáři komunikují bezplatně, elektronicky prostřednictvím platformy EUFides, a to na základě přihlašovacích údajů, které poskytují notářům jejich notářské komory.

²⁵ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 6.

²⁶ NK ČR, 2024. *Mezinárodní agendy, EUFides*. [online]. [cit. 11. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/mezinarodni-agendy/eufides>.

2 Historický vývoj notářství

2.1 Notářství a jeho počátky v nejstarších dobách historie

Notářství patří mezi nejstarší právnické profese a první zmínky o činnosti, kterou lze v současnosti za činnosti notářskou označovat, je možné nalézt již ve starověkých dobách. Současné notářství v České republice spadá do okruhu latinského notářství, jehož charakteristickým znakem je pokračování v římskoprávní tradici, proto dějiny notářství úzce souvisí s vývojem římského práva zejména starověku, ale také novověku.²⁷ Samotné označení notář (latinsky *notarius*) pochází z latinského výrazu *nota*, který je v současné době překládán jako zkratka,²⁸ v některých publikacích také jako značka nebo nápis.

Je nepochybné, že používání písemností jako prostředku zřízení a osvědčení právních vztahů je jevem, který se objevuje již v dávných civilizacích.²⁹ Nejstarší zmínky o dokumentech a psaných listinách pochází z dob Sumerů (2 900 let př. n. l.), Babyloňanů, Asyřanů a Egyptanů. Tyto listiny sepisovali takzvaní písaři, kteří se nazývali „*scribae*”. V této době se jednalo o sepisování písemností soukromých. Až v době antického Řecka, kolem roku 265 př. n. l., teoretici začali označovat některé listiny za veřejné listiny. U Řeků byli takovíto písaři označováni jako „*ptolemeos*”, kteří jako veřejní úředníci sepisovali úmluvy a uschovávali je jako průvody, jednalo se o neobyčejně čestné úřady.³⁰

Počátky notářství jako instituce v pravém slova smyslu můžeme nalézt v dobách starověkého Říma. Za prapůvod notářství se pokládá působení tzv. „*tabelliones*”, třídy lidu neboli osob, které nebyly v soukromých službách, byly pod dozorem prefekta a na základě živnosti se živily sepisováním listin.³¹ Přesná definice *tabellionů* pochází od Upliana, avšak teprve Justinián ve své novele č. 44 stanovil jejich práva a povinnosti (například sdružování se v kolegiích, povinnost úředního povolení k činnosti atd.). Nicméně, listiny vyhotovené *tabelliony* byly považovány stále za listiny soukromé, tedy

²⁷ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. s. 18.

²⁸ Historicky byly, na základě spojení významů slov zkratka (latinsky *nota*) a notář (latinsky *notarius*), za notáře označovány osoby, které psaly zkratky.

²⁹ BRÁZDA, Jiří, Richard BÉBR, Pavel ŠIMEK. *Notářství, jeho vývoj, organizace a pravomoc (srovnávací studie)*. Praha: Academia, 1976. s. 8.

³⁰ ČULÍK, Jaroslav. *O notářství. Převzato ze sborníku „Naše české právo” z roku 1928. AD NOTAM: Časopis českého notářství*. Praha: Notářská komora České republiky, 1997, ročník 1997, č. 5. ISSN 1211-0558. s. 110.

³¹ ŠEDIVA, Václav. *Notářství dle práva rakouského se stručnými dějinami notářství vůbec*. Turnov: Sluka & Jiránek, 1884. s. 9.

neosvědčovaly obsah, obsah listin osvědčovaly až osoby (svědci a *tabellioni*). Nemůžeme tedy *tabelliony* považovat za veřejné osoby, veřejné úředníky, ale pouze za odborníky na sepisování listin.

Na tradice říše římské navazuje v její východní části říše byzantská. Právní úprava notářství byla zakotvena ve dvou klíčových novelách: v novele č. 27 císařovny Ireny z roku 802 a v novele č. 115 císaře Lva z roku 889. Tyto novely opět stanovily, a také upravily stávající práva a povinnosti *tabellionů* (například znalost zákonů, řeči, ale i nutnost dobré pověsti). Mezi další významné dokumenty bezesporu patří Eparchovy knihy a Basiliky, které upravovaly například *numerus clausus*, požadavky na vzdělávání nástupců, požadavky na notářské úschovy nebo na notářské listiny atd. Notářství, tak jak se vyvinulo v období pozdní říše římské, našlo své přímé pokračování i v nástupnických státech Západořímské říše, a především ve středověké Itálii.³²

2.2 Historie notářství v českých zemích

V českých zemích můžeme počátky veřejného notářství spojit s důsledky recepce římského práva, kdy v průběhu 12. – 13. století zesiluje styk českých panovníků s Itálií, a tím se více projevuje i vliv římského práva v českých zemích. Svoji roli sehrála i německá kolonizace, při níž si němečtí kolonisté s sebou přinášeli německé právo, které bylo právem římským ovlivněno mnohem dříve než právo české.³³ Notářství se v českých zemích začíná prosazovat zejména za vlády Přemysla Otakara II., kdy jeho královskou kancelář vedly *de facto* tzv. pronotáři (vedoucí notářů). Mezi dvě významné notářské osobnosti této doby patří mistr Jindřich Vlach (*Henricus Italicus*) a mistr Jindřich z Isernie (*Henricus de Isernia*), oba dva původem z Itálie. Jindřich z Isernie vykonával notářskou činnost pro Přemysla Otakara II. a zřídil na Vyšehradě notářskou školu, kde vyučoval základy práva a tzv. *ars dictandi*, tedy umění sepisovat listiny, vydal také dvě významné sbírky „*Instrumenta Henrici Italici*” a „*Formae privilegiorum Henrici Italici*”. Veřejné notáře měl v té době možnost jmenovat papež nebo král, kteří mohli tuto pravomoc přenášet i na vybrané osoby. Počet notářů, kteří byli činní jako veřejní notáři, rostl již za vlády Václava II., jenž provedl i právní

³² KINDL, Vladimír a Michal SKŘEJPEK a kol. *Právníkový stav a právnícké profese v minulosti*. Upravené a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-030-2. s. 32.

³³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace a činnost notářství*. Masarykova univerzita v Brně, 1992. ISBN 80-210-0545-9. s. 5.

úpravu notářství, kterou omezil počet notářů, a začal od nich vyžadovat zkoušku o jejich způsobilosti a přísahu.³⁴

Nelze nezmínit období vlády Karla IV., který ve své době nechal sepsat zemský zákoník, který je známý jako *Maiestas Carolina*, avšak který nikdy nevešel v platnost. V *Maiestas Carolina* byly upraveny podmínky jmenování veřejných notářů, nutností bylo prokázání znalostí a věrnosti a složení přísahy, na jejímž základě dostávali zmocnění. Zároveň Karel IV. udělil roku 1358 pražskému arcibiskupovi Arnoštu z Pardubic a všem jeho nástupcům právo jmenovat notáře, a to nejen pro české země, ale i pro celou říši.³⁵ Toto právo udělil za splnění podmínek i falckrabím. Tzv. investitura, uvedení v úřad, u notářů zpravidla spočívala v předání kalamáře, pera a v slavnostním políbením. Činnost notáře spočívala zejména v sepisování protokolů a notářských listin týkajících se majetkových i nemajetkových otázek, které osvědčovaly pravdivost tím, že byly vyhotoveny notářem za přítomnosti dvou svědků. Bezpochyby nejznámějším notářem této doby byl sv. Jan Nepomucký (dříve známý jako Jan z Pomuka).

Období vlády Karla IV. bylo v mnoha oblastech určitým vrcholem českých dějin a jinak tomu nebylo ani v případě notářství. Po smrti Karla IV. dochází k úpadku notářství v Českých zemích, a to nejen v důsledku husitství a rozpadu právního systému. Právní úprava notářství, provedená Karlem IV., byla v českých zemích v platnosti až do vydání říšského notářského řádu Maxmiliánem I. Habsburským z roku 1512, který v českých zemích prohlásil za platný Ferdinand I. Habsburský.³⁶ V 16. století, kdy byly české země součástí Habsburské říše, došlo k významné krizi notářství. V této době mohly vykonávat činnost notáře i osoby bez příslušného vzdělání a znalostí. Změna nastala až rozhodnutím Karla VI. z 1. března 1725, který nařídil, že všichni notáři musí být přezkoušeni a ponecháni jen ti, jež jsou způsobilí.³⁷

V reformě notářství se pokračovalo i za Josefa II., který v roce 1781 v Josefinském soudním řádu stanovil, že za veřejné notářské listiny se považují

³⁴ SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie notářství v dokumentech*. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. ISBN 978-80-7418-168-9. s. 7.

³⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona a Jaruška STAVINHOVÁ. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: I. díl*. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Brno: Doplněk, 1993. ISBN 80-210-0731-1. s. 107.

³⁶ SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie notářství v dokumentech*. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. ISBN 978-80-7418-168-9. s. 8.

³⁷ ADAMOVIČ, Karolína a Antonín LOJEK. *Právnická doba rudolfínské*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2013. ISBN 978-80-87439-10-4. s. 50.

pouze notářské směnečné protesty. Avšak toto ustanovení bylo později pro část rakouského území rozhodnutím Františka II. zrušeno a všechny notářské listiny byly považovány za veřejné. Další změnu, přesný opak, který je možné brát za zpětný krok, ustanovil dvorský dekret ze dne 9. června 1821. Notáři byli na základě dvorního dekretu z 3. ledna 1788 ustanovováni místodržitelstvím zemským, složili přísahu a obdrželi diplom a pečeť. Notáři mohli své klienty zastupovat i u soudů směnečných a obchodních, ale tato možnost jim byla opět odebrána v roce 1824.

V roce 1848 dozor nad notářstvím převzalo především nově zřízené ministerstvo spravedlnosti a začala se připravovat nová právní úprava notářství, odpovídající potřebám vyplývajícím z nové situace, do níž se habsburská monarchie dostala.³⁸ Rakouský notářský řád č. 366/1850 ř. z. vstoupil v platnost císařským patentem z 29. září 1850, nejednalo se ovšem zdařilou verzí. Rakouský notářský řád z roku 1850 byl zanedlouho nahrazen novým notářským řádem, č. 94/1855 ř. z., ze dne 21. května 1855. Ani notářský řád z roku 1855 nebyl přijat bez výhrad, avšak byl více propracovanější. Snahy o vytvoření propracované a bez větších výhrad přijímané právní úpravy vyvrcholily dne 25. července 1871, kdy byl vyhlášen nový notářský řád, č. 75/1871 ř. z. Notářský řád z roku 1871 byl na základě recepčního zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, platný i v poválečném Československu až do roku 1949. Problematickým byl určitý dualismus práva, protože na slovenském území platil tzv. zákonný článek z roku 1874, ve znění zákonného článku VII. z roku 1866.³⁹ Na území Slovenska fungovali na základě zákona č. 211/1920 Sb., o obecních a obvodních notářích na Slovensku, od roku 1920 tzv. obecní notáři, kteří neměli s funkcí veřejného notáře, tak jak působil na českém území, nic společného. Notářský řád z roku 1871 obsahoval 11 hlav, které byly rozděleny do 183 paragrafů. Zákonná úprava se zabývala působností notářů, jmenováním notáře do notářského úřadu, rušením notářských úřadů, samotným fungováním notářských úřadů, notářskými zárukami, činností notáře, notářskou komorou, notářskými archivy, dozorem a disciplinárním řízením vůči notářům a notářskými odměnami.

Po vzniku Československé republiky byla sice připravována nová zákonná úprava notářství, a to již od roku 1919, ale návrh vytvořený v roce 1924 nebyl

³⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace a činnost notářství*. Masarykova univerzita v Brně, 1992. ISBN 80-210-0545-9. s. 8.

³⁹ SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie notářství v dokumentech*. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. ISBN 978-80-7418-168-9. s. 10.

kladně přijat notářským stavem. Nicméně ke zcela zásadním změnám dochází po komunistickém převratu v únoru roku 1948, kdy se objevovaly i hlasy, které volaly po úplném zrušení instituce notářství a předání jejich agendy advokátům anebo soudcům. V souvislosti s tzv. zlidověním soudnictví a s jeho unifikací, zjednodušením, zrušením všech zvláštních soudů, došlo i k nové úpravě notářství, které se mělo politicky a ekonomicky přizpůsobit novým společenským poměrům.⁴⁰ Notářský řád z roku 1871 byl na území Československa zrušen až zákonem č. 201/1949 Sb., o notářství, ze dne 14. července 1949. Tento zákon sice sjednotil institut notářství na území celého Československa, tudíž odstranil právní dualismus, nicméně zrušil notářskou samosprávu, zrušena byla také ekonomická nezávislost notářů, ale notářství bylo stále považováno za svobodné povolání. Zákon o notářství z roku 1949 obsahoval pouze 50 ustanovení v paragrafovém znění, tudíž ani nemohl postihnout celou právní úpravu postavení a úlohy notáře, proto byl zákon doplněn o prováděcí nařízení č. 202/1949 Sb., ministra spravedlnosti, kterým se provádějí některá ustanovení zákona č. 201/1949 Sb., o notářství. K úplnému zestátnění notářství došlo až po právníkové dvouletce. Notáři se na základě zákona č. 116/1951 Sb., o státním notářství, stali státními zaměstnanci a notářství, která byla zřízena v obvodech okresních soudů, se stala státními úřady. Zákon o státním notářství z roku 1951 byl, pro svou strohost, opět doplněn o prováděcí nařízení č. 117/1951 Sb., ministra spravedlnosti, kterým se provádí zákon o státním notářství a o nařízení ministra financí č. 118/1951 Sb., o notářských poplatcích. Na zákon o státním notářství z roku 1951 postupně navazovaly i další zákony, které upevňovaly postavení institutu státního notářství, měnily organizaci státního notářství a jeho kompetence, a tím byly zákon č. 52/1954 Sb., kterým se rozšiřuje působnost státního notářství a zákon č. 26/1957 Sb., o notářských poplatcích s prováděcím nařízením ministra financí č. 30/1957 Sb., kterým se provádí zákon o notářských poplatcích. V souvislosti s vydáním občanského soudního řádu v roce 1963 a občanského zákoníku v roce 1964,⁴¹ došlo k jedné z posledních, kompletních změn týkajících se státního notářství, a to vydáním zákona č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím. Notářský řád z roku 1963 byl za dobu své platnosti čtyřikrát

⁴⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona a Jaruška STAVINHOVÁ. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: I. díl*. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Brno: Doplněk, 1993. ISBN 80-210-0731-1. s. 109.

⁴¹ Jedná se o zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

novelizován a platil až do konce roku 1992, kdy byl zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím zrušen zákonem č. 264/1992 Sb.

Události po sametové revoluci vedly k založení Iniciativního výboru skupiny notářů, kteří jednali s ministerstvem spravedlnosti o zrušení státního notářství a znovuoobnovení notářské samosprávy. Vznikly nové notářské sbory, které byly shodné s obvody krajských soudů, a jeden celorepublikový notářský sbor, který byl činný při ministerstvu spravedlnosti. K široké diskusi byly všem, ještě stále státním, notářům předloženy celkem čtyři varianty přeměny státního notářství od zachování státního notářství oproštěného od neslučitelné agendy až po zrušení státního notářství a obnovu notářství v klasické podobě.⁴² Výsledkem bylo přijetí notářského řádu, který vešel v účinnost 1. ledna 1993, a bylo jím obnoveno svobodné notářství. V závislosti na přijetí nového notářského řádu a na úpravě v něm obsažené vznikla dne 26. ledna 1993 Komora. Od 1. ledna 1993 nastala novodobá éra notářství, ve které notářství úspěšně obhájilo své postavení v našem právním systému a díky jeho schopnosti stálého přizpůsobování se požadavkům moderní doby tak jeho význam vzrostl.⁴³

2.2.1 Ženy v notářské praxi

Historicky se otázka vstupu žen do právnických profesí řešila již v 19. století, nicméně skutečností se stala až ve 20. století. Reformní snahy o zpřístupnění právní fakulty ženám propukly až po vzniku Československé republiky v roce 1918. Nutno podotknout, že ženy mohly studovat například lékařské nebo filozofické obory již za doby habsburské monarchie. Důležitým dnem pro ženy v právnických profesích je jednoznačně 8. listopad 1918, kdy se na schůzi profesorského sboru rozhodlo, že ke studiu mohou být zapisovány i ženy. Z archivních materiálů vyplývá, že proti návrhu připustit ženy ke studiu práv hlasoval pouze jediný člen profesorského sboru, specialista v oboru národního hospodářství Cyril Horáček.⁴⁴ V roce 1918 nastoupilo na právní fakultu 80 žen, v dalších letech spíše počet studentek klesal. Důvodem tohoto poklesu mohl

⁴² Kolektiv autorů. *Jubilejní číslo k 10. výročí obnovy notářství v České republice*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2003, ročník 2003, zvláštní číslo. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 06. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2003-zvlastni-cs.pdf>. s. 16.

⁴³ Kolektiv autorů. *Jubilejní číslo k 10. výročí obnovy notářství v České republice*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2003, ročník 2003, zvláštní číslo. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 06. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2003-zvlastni-cs.pdf>. s. 18.

⁴⁴ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. s. 110.

být například odpor ze strany mužské části společnosti (kolegů, vyučujících atd.). Počet studentek se začal pomalu navyšovat na přelomu 20. a 30. let 20. století, nicméně oproti počtu studentek v lékařských nebo přírodovědných oborech byl stále nesrovnatelně nižší. První ženou, která z osmi desítek studentek dokončila právnickou fakultu a získala doktorský titul, byla v roce 1922 Anděla Kozáková (později Anděla Kozáková-Jírová). Mezi další významné absolventky právnické fakulty v následujících letech patřila například Jarmila Veselá, která později byla první ženou, jež absolvovala docenturu na právnické fakultě, anebo Matylda Wíchová (později Matylda Mocová), která byla první českou advokátkou.

Po dokončení studia práv vyvstal u žen další problém, a to v oblasti jejich uplatnění v právnických profesích. Ženy nebyly na právnické pozice přijímány, velké potíže nastávaly v soudnictví anebo v oblasti veřejné správy, naopak v advokacii se k ženám stavěli příznivěji. Prvním právnickým odvětvím, jehož zástupci fakticky umožnili ženám výkon právnického povolání, bylo však notářství, kdy 28. února 1925 přijal Spolek československých notářů rezoluci, v níž konstatoval, že ženy právničky mohou být přijímány do notářské praxe.⁴⁵ První ženou notářkou, byla již zmiňovaná Anděla Kozáková-Jírová, která byla notářkou jmenována v roce 1938. Byla nejen první československou notářskou, ale i první notářskou v celé Evropě. Je možné konstatovat, že historicky bylo žen notárek málo. Jejich počet začal narůstat až v období státního notářství a tento trend setrval i po znovuoživení notářské samosprávy v roce 1993.

⁴⁵ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. s. 111.

3 Postavení a úloha osoby notáře a dalších pracovníků notáře v českém právním řádu

3.1 Notář

Za notáře se považuje osoba, která splňuje zákonem taxativně stanovené podmínky v notářském řádu. Notářem může být, dle § 7 odst. (1) notářského řádu, jmenován nejen státní občan České republiky,⁴⁶ ale také státní občan členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, který je bezúhonný a plně svéprávný, získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo,⁴⁷ složil notářskou zkoušku a vykonal alespoň pětiletou notářskou praxi.

Požadavek notářské zkoušky je blíže rozebrán v kapitole č. 3.2.1.1, avšak na roveň notářské zkoušky, která je pořádaná Komorou, notářský řád považuje i odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.⁴⁸

Požadavek pětileté notářské praxe je obdobně komplikovaný, notářský řád rozlišuje tři základní druhy praxe. První možnost čistě jen notářské praxe je vykonávána v pracovním poměru u notáře nejdříve na pozici notářského koncipienta, a poté na pozici notářského kandidáta. Druhou možností, na kterou má osoba splňující podmínky nárok, je uznání právní praxe⁴⁹ ze zákona v plném

⁴⁶ Striktní podmínka čistě jen českého státního občanství byla rozšířena zákonem č. 7/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, i o státní občanství členských států Evropské unie, jiných států tvořící Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace. Podmínka státního občanství České republiky byla označena v rozsudku Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C-575/16, ze dne 15. března 2018, za diskriminační.

⁴⁷ Podmínka získání vysokoškolského vzdělání v oboru právo buď v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání (viz. § 7 odst. (1) písm. b) bod č. 2 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)).

⁴⁸ § 7 odst. (3) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁴⁹ Právní praxí je ve smyslu § 7 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), myšlena praxe soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, justičního kandidáta, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci

rozsahu. Třetí možností je započítání jakékoliv jiné právní praxe, ale nanejvýš v délce 2 let, kterou na návrh Komory schvaluje ministr spravedlnosti. Třetí možností dává zákonodárce možnost započíst i takovou právní praxi, která není v zákoně výslovně stanovena.

3.1.1 Jmenování, pozastavení a odvolání z pozice notáře

Předpokladem pro zahájení notářské činnosti je jmenování notářem, složení slibu⁵⁰ do rukou ministra spravedlnosti (pokud již dříve slib neskládal), pořízení úředního razítka⁵¹ notáře a uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s touto činností.⁵² Činnost notáře může tedy vykonávat výhradně notář jmenovaný do notářského úřadu ministrem spravedlnosti. Další podmínka je vázána na složení slibu, který představuje určitý morální a právní závazek výkonu činnosti notáře. Podmínka uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s touto činností, je obecným předpokladem k výkonu činnosti notáře. Notář má možnost využít rámcové smlouvy, kterou má Komora uzavřenou s pojišťovací společností, anebo uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu řešit separátně. Notářský řád neuvádí, jaký je minimální limit pojištění odpovědnosti notáře, podle rámcové smlouvy je základní rozsah krytí stanoven na 5 000 000 Kč, s možností sjednání vyššího rozsahu podle rámcové smlouvy až do 300 000 000 Kč, případně i více na základě individuální dohody.⁵³ Podmínka pořízení úředního razítka notáře, jako formální náležitosti řady notářských listin, je dále rozvedena v § 9 odst. (3) notářského řádu, kdy úřední razítko obsahuje jméno a příjmení notáře (případně i akademický titul), malý státní znak, označení „notář“ a adresu sídla jeho notářského úřadu. Notář může užívat více úředních razítek, ty musí ale být očíslovány pořadovými čísly. Dále je právní úprava užití úředního razítka notáře upravena v zákoně č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky, v § 6 a v § 6 a § 7 kancelářského řádu.

magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů.

⁵⁰ Doslovné znění slibu: "Slibuji na svou čest a svědomí, že v činnosti notáře budu zachovávat ústavní a jiné zákony a obecně závazné právní předpisy a budu zachovávat mlčenlivost. V notářské činnosti budu postupovat nestranně a nezávisle." je k nalezení v § 9 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁵¹ Úředním razítkem je, dle § 6 odst. (1) zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky, razítko vytvářející otisk kruhového tvaru o průměru 20 mm, 25 mm nebo 36 mm, na němž je vyznačen malý státní znak.

⁵² § 9 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁵³ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 43–44.

Činnost notáře může a v některých případech dokonce musí být v průběhu jeho výkonu funkce pozastavena, a to rozhodnutím ministra spravedlnosti. Ministr spravedlnosti fakultativně může pozastavit notáři výkon jeho činnosti, a to v případech: bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin související s činností notáře, a to až do pravomocného skončení trestního řízení; bylo-li zahájeno řízení o omezení svéprávnosti notáře, a to až do pravomocného skončení trestního řízení; ministr může také kárné komisi navrhnout, aby rozhodla, že zdravotní stav notáře mu trvale neumožňuje řádně vykonávat jeho činnost, a současně mu může pozastavit výkon činnosti, dále ministr spravedlnosti musí obligatorně ve stanovených případech pozastavit činnost notáře, a to po dobu výkonu trestu odnětí svobody (jestliže nejsou naplněny důvody pro jeho odvolání) a po dobu výkonu činnosti neslučitelné s činností notáře, nejdéle po dobu 4 let.⁵⁴ Jedná se o případy dočasného suspendování, nikoli o případy odvolání z funkce.

Taxativně vymezené případy, kdy ministr spravedlnosti může odvolat notáře z funkce, jsou uvedeny v § 11 písm. a) až písm. j) notářského řádu. Jedná se například o odvolání na vlastní žádost notáře, dosažení věkové hranice 70 let, situaci, kdy zaniklo jeho pojištění odpovědnosti za škodu a notář ho i přes upozornění notářské komory neobnoví, případ odsouzení za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem notářské činnosti, nebo situaci, kdy notář nezačne vykonávat svou činnost do 3 měsíců od složení slibu, a další případy. Ministr spravedlnosti nemá v případě odvolání notáře možnost uvážení, v případě naplnění taxativně vymezených případů je povinen notáře odvolat. Odvolání z funkce notáře vede k odebrání notářského úřadu, a tudíž i veškerých pravomocí notáře.

Odvolání na žádost notáře pramení z dobrovolného výkonu notářství jakožto svobodného povolání. Funkce notáře nezaniká doručením žádosti ministru spravedlnosti, nýbrž až dnem uvedeným v rozhodnutí o odvolání z funkce notáře.

Dalším důvodem k odvolání je situace, kdy notář dosáhne věkové hranice 70 let, kdy k odvolání dochází ke dni 31. prosince v kalendářním roce, kdy notář tuto věkovou hranici naplní. Tento postup se může zdát diskriminační, ale nastavení této věkové hranice je oprávněné, jedná se totiž o kompromis mezi tím, jak notář subjektivně vnímá svou úroveň psychického i fyzického stavu,

⁵⁴ § 10 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

a objektivními obecnými poznatky ve vztahu ke zdravotnímu stavu populace a schopnosti pracovní zátěže.⁵⁵

Odvolat může ministr spravedlnosti notáře na základě § 11 písm. g) notářského řádu i v případě, kdy zanikne jeho pojištění o odpovědnosti za újmu a notář ho i přes upozornění notářské komory neobnoví. Pojištění o odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s činností notáře, je předpokladem pro výkon funkce notáře, tudíž je podmínkou výkonu funkce. Jedná se o poskytnutí určité garance veřejnosti.

U odvolání notáře pro případ, že byl odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s činností notáře, je podmínkou odsouzení pravomocné rozhodnutí, v případech, kdy ještě nebyl vyhotoven pravomocný rozsudek, se postupuje dle § 10 odst. (1) písm. a) notářského řádu. Zda trestný čin souvisí s činností notáře, je potřeba zkoumat v každém případě individuálně, nelze vytvořit obecnou kategorii trestných činů, které s notářskou činností souvisejí.⁵⁶ K odvolání z funkce notáře ministrem spravedlnosti za odsouzení pro úmyslný trestný čin se vyjadřuje ve svém rozsudku č. j. 3 Ads 75/2013 - 27 ze dne 2. dubna 2014 i Nejvyšší správní soud: „Odvolání z funkce notáře dle § 11 písm. f) notářského řádu není sankcí za protiprávní jednání (úmyslný trestný čin), za nějž byl notář odsouzen, je to důsledek zániku předpokladů pro výkon notářské funkce.“ není zde tudíž porušena zásada *ne bis in idem*.

Odvolání notáře na základě § 11 písm. h) notářského řádu je možné v případě, že do 3 měsíců od složení slibu nebo ode dne jeho jmenování, složil-li slib před svým jmenováním, nezačne vykonávat bez vážných důvodů činnost notáře. Problematické bude posuzování vážných důvodů,⁵⁷ které notářský řád nestanovuje, nicméně posouzení této vážnosti bude součástí správního řízení.

3.1.2 Konkurz na obsazení notářského úřadu

Postup konkurzu na obsazení notářského úřadu není upraven přímo v notářském řádu, nýbrž v konkurzním řádu. Konkurzy na obsazení notářského úřadu vyhláší Komora, a to nanejvýš do 3 měsíců od chvíle, kdy je nový

⁵⁵ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 86-87.

⁵⁶ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 53.

⁵⁷ Za vážný důvod může být například považováno dočasné vážné onemocnění.

notářský úřad zřízen, anebo stávající úřad uvolněn. O vyhlášení konkurzu rozhoduje prezidium Komory, které rovněž stanovuje výši účastnického poplatku, jenž je v současné době stanoven na 12 000 Kč a je příjmem Komory. Na základě § 2 odst. (2) konkurzního řádu musí vyhlášení konkurzu obsahovat: dobu a místo konání konkurzu; sídlo notářského úřadu, který má být obsazen; přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu stanovených v § 7 odst. (1) notářského řádu, přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. (2) notářského řádu za praxi notářskou a přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. (3) notářského řádu za zkoušku notářskou; adresu místa, kde Komora přijímá přihlášky⁵⁸ do konkurzu; lhůtu k podání přihlášky a výši účastnického poplatku. Do konkurzu jsou zařazeni účastníci, kteří podali ve lhůtě přihlášku, doloženou předepsanými přílohami, tedy doklady o splnění podmínek pro jmenování notářem, a dokladem o zaplacení účastnického poplatku.⁵⁹

Konkurz na obsazení notářského úřadu probíhá před pětičlennou konkurzní komisí,⁶⁰ konkurzu musí být přítomni všichni členové konkurzní komise, řízení je neveřejné a pořizuje se o něm protokol. Konkurzní komise účastníky boduje, každý člen komise má k dispozici 10 bodů, tudíž účastník může dosáhnout až 50 bodů. Komise při svém rozhodování zohlední u jednotlivých účastníků zejména dobu a úspěšnost dosavadní notářské praxe, odbornou připravenost, vědeckou a publikační činnost, jazykové znalosti, další vzdělání využitelné při výkonu notářského povolání, jejich osobní poměry a zhodnotí záměr účastníka zajistit provoz neobsazeného notářského úřadu.⁶¹ Účastník umístěný na prvním místě konkurzu na obsazení notářského úřadu, musí získat nejméně 20 bodů, v případě, že nikdo neobdrží, alespoň 20 bodů, Komora vyhlásí konkurz nový. Konkurz se koná i v případech, kdy je přihlášen i jediný účastník.

3.1.3 Notářský úřad

Notářský úřad je definován v notářském řádu jako soubor pravomocí k výkonu notářství a dalších činností stanovených zákonem, trvale spojený

⁵⁸ K přihlášce, ve které je označený neobsazený notářský úřad, jsou přiloženy také povinné přílohy (například doklad o dosaženém právnickém vzdělání, anebo výpis z Rejstříku zástav), a to na základě § 3 konkurzního řádu Notářské komory České republiky.

⁵⁹ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 39.

⁶⁰ Pětičlenná konkurzní komise je složena z jednoho člena komise, který je členem notářské komory, v jejímž obvodu je sídlo neobsazeného notářského úřadu, jednoho člena komise z řad členů prezidia Komory, jednoho člena komise z řad notářů a ze dvou členů komise, které navrhuje ministr spravedlnosti. Viz. § 4 odst. (2) konkurzního řádu Notářské komory České republiky.

⁶¹ § 8 odst. (1) konkurzního řádu Notářské komory České republiky.

s místem výkonu této činnosti.⁶² Notářský úřad je vázán na pravomoc, tedy na oprávnění k výkonu notářství, a také na výkon notářské činnosti v určitém místě, kterým je sídlo notáře. V § 1 odst. (2) notářského řádu není obsažena konkrétní definice pravomocí notářské činnosti, nýbrž pojednává o komplexním souboru pravomocí. Obsahem tohoto komplexního souboru pravomocí jsou všechna oprávnění k činnosti podle notářského řádu, která jsou blíže konkretizována v § 2 až § 4 notářského řádu, přičemž stěžejní notářské pravomoci, zejména pravomoc sepisovat veřejné listiny, jsou vyjádřeny v § 2 notářského řádu.⁶³

Do notářského úřadu jmenuje notáře ministr spravedlnosti, a to na návrh Komory. Je tedy zřejmé, že ministr spravedlnosti musí vyhovět návrhu Komory a jmenovat do notářského úřadu toho, koho v konkurzu na notářský úřad vybrala Komora. Dle § 8 odst. (3) notářského řádu je notářský úřad určen jménem a příjmením notáře v rámci okresního soudu, ale pouze se spojením notářského úřadu s konkrétním notářem je dána jeho subjektivita ve smyslu institucionálním.⁶⁴ Jednotlivý počet notářských úřadů je fixně stanoven ministrem spravedlnosti, k jeho rozhodnutí se vyjadřuje Komora. Vyjádření komory je v tomto případě pouze doporučujícího charakteru, není pro ministra spravedlnosti závazné. Sídla notářských úřadů jsou zřizována v obvodech okresních soudů. Sídlo lze změnit pouze se souhlasem notářské komory. Notářský úřad zřizuje a ruší ministr spravedlnosti po vyjádření Komory, zrušit ho lze jen v případech, kdy notář jmenovaný do notářského úřadu byl odvolán nebo zemřel.⁶⁵

3.1.4 Technické zabezpečení činnosti notáře

Tato kapitola má za cíl představit sídlo a kancelář notáře jako podmínku výkonu notářské činnosti vázanou na místo výkonu. Sídlem notáře je, dle § 12 odst. (1) notářského řádu, sídlo notářského úřadu, do kterého byl notář jmenován. V současné době stojí notářský řád na principu pouze částečné vázanosti k územnímu obvodu, notář může svou činnost vykonávat za zákonem

⁶² NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Notáři v České republice 2010*. Praha: Notářská komora České republiky, 2009. s. 9.

⁶³ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 9.

⁶⁴ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 10.

⁶⁵ § 8 odst. (3) a odst. (5) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

stanovených podmínek i mimo svou kancelář, své sídlo nebo obvod okresního soudu, ve kterém je toto sídlo umístěno.⁶⁶

Notářskou kancelář zřizuje notář ve svém sídle, na jediné adrese. Notáři mají zpravidla kanceláře samostatné, výjimkou je zřízení kanceláře společné pro notáře společníky. Je povinností v místě notářské kanceláře, před vchodem do budovy nebo v prostorách kanceláře, umístit informační tabuli, která musí obsahovat označení notáře a malý státní znak.⁶⁷ Kancelář je otevřena v době otevírací doby. Rozsah otevírací doby je stanoven v § 3 odst. (1) kancelářského řádu, a to na nejméně 6 hodin denně v rozmezí mezi 7. až 18. hodinou. V případě, že by chtěl notář svou činnost vykonávat i na jiném místě, musí tak činit na základě tzv. úředních dnů, a to maximálně 2 pracovní dny v týdnu. Notářský řád ani kancelářský řád nestanovují u úředních dnů mimo kancelář notáře minimální ani maximální počet hodin výkonu činnosti.

Notář má zakázáno využívat reklamu a inzerci služeb (na plakátech, v rozhlasu, reklamu na internetových stránkách apod.), které poskytuje, jednal by totiž v rozporu s důstojností notářského povolání (viz. usnesení prezidia Notářské komory ze dne 30. března 1993). Zveřejnění informací o poskytování notářské činnosti jednotlivým notářem, zejména místě a času jejího výkonu a kontaktních údajích, na jeho webových stránkách nebo v seznámech určených k informování veřejnosti, je přípustné, grafická podoba však nesmí být v rozporu s důstojností notářského povolání.⁶⁸

3.1.5 Výkon činnosti dočasným zástupcem a náhradníkem notáře

Notářský řád v § 14 až § 16 upravuje podmínky pro zajištění stálého výkonu notářské činnosti, a tedy stálého poskytování služeb veřejnosti. Dočasným zástupcem je osoba, která zastupuje notáře v případech, kdy notář po dobu delší než jeden měsíc nevykonává svou činnost a není zastoupen notářským kandidátem⁶⁹ nebo notářem společníkem,⁷⁰ anebo v případě, kdy o to notář sám

⁶⁶ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 55.

⁶⁷ Vzory informačních tabulí jsou vyjádřeny v příloze č. 1 kancelářského řádu Notářské komory České republiky. Zpravidla jsou informační tabule vyjádřeny na desce zlaté nebo stříbrné barvy s černým písmem. Barva pozadí informační tabule není stanovena, naopak barva písma je stanovena v kancelářském řádu Notářské komory České republiky.

⁶⁸ Usnesení prezidia Notářské komory České republiky ze dne 18. září a 19. září 2005 č. P 9-5/2005.

⁶⁹ V případě, že kandidát vykonává činnost notáře jako jeho zástupce, je podmínkou složení slibu do rukou ministra spravedlnosti a uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, a to vše na základě § 9 odst. (2) a § 15 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

požádá. Dočasného zástupce a jeho odměnu určuje notářská komora. Notářská komora ustanoví zástupce z řad notářských kandidátů v pracovním poměru u notáře, není-li takového notářského kandidáta, tak z řad notářů s totožným sídlem v rámci obvodu okresního soudu nebo z řad notářských kandidátů u nich v pracovním poměru, a nelze-li stanovit zástupce tímto způsobem, tak z řad jiných notářů, kteří jsou členy notářské komory.⁷¹ Zástupce lze určit pouze s jeho písemným souhlasem, v případě ustanovení kandidáta do pozice zástupce je potřeba také souhlasu notáře, u kterého je vybraný kandidát v pracovním poměru. Dočasný zástupce vykonává činnost notáře jeho jménem,⁷² a to při těch úkonech, které nesnesou odkladu. Notář, který je zastupován, nemůže v době zastoupení sám vykonávat činnost notáře. Ustavení zástupce podle § 14 notářského řádu se nepoužije v případě, že notář má již ustaveného některého ze svých notářských kandidátů tzv. trvalým zástupcem podle § 24 notářského řádu (blíže viz. kapitola 3.2.2), v tomto případě totiž bude při nezpůsobilosti notáře v rámci výkonu jeho činnosti zastupovat tento trvalý zástupce, a není v tomto případě potřeba jmenovat dočasného zástupce podle § 14 notářského řádu.⁷³

Pozice náhradníka je oproti pozici zástupce méně komplikovanější. Náhradník je ustanoven Komorou nebo notářskou komorou na dobu nezbytně nutnou, kdy je tento notářský úřad uvolněn, a to v případech, kdy stávající notář zemře, je odvolán nebo mu je pozastaven výkon činnosti notáře. Náhradníkem může být pouze notář, ustanovuje ho nejprve notářská komora, a to z řad notářů se sídlem v území obvodu příslušného okresního soudu. Nelze-li vybrat notáře dle prvního kritéria, je notář ustanoven ze všech notářů dané notářské komory. Pokud jej nelze vybrat ani dle druhého kritéria, určí náhradníka z řad notářů Komora. Opět je zde potřeba písemného souhlasu náhradníka s ustanovením. Náhradník vykonává činnost notáře svým jménem, a to zejména v úkonech, které nesnesou odkladu.⁷⁴

⁷⁰ Notářem společníkem je osoba, která se sdružila s jiným notářem za účelem společného výkonu činnosti notáře, a v činnosti notáře se vzájemně zastupují. Při zastupování notář společník vykonává činnost notáře jménem zastoupeného notáře společníka, užívá své úřední razítko, podepisuje se svým jménem a současně uvádí, kterého notáře společníka zastupuje, dle § 13 odst. (3) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁷¹ § 14 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁷² Na základě § 16 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), se podepisuje se svým jménem a současně uvede, kterého notáře zastupuje. Jestliže je zástupcem notář, používá svého úředního razítka notáře, jestliže je zástupcem notářský kandidát, používá úředního razítka notáře, kterého zastupuje.

⁷³ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 66.

⁷⁴ § 16 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

3.2 Pracovníci notáře

Mezi pracovníky notáře se dle oddílu třetího notářského řádu a § 4 odst. (1) kancelářského řádu, který je předpisem Notářské komory ČR, řadí notářští koncipienti, notářští kandidáti a další pracovníci notáře. Nutno podotknout, že pojem pracovník je spíše pojmem zastaralým, nyní je v rámci pracovněprávních vztahů užíván spíše pojem zaměstnanec, nicméně notářský řád a právní předpisy Notářské komory ČR stále užívají pojmu pracovník.

3.2.1 Notářský koncipient

Notářským koncipientem, pro kterého se zavádí legislativní zkratka „koncipient“, je ten, kdo je zapsán v seznamu notářských koncipientů u příslušné notářské komory. Tento seznam je dle § 17 odst. (2) notářského řádu veden u notářské komory, v jejímž obvodu má sídlo notář, u kterého je notářský koncipient zaměstnán. Příslušnou notářskou komorou je v tomto případě ta notářská komora obecně stanovená v § 29 a násl. notářského řádu a konkrétně stanovená v § 1 odst. (2) organizačního řádu.

Notářská komora dle § 18 odst. (1) notářského řádu zapíše do dvou měsíců ode dne doručení písemné žádosti do seznamu notářských koncipientů každého, kdo je státním občanem členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace; je plně svéprávný a bezúhonný; získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo⁷⁵ a je v pracovním poměru u notáře. Zápis do seznamu notářských koncipientů má tedy konstitutivní účinek (uplatní se zde registrační princip).⁷⁶ V případě, že žadatel nebyl zapsán do seznamu notářských koncipientů, na který má zákonný nárok, má možnost domáhat se zápisu do seznamu notářských koncipientů návrhem u soudu. Do té doby, dokud není zapsán v seznamu notářských koncipientů, je nutno žadatele považovat za dalšího pracovníka notáře ve smyslu § 26 notářského řádu a není možné, aby vykonával úkony ve smyslu § 19 notářského řádu.⁷⁷

⁷⁵ Podmínka získání vysokoškolského vzdělání v oboru právo buď v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání (viz. § 18 odst. (1) písm. c) bod č. 2 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)).

⁷⁶ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 71.

⁷⁷ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 82.

Notářský koncipient může být dle § 19 notářského řádu písemně pověřen vydáváním stejnopisů, opisů nebo ověřených opisů a výpisů z notářských zápisů; vydáváním potvrzení podle § 94 notářského řádu; ověřováním shody opisů nebo kopií s listinou (tzv. vidimace); ověřováním pravosti podpisu (tzv. legalizace); ovšem s výjimkou vidimací a legalizací ve vztahu k cizině; dále vydáváním ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy;⁷⁸ vydáváním opisů nebo potvrzení z Evidence právních jednání pro případ smrti podle § 35c odst. (3) notářského řádu; vydáváním opisů, výpisů nebo potvrzení z Rejstříku zástav podle § 35i odst. (1) notářského řádu; vydáváním opisů nebo potvrzení ze Seznamu listin o manželském majetkovém režimu podle § 35l odst. (2) notářského řádu; vydáváním výpisů z evidence Rejstříku trestů; prováděním autorizované konverze dokumentů; prováděním úkonů kontaktního místa;⁷⁹ přijímáním úschov; dále jednotlivými úkony v činnosti podle § 3 odst. (1) notářského řádu; přípravnými a dílčími úkony činnosti podle § 2 a § 3 odst. (2) notářského řádu a výkonem dalších úkonů nebo činností, stanoví-li tak právní předpis (blíže k notářské činnosti viz. kapitola č. 5).

Notářský řád v § 20 odst. (1) uvádí sedm případů vyškrtnutí ze seznamu notářských koncipientů. Patří sem osoby, které byly omezeny ve svéprávnosti; odsouzeny za úmyslný trestný čin nebo trestný čin spáchaný v souvislosti s činností notářského koncipienta; zemřely nebo byly prohlášeny za mrtvé; písemně požádaly notářskou komoru o vyškrtnutí z tohoto seznamu; pozbyly státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace; byly zapsány do seznamu notářských kandidátů; nebo jim skončil pracovní poměr u notáře a neuzavřely pracovní poměr s notářem se sídlem v obvodu stejné notářské komory do tří měsíců od skončení předchozího pracovního poměru u notáře.

Z tohoto výčtu lze usoudit, že vyškrtnutí ze seznamu notářských koncipientů, je možné pouze na základě zákonem stanovených důvodů. O těchto důvodech je rozhodováno prezidiem regionální notářské komory, která příslušný seznam vede. Otázkou je, zda je výčet důvodů vyškrtnutí ze seznamu notářských koncipientů taxativní, či nikoliv, kdy dalším důvodem musí být jednoznačně ztráta bezúhonnosti notářského koncipienta, která je podmínkou pro zápis

⁷⁸ Na základě právní úpravy stanovené v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

⁷⁹ Na základě právní úpravy stanovené v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

notářského koncipienta do seznamu, a také případ změny pracovního poměru notářského koncipienta na pozici jinou.⁸⁰

3.2.1.1 Notářská zkouška

Funkce notářského koncipienta tedy představuje první stupeň profesní dráhy pracovníka notáře s vysokoškolským právnickým vzděláním.⁸¹ V případě, že notářský koncipient naplní potřebnou délku notářské praxe, má možnost složit notářskou zkoušku. Délka notářské praxe je alespoň tříletá, v rámci ní notářský koncipient vykonává pracovní poměr u notáře, odborně se připravuje na činnost notáře, kdy součástí této odborné přípravy je i účast na přípravných kurzech pořádaných notářskými komorami anebo Komorou. Na praxi notářského koncipienta zpravidla navazuje složení notářské zkoušky, kterou v příslušných termínech organizuje Komora. Ke zkoušce se notářský koncipient přihlašuje písemnou přihláškou⁸² směřovanou Komoře. Notářská zkouška se skládá z písemné a ústní části a koná se před zkušební komisí, kdy jednotlivé zkoušející jmenuje Komora pro dané zkušební termíny. Zkušební komise je pětičlenná,⁸³ předseda zkušební komise je jmenován z řad notářů a další členové jsou jmenováni z řad pracovníků Ministerstva spravedlnosti České republiky a z řad soudců, a to po dohodě Komory a Nejvyššího soudu České republiky. V písemné části notářské zkoušky zkoušený vypracuje podle zadání zkušební komise tři písemné práce, z toho nejméně jednu ve formě nástinu notářského zápisu a souvisejících listin v rámci právní pomoci notáře a jednu týkající se činnosti notáře jako soudního komisaře.⁸⁴ Témata zadává zkušební komise, zkoušený si z nich zadání losuje. Po písemné zkoušce následuje její ústní část, která je veřejná a koná se v jiný den než zkouška písemná. V ústní části notářské zkoušky komise

⁸⁰ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 113.

⁸¹ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 81.

⁸² Součástí písemné přihlášky jsou také písemné dokumenty, které dokládají délku pracovního poměru u notáře; zhodnocení průběhu výkonu praxe od notáře, a to včetně absolvovaných školení; úředně ověřený opis vysokoškolského diplomu; potvrzení regionální notářské komory o době trvání zápisu v seznamu notářských koncipientů a výpis z evidence Rejstříku trestů, který není starší 3 měsíců.

⁸³ Zkušební komise je usnášeníschopná za přítomnosti tří členů. Rozhoduje nadpoloviční většinou hlasů a v případě rovnosti hlasů, rozhoduje hlas předsedy.

⁸⁴ § 7 odst. (3) zkušebního řádu Notářské komory České republiky.

zhodnotí úroveň znalostí zkoušeného zejména v oblastech právní úpravy,⁸⁵ dále schopnost zkoušeného interpretovat právní předpisy a prakticky je aplikovat v konkrétní věci, v neposlední řadě také úroveň ústního projevu zkoušeného.

3.2.2 Notářský kandidát

Funkce notářského kandidáta reprezentuje vyšší profesní postavení pracovníka notáře, podmínkou je vykonání notářské praxe a splnění notářské zkoušky. Dalším předpokladem pro to, aby mohla být osoba zapsána do seznamu notářských kandidátů, je splnění podmínek pro zápis do seznamu notářských koncipientů stanovených v §18 odst. (1) notářského řádu. Všechny podmínky stanovené v § 18 odst. (1) notářského řádu je potřeba opětovně doložit, a to vyjma podmínky dosaženého vzdělání, protože tato podmínka se nemohla časem změnit. Notářským kandidátem je ten, kdo je zapsán do seznamu notářských kandidátů, jenž vede notářská komora, v jejímž obvodu má sídlo notář a u něhož je kandidát v pracovním poměru.⁸⁶ Na zápis do seznamu notářských kandidátů má kandidát nárok, zápis má konstitutivní účinky. Notářský kandidát se může opět proti neprovedení zápisu do seznamu notářských kandidátů bránit návrhem u soudu, ostatně jako tomu je také u notářských koncipientů.

Kandidát může být notářem písemně pověřen k sepisování notářských zápisů o právních jednáních (není-li forma notářského zápisu stanovena pro právní jednání zvláštním právním předpisem); sepisováním notářských zápisů podle § 71b notářského řádu; osvědčováním právně významných skutečností a prohlášení (nejde-li o osvědčování rozhodnutí orgánů právnické osoby); vydáváním stejnopisů, opisů nebo ověřených opisů a výpisů z notářských zápisů; vydáváním potvrzení podle § 94 notářského řádu; přijímáním a vydáváním úschov; vydáváním ověřených výstupů z informačního systému veřejné správy,⁸⁷ prováděním zápisů a výmazů do Rejstříku zástav; vydáváním opisů nebo potvrzení z Evidence právních jednání pro případ smrti podle § 35c odst. (3) notářského řádu; vydáváním opisů, výpisů nebo potvrzení z Rejstříku zástav podle § 35i odst. (1) notářského řádu; vydáváním opisů nebo potvrzení ze Seznamu

⁸⁵ Dle zkušebního řádu Notářské komory České republiky se jmenovitě jedná o právní úpravu notářského řádu, vnitřních předpisů Komory a předpisu upravujícího odměnu notáře, občanského práva hmotného a procesního a konkurzu a vyrovnání, obchodního práva, včetně úpravy cenných papírů a práva směnečného a šekového, ústavního práva, rodinného práva, správního práva, mezinárodního práva soukromého a procesního a pracovního práva.

⁸⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5. s. 38.

⁸⁷ Na základě právní úpravy stanovené v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

listin o manželském majetkovém režimu podle § 351 odst. (2) notářského řádu; vydáváním výpisů z evidence Rejstříku trestů; prováděním autorizované konverze dokumentů a prováděním úkonů kontaktního místa;⁸⁸ dále přípravnými a dílčími úkony v ostatní notářské činnosti; výkonem činnosti podle § 3 odst. (1) notářského řádu; jednotlivými úkony v činnosti podle § 3 odst. (2) notářského řádu a výkonem dalších úkonů nebo činností, stanoví-li tak právní předpis⁸⁹ (blíže k notářské činnosti viz. kapitola č. 5). Obecně lze tedy z porovnání výčtů činností obsažených v § 19 a § 23 notářského řádu vyvodit, že pověření notářského kandidáta je širší než pověření notářského koncipienta.

Notářský kandidát může být ustaven jako zástupce notáře, u kterého vykonává pracovní poměr. Každý notář může mít ustanoveného pouze jednoho zástupce,⁹⁰ a to z důvodu osobního výkonu notářské činnosti. Může ho zastupovat při výkonu notářských činností, a to vyjma činností stanovených v § 3 odst. (3) notářského řádu. Činnost notářský kandidát vykonává jménem zastoupeného notáře, podepisuje svým jménem a používá úřední razítko notáře, kterého zastupuje. Pro toto zastupování se použije přiměřeně § 15 odst. (1) notářského řádu,⁹¹ kdy kandidát je povinen složit slib do rukou ministra spravedlnosti, pokud ho již dříve nesložil. V případech, kdy notář nevykonává svou pracovní náplň déle než 1 měsíc, musí příslušná notářská komora, u které je notářský kandidát zapsán, rozhodnout o přiměřeném podílu na odměně notáře. Je totiž na místě, aby v případě, že se kandidát podílí jako zástupce na činnosti notáře po delší dobu, dostával i podíl z činnosti notáře.

3.2.3 Další pracovníci notáře

Pro notáře mohou v pracovním poměru mimo notářských kandidátů a koncipientů vykonávat práci i další pracovníci notáře, jejichž pracovněprávní vztahy se řídí zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Pracovníky notáře lze obecně rozdělit na pracovníky, kteří vykonávají kancelářské práce (kancelářské pracovníky), a pracovníky vykonávající činnost na základě pověření notáře podle § 26 odst. (1) notářského řádu, pro tyto pracovníky je užíváno označení notářský tajemník.⁹²

⁸⁸ Na základě právní úpravy stanovené v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

⁸⁹ § 23 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁹⁰ Usnesení prezidia Notářské komory České republiky ze dne 20. 9. 2000 č. P 11/2000.

⁹¹ § 24 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁹² § 4 odst. (2) kancelářského řádu Notářské komory České republiky.

První skupina kancelářských pracovníků vykonává přípravné a dílčí úkony v činnostech podle § 2 a § 3 notářského řádu, k výkonu těchto činností nemusí mít pracovníci splněnou kvalifikační zkoušku. V případě, že pracovník složil kvalifikační zkoušku, může ho notář pověřit oproti kancelářským pracovníkům také činnostmi stanovenými v § 19 notářského řádu s výjimkou jednotlivých úkonů podle § 3 odst. (1) notářského řádu. Zřejmým nedopatřením při srovnání těchto pověření je, že zatímco notářský koncipient a notářský tajemník mohou být pověřeni jen přípravnými a dílčími úkony v činnosti podle § 2 notářského řádu (notářská činnost) a podle § 3 odst. (2) notářského řádu (správa majetku),⁹³ kancelářští pracovníci mohou vykonávat přípravné a dílčí úkony v plném rozsahu § 3 notářského řádu, tedy také činnosti notáře jako insolvenčního správce.⁹⁴

Pověření pracovníků notáře musí být vyhotovena v písemné formě, nepostačí ústní pověření, tyto pověření zanikají odvoláním nebo skončením pracovního poměru pracovníka notáře. Vznik i zánik takového pověření pracovníka notáře musí být oznámen notářské komoře. Notář má povinnost při vzniku pracovního poměru svého pracovníka poučit o zákonem stanovené mlčenlivosti. Dále má notář, dle § 28 odst. (1) notářského řádu, povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu vzniklou pracovníkům při plnění pracovních povinností nebo v přímé souvislosti s nimi.

Kvalifikační zkoušce, někdy označované také jako zkouška tajemnická, předchází tzv. odborná příprava pracovníků notáře. Odborná příprava začíná přijetím pracovníka notáře do pracovního poměru u notáře a končí zpravidla vykonáním kvalifikační zkoušky, anebo skončením pracovního poměru, navíc je doplněna o školení pořádané notářskými komorami. Kvalifikační zkoušku může vykonat pracovník, který je minimálně jeden rok v pracovním poměru u notáře. Kvalifikační zkouška je zkouškou neveřejnou, probíhající před tříčlennou zkušební komisí, kterou jmenuje prezidium notářské komory. Notářská komora může uznat odbornou zkoušku nebo jinou obdobnou zkoušku složenou pracovníky soudů, advokátů, krajského sdružení advokátů nebo komerčních právníků za kvalifikační zkoušku podle notářského řádu, obdobné postavení má

⁹³ Je nutné dovodit, že k pověření notářských koncipientů a tajemníků se může vztahovat také § 3 odst. (3) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁹⁴ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 123.

i odborná zkouška složená pracovníky státních notářství podle dřívějších předpisů.⁹⁵

⁹⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnícká učebnice. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4. s. 280.

4 Notářská samospráva

Notářská samospráva je uskutečňována Komorou, jejímiž členy jsou notářské komory, a samotnými regionálními notářskými komorami, jejichž členy jsou všichni notáři v rámci jejich obvodů.⁹⁶ V České republice je tedy notářská samospráva definována dvoustupňovou soustavou. Notářská samospráva je v České republice brána za projev samosprávy zájmové, profesní, a to na základě samostatnosti a nezávislosti notářského stavu. Notářské komory sdružující všechny notáře daného regionu fungují na principu „přímé demokracie“, tedy přímého rozhodování členů notářské komory na základě konsenzu, a jejich základním úkolem je péče o řádný výkon notářských pravomocí v rámci notářských úřadů zřízených v jejich územních obvodech, tyto pravomoci činí formou organizační, evidenční, vzdělávací a kontrolní činnosti.⁹⁷

4.1 Notářská komora České republiky

Komora je označována za jeden ze stupňů notářské samosprávy, jejíž členy jsou jednotlivé regionální notářské komory. Je zřízena přímo ze zákona, kdy v § 35 odst. (1) notářského řádu je přímo stanoveno, že se zřizuje Komora se sídlem v Praze. Fakticky byla Komora ustavena zvolením svých orgánů na sněmu dne 26. ledna. 1993 a zřejmě vzhledem k propojení činnosti Komory a Ministerstva spravedlnosti České republiky v řadě oblastí byla jako sídlo Komory určena Praha.⁹⁸ Komora je považována za právnickou osobu, která nebyla vytvořena za účelem podnikání, to lze ostatně odvodit z taxativně vymezených zdrojů příjmů notářské komory, kterými jsou dle § 35 odst. (3) notářského řádu příspěvky notářských komor, dary a jiné příjmy.⁹⁹

Komora má ze zákona povinnost vést, provozovat a spravovat Rejstřík zástav (blíže viz. § 35f až §35i notářského řádu) a další evidence a seznamy stanovené v § 35a odst. (1) notářského řádu, konkrétně se jedná o Evidenci právních jednání pro případ smrti (blíže viz. § 35b a §35c notářského řádu),

⁹⁶ § 1 odst. (2) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

⁹⁷ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 100.

⁹⁸ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 147.

⁹⁹ Za jiné příjmy je nutno považovat ty příjmy, které nesplňují kritéria příjmů dosažených z podnikání (například: poskytování sdělení z Evidence právních jednání pro případ smrti za odměnu, anebo provádění záznamů v Rejstříku zástav za odměnu).

Evidenci listin o manželském majetkovém režimu (blíže viz. § 35d notářského řádu), Seznam prohlášení o určení opatrovníka (blíže viz. § 35e notářského řádu), Seznam listin o manželském majetkovém režimu (blíže viz. § 35j a §35l notářského řádu) a Evidenci ověřených podpisů (blíže viz. § 35m notářského řádu). Tyto rejstříky, evidence a seznamy vede Komora v elektronické formě, a to pomocí centrálního informačního systému Komory v současnosti tzv. CIS2.¹⁰⁰ Účelem CIS2 je poskytovat notářům, notářským komorám, Komoře případně dalším subjektům, informace ze souboru dat jednotlivých aplikací, stanoví-li tak právní předpis, umožnit komunikaci mezi notáři, notářskými komorami, Komorou a dalšími subjekty a umožnit evidenci a kontrolu stanovených činností notáře.¹⁰¹

4.1.1 Orgány Notářské komory České republiky

Na základě § 36 notářského řádu mezi orgány Komory patří sněm, prezidium Komory, prezident Komory, revizní komise Komory a kárná komise. Rozhodování v rámci Komory je založeno na hlasování, všechny orgány Komory rozhodují prostou většinou přítomných hlasů. Platí zde zásada rovnosti všech hlasů, tato zásada je však modifikována na základě § 31 odst. (3) písm. c) notářského řádu, neboť dle této úpravy všichni členové, tj. notářské komory, nemají ve sněmu stejný počet zástupců, a tedy ani stejný počet hlasů.¹⁰²

Sněm je považován nejen za nejvyšší orgán Komory, ale také za nejvyšší orgán notářské samosprávy. Jedná se o orgán kolektivní, který tvoří prezidenti regionálních notářských komor a delegáti vybraní jednotlivými regionálními notářskými komorami.¹⁰³ Sněm Komory je zpravidla svoláván jedenkrát ročně elektronickou pozvánkou zaslánou prezidiem, a to nejpozději 1 měsíc předem.¹⁰⁴ Jednání sněmu zpravidla naplňuje body stanovené v pozvánce, je řízeno prezidentem Komory, v jeho nepřítomnosti viceprezidentem Komory

¹⁰⁰ CIS2 je druhá verze Centrálního informačního systému Komory, který je v provozu od 1. 1. 2014.

¹⁰¹ § 34 organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹⁰² BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 217.

¹⁰³ Dle § 31 odst. (3) písm. c) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) je na každých 20 členů regionální notářské komory volen jeden delegát.

¹⁰⁴ V případě sněmu mimořádného má povinnost svolat prezidium Komory sněm vždy do 1 měsíce od požádání revizní komise Komory, jedné třetiny členů sněmu nebo alespoň dvou notářských komor současně tak, aby se konal nejpozději do 40 dnů od doručení písemné žádosti, pozvánka na jednání sněmu musí být zaslána nejpozději 15 dnů předem, a to vše na základě ustanovení § 17 odst. (2) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor a § 38 odst. (2) písm. a) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

a v nepřítomnosti obou, pověří sněm volbou jiného člena prezidia Komory.¹⁰⁵ Právomoci sněmu Komory jsou taxativně vymezeny v § 37 odst. (3) notářského řádu. Komora například schvaluje rozpočet a hospodaření Komory, z řad delegátů volí a odvolává pět členů prezidia Komory a z těchto pěti členů poté volí a odvolává prezidenta a viceprezidenta Komory, z řad notářů volí revizní a kárnou komisi Komory, přijímá řády (kancelářský řád, kárný řád, organizační řád, atd.) a předpisy (o Rejstříku zástav, o Evidenci ověřených podpisů, o Sbírce dokumentů, atd.).

Prezidium je považováno za řídicí a výkonný orgán Komory, slouží také k zastupování Komory navenek. Jde o orgán kolektivní, který je tvořen prezidentem a viceprezidentem Komory, prezidenty všech regionálních notářských komor a pěti dalšími členy, kteří jsou voleni sněmem Komory.¹⁰⁶ Prezidium Komory se schází nejméně jedenkrát za tři měsíce, toto jednání svolává prezident Komory a členy prezidia obeznámí o termínu a programu nejpozději 5 dní před konáním jednání.¹⁰⁷ Kompetence prezidia Komory jsou taxativně vymezeny v § 38 odst. (2) notářského řádu, jedná se například o vedení evidence notářů, notářských kandidátů a koncipientů v České republice, organizování notářských zkoušek a jmenování členů zkušebních komisí, anebo hospodaření s finančními prostředky Komory, fondy a spravování jejího majetku. Prezidium Komory může jako své poradní orgány zřídit rady a komise, členy poradních orgánů volí a odvolává prezidium Komory z řad notářů, kandidátů, koncipientů a jiných osob.¹⁰⁸ V současné době, pro funkční období 2023–2025, jsou při prezidiu Komory zřízeny čtyři komise, a to legislativní a mezinárodní komise, komise pro vzdělání a komise dohledu.¹⁰⁹

V sídle Komory je zřízeno prezidium Komory kancelář Komory. Na základě § 9 organizačního řádu řídí činnost kanceláře prezident Komory,¹¹⁰ ale za činnost je odpovědný ředitel kanceláře Komory. Kancelář Komory zejména zajišťuje organizaci akcí odborné výchovy notářů, kandidátů a koncipientů, vede elektronickou evidenci notářů, kandidátů a koncipientů, zajišťuje hospodářskou

¹⁰⁵ § 18 odst. (1) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹⁰⁶ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 139.

¹⁰⁷ Mimořádná jednání jsou svolávána vždy do 20 dnů od požádání revizní komise Komory, anebo jedné třetiny členů prezidia Komory na základě § 39 odst. (1) písm. c) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁰⁸ § 8 odst. (1) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹⁰⁹ NK ČR, 2024. *Kontakty, Komise prezidia*. [online]. [cit. 20. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/kontakty>.

¹¹⁰ Současným prezidentem je Mgr. Radim Neubauer.

a administrativní činnost Komory, provádí úkoly dle pokynů prezidenta Komory atd.¹¹¹

Prezident Komory je individuálním statutárním orgánem, který zastupuje Komoru navenek a jedná jejím jménem, v případě nepřítomnosti zastupuje prezidenta viceprezident Komory. Prezidenta i viceprezidenta Komory volí sněm z členů prezidia Komory. Komplikace s nejasností úpravy týkající se postavení prezidenta Komory, a také postavení viceprezidenta Komory jako jeho zástupce je obdobná jako u § 33 odst. (2) notářského řádu (viz. kapitola 4.2.1). Problém při výkonu funkce prezidenta či viceprezidenta nastává v situaci, kdy jsou tyto osoby, které byly do sněmu Komory delegovány regionální notářskou komorou nebo byly zvoleny za prezidenta regionální notářské komory, regionální notářskou komorou odvolány. Tuto problematiku právní úprava přímo neřeší, lze ale odvodit, že v případech zániku funkce delegáta či prezidenta regionální notářské komory automaticky zaniká i funkce prezidenta a viceprezidenta Komory, a to na základě § 37 odst. (3) písm. a) a písm. b) notářského řádu. Prezident komory řídí jednání sněmu a řídí a svolává jednání prezidia Komory, v neposlední řadě činí rozhodnutí, která nesnesou odkladu, v působnosti prezidia Komory, kdy tato rozhodnutí pro svou dlouhodobou platnost musí být schválena při nejbližším jednání prezidia Komory.¹¹²

Za kontrolní orgán Komory je považována revizní komise, která je orgánem kolektivním a voleným.¹¹³ Vzhledem k povaze jejich pravomocí (zejména kontrola plnění usnesení sněmu i činnosti prezidia Komory a podávání zprávy o výsledcích kontrol sněmu minimálně jedenkrát ročně) je členství v revizní komisi neslučitelné se členstvím ve výkonných orgánech Komory.¹¹⁴ Je povinností revizní komise Komory scházet se alespoň jedenkrát za šest měsíců.

Kárná komise je zákonem zřízena za účelem vedení kárných řízení, blíže je tato problematika upravena v kárném řádu. Dle § 41 odst. (1) notářského řádu je kárná komise tvořena předsedou a dalšími čtyřmi členy,¹¹⁵ členství v kárné

¹¹¹ § 23 odst. (1) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹¹² § 39 odst. (1) písm. b) až písm. c) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹¹³ Revizní komise Komory je složena z pěti členů, předsedy a dalších čtyř členů, kteří jsou voleni sněmem Komory. Členství není vázáno na pozici delegáta nebo prezidenta ve sněmu, jsou vybírání z řad notářů.

¹¹⁴ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 156.

¹¹⁵ Členem kárné komise může být jakýkoliv notář, členství tedy není vázáno na pozici delegáta nebo prezidenta notářské komory ve sněmu.

komisi je opět neslučitelné se členstvím v prezidiu Komory. Kárná komise se vyskytuje pouze u Komory, nikoliv u regionálních notářských komor, je svolávána dle potřeby předsedou, a to nejméně jedenkrát do roka. Komise shromažďuje a vyhodnocuje poznatky z kárných řízení a předkládá zprávu o své činnosti za uplynulý kalendářní rok sněmu Komory.¹¹⁶

4.2 Notářská komora

Notářská komora je právnickou osobou veřejného práva, veřejnoprávní korporací, zřízenou ze zákona, nikoli vůlí zakladatelů. Jedná se o neúzemní veřejnoprávní korporaci, která jako profesní samospráva vykazuje (obdobně jako samospráva územní) následující znaky: je zřizována zákonem; je pověřována výkonem veřejné moci vůči určité skupině obyvatel; má právní subjektivitu; má personální základ (zvláštní důvod členství); je hospodářsky a rozpočtově na státu nezávislá; nese odpovědnost za své jednání; jedná nejen ve svém zájmu, nýbrž i zájmu veřejném nebo obecném; stát nad ní a její činností vykonává dozor a lze se bránit proti jejím autoritativním rozhodnutím před soudy.¹¹⁷

Členství v notářské komoře je pro notáře označováno za povinné, avšak jde zde spíše o členství automatické, kdy se notář stává ze zákona členem komory dnem jmenování a jeho členství trvá až do jeho odvolání, anebo smrti. Členy notářské komory jsou pouze notáři.

Jednotlivé notářské komory jsou zřizovány v obvodu každého z krajských soudů, tedy i v obvodu Městského soudu v Praze,¹¹⁸ a tak se shodují se sídly a obvody krajských soudů a Městského soudu v Praze. Na počátku roku 1993 byly vytvořeny tyto notářské komory, jmenovitě jde o regionální notářské komory v Praze, Plzni, Českých Budějovicích, Brně, Ostravě, Hradci Králové a Ústí nad Labem v obvodech příslušných krajských soudů, respektive v obvodu Městského soudu v Praze.

4.2.1 Orgány notářské komory

Na základě § 30 notářského řádu mezi orgány notářské komory patří kolegium, prezidium, prezident notářské komory a revizní komise. Kolegium je jediné tvořeno celou členskou základnou, mezi výkonné orgány patří prezidium a prezident notářské komory, revizní komora je naopak orgánem kontrolním.

¹¹⁶ § 2 odst. (3) kárného řádu Notářské komory České republiky.

¹¹⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 40/06, č. 6/2009 Sb.

¹¹⁸ § 29 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Kolegium notářské komory je orgánem kolektivním, složeným ze všech členů notářské komory a z notářských kandidátů v daném obvodu. Nejedná se o orgán volený. Kolegium může být také nazýváno nejvyšším orgánem notářské komory, má největší pravomoci, které jsou odvozeny z přímé účasti všech členů notářské komory a rovnosti jejich hlasů. Hlasy poradní a doplňkové mají také notářští kandidáti. Kolegium svolává prezidium pozvánkou, která je zasílána notářům elektronicky, pozvánka obsahuje program jednání a musí být rozeslána zpravidla nejpozději 1 měsíc přede dnem jednání kolegia.¹¹⁹ Kolegium má být dle § 32 odst. (2) notářského řádu svoláno prezidiem buď nejméně jedenkrát za rok, anebo kdykoliv,¹²⁰ kdy o to požádá revizní komise nebo alespoň jedna třetina členů notářské komory. Jednání kolegia je zpravidla řízeno prezidentem, případně viceprezidentem a v případě jejich nepřítomnosti může jednání vést i jiný člen prezidia, a to na základě volby kolegia.¹²¹ V případech, kdy notář nemá možnost účastnit se jednání kolegia, má možnost na základě speciální plné moci zvolit si za sebe zástupce, který za zmocněnce jedná a hlasuje na jednání kolegia. Písemná plná moc může být udělena pouze notáři, avšak ze znění § 31 odst. (2) notářského řádu nevyplývá, že by zmocněncem musel být pouze člen téže notářské komory, je možné se tudíž přiklonit k výkladu, že zmocněncem může být kterýkoliv notář, tedy i člen jiné notářské komory.¹²² Pravomoci kolegia notářské komory jsou taxativně vymezeny v § 31 odst. (1) notářského řádu jmenovitě, například: ze svých řad si kolegium volí a odvolává prezidium, prezidenta a revizní komisi, volí a odvolává delegáty působící v Komoře, schvaluje rozpočet a hospodaření notářské komory atd.

Prezidium je řídicím a výkonným orgánem notářské komory, je orgánem kolektivním, má pět až devět členů, kteří jsou voleni kolegiem.¹²³ Dle § 9 organizačního řádu je prezidium usnášenischopné alespoň při účasti většiny jeho členů, kdy je rozhodováno většinou hlasů přítomných členů. Jednání prezidia svolává prezident notářské komory, termín a program jednání je oznamován

¹¹⁹ § 7 odst. (1) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹²⁰ Tyto případy jsou označovány za mimořádné jednání kolegia. Dle § 7 odst. (2) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor je prezidium povinno jednání svolat nejpozději do 1 měsíce ode dne doručení žádosti o svolání kolegia a pozvánka obsahující program jednání kolegia, podle obsahu žádosti o svolání, musí být rozeslána nejpozději 15 dnů předem.

¹²¹ § 8 odst. (1) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹²² BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 103.

¹²³ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 97.

členům prezidia nejpozději 5 dnů předem, a to elektronickým nebo jiným vhodným způsobem.¹²⁴ Pravomoci prezidia notářské komory jsou taxativně vymezeny v § 32 odst. (2) notářského řádu, kdy se jedná se například o svolávání kolegia, vedení evidence notářů v obvodu notářské komory, anebo organizování kvalifikačních zkoušek. Prezidium si může jako své orgány zřídit poradní komise, členy¹²⁵ komise jmenuje a odvolává prezidium.¹²⁶

V sídle každé notářské komory jsou prezidiem zřízeny kanceláře notářské komory, které zajišťují, podle pokynů prezidenta, činnost notářské komory, za výkon těchto činností odpovídá prezidiu tajemník notářské komory. V § 11 organizačního řádu jsou taxativně vymezeny činnosti, které má kancelář povinnost zajišťovat, například se jedná o vedení evidence notářů, kandidátů a notářských koncipientů, zabezpečení hospodářské a administrativní činnosti notářské komory, organizace akcí vedené k odborné výchově notářů atd.

Prezident notářské komory je statutárním orgánem, který zastupuje notářskou komoru navenek, je také orgánem individuálním, kdy prezident je volen kolegiem z členů prezidia.¹²⁷ Prezidenta v případě jeho nepřítomnosti zastupuje viceprezident. Prezident a viceprezident jsou odpovědni pouze kolegiu, kterým jsou voleni, a tudíž i odvolávání. Pravomoci prezidenta notářské komory jsou taxativně vymezeny v § 33 odst. (1) notářského řádu, mezi ty nejdůležitější patří: zastupování notářské komory navenek, jednání jejím jménem, řízení jednání kolegia a prezidia atd. V ustanoveních týkajících se prezidenta chybí přechod pravomocí na viceprezidenta notářské komory v případě jeho zastupování. Je to tím, že komory zatím tuto mezeru v zákoně nepovažují za problematickou, proto nepřicházejí žádné iniciativy k novelizaci notářského řádu v tomto ustanovení.

Revizní komise je považována za kontrolní orgán notářské komory. Jedná se o kolektivní orgán složený ze tří členů, kdy jedním z nich je předseda revizní komise. Předsedu a členy revizní komise volí a odvolává ze svých řad kolegium. Vzhledem k povaze jejich pravomocí je členství v revizní komisi neslučitelné se

¹²⁴ Jednání prezidia je dle § 33 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), svoláváno prezidentem nejméně jedenkrát za tři měsíce, mimořádná jednání jsou svolávána vždy do 10 dnů od požádání revizní komise nebo jedné třetiny členů prezidia.

¹²⁵ Členové mohou být voleni nejen z řad notářů, ale i z řad kandidátů a koncipientů notářské komory, dokonce i z řad jiných osob.

¹²⁶ § 13 organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹²⁷ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 97.

členstvím ve výkonném orgánu.¹²⁸ Jednání revizní komise svolává a řídí předseda revizní komise,¹²⁹ jednání se koná nejpozději jedenkrát za 6 měsíců, a to v případě účasti všech jejích členů. Mezi pravomoci revizní komise patří kontrola plnění usnesení kolegia a činnosti prezidia, a také kontrola hospodaření a činnosti kanceláře notářské komory.¹³⁰ Revizní komise vykonává kontrolu pouze nad notářskou samosprávou, nikoliv nad pravomocemi notáře jako osoby vyplývajících například z § 2 až § 4 notářského řádu.

4.3 Dohled a kárné řízení nad notářskou činností

4.3.1 Dohled

Dohled nad notářskou činností může vykonávat Ministerstvo spravedlnosti České republiky, Komora a notářská komora. Ze strany Ministerstva spravedlnosti České republiky probíhá tzv. státní dohled, a to nad těmi činnostmi, které notářům svěřuje do rukou stát na základě zákona, naopak Komise pomocí komise dohledu, zřízená prezidiem Komory, vykonává dohled téměř nad celou agendou všech notářů, regionální notářské komory vykonávají dohled pouze nad notáři se sídlem notářského úřadu v daném regionu. Dle § 46 notářského řádu je dohled prováděn zejména nad kontrolou spisů, listin a předmětů úschov, dále nad kontrolou knih protestů, knih žádostí o výpis z evidence Rejstříku trestů, rejstříků, ověřovacích knih a ostatních evidenčních pomůcek. Základní smysl dohledu prováděného Komorou v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními a ustanoveními příslušných profesních předpisů (zejména organizačního řádu) spočívá v prevenci, tedy v předcházení výskytu nedostatků v činnosti notářů, a to zejména poskytováním analytických podkladů pro oblast legislativní, pro oblast výchovy notářů, notářských kandidátů a notářských koncipientů, ovšem samozřejmě i v předkládání podnětů ke kárným návrhům vůči těm notářům, jejichž činnost je v rozporu s příslušnými předpisy.¹³¹

¹²⁸ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 111.

¹²⁹ Pro svolání revizní komise platí obdobná pravidla jako pro svolání jednání prezidia. Jednání revizní komise tedy svolává předseda revizní komise o termínu a programu jednání vyrozumí členy prezidia elektronicky nebo jiným vhodným způsobem zpravidla alespoň 5 dnů před jednáním, dle § 9 odst. (1) a § 12 odst. (1) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹³⁰ § 34 odst. (3) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) a § 12 odst. (3) organizačního řádu Notářské komory České republiky a notářských komor.

¹³¹ WAWERKA, Karel. *Koncepce dohledu Notářské komory ČR*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2005, ročník 2005, č. 3. ISSN 1211-0558.

Orgán dohledu má možnost v případě drobných nedostatků a poklesků uložit notáři písemnou výtku, další možností je uložit kárné opatření, které lze již uložit i notářským kandidátům a koncipientům.

4.3.2 Kárné řízení

Problematika kárného řízení je mimo notářského řádu upravena také v kárném řádu. Kárné řízení může být vedeno proti notáři, notářskému kandidátovi a notářskému koncipientovi. Zatímco v prvním případě je proti notáři podána vždy tzv. kárná žaloba,¹³² v případech kárného provinění u notářských kandidátů a koncipientů mohou být kárná provinění řešena buď kárnou žalobou, anebo v rámci pracovního poměru například skončením pracovního poměru.

Za kárné provinění, na jehož základě se podává návrh na zahájení kárného řízení, může být považováno, dle § 48 odst. (2) notářského řádu, závažné nebo opětovné porušení jeho povinností, které jsou stanoveny právními předpisy,¹³³ také závažné nebo opětovné narušení důstojnosti notářského povolání jeho chováním. Nutno říci, že se jedná o definici velmi obecnou, obsahující neurčité pojmy typu závažnost a opětovnost, které je potřeba sledovat pro naplnění znaků kárného provinění. Avšak ne každé porušení povinností musí vést ke kárnému provinění. Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2011, č. j. 14 Kse 6/2010-182 týkající se kárného provinění exekutora¹³⁴ vyplývá, že: „stěžejní otázkou je posouzení závažnosti porušení povinností, jejíž hodnocení závisí na všech okolnostech konkrétního případu. Závažnost porušení povinností se proto určuje významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za nichž byl čin spáchán, osobou kárně obviněného, mírou zavinění a jeho pohnutkou.”

Za kárné provinění je možné uložit jako kárné opatření všem kárně postižitelným osobám písemné napomenutí, notáři také pokutu až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem, nebo odvolání notáře, kandidátovi pokutu až do výše dvacetinásobku minimální

[online]. [cit. 20. 02. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2005_3.pdf. s. 116.

¹³² Kárná žaloba je legislativní zkratkou, kterou užívá zákon pro zahájení kárného řízení.

¹³³ Právním předpisem je zde myšlen zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále zvláštní právní předpis, s výjimkou zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo předpis Komory, anebo usnesení orgánu notářské samosprávy.

¹³⁴ Jedná se o rozhodnutí řešící provinění exekutora, které v celku výstižně formuluje problematiku porušení právního předpisu nebo usnesení komory, které lze použít i na kárná provinění v oblasti notářství.

měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem, nebo odvolání ze zastupování, jde-li o zástupce notáře a notářskému koncipientovi pokutu až do výše pětinasobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem.¹³⁵ Ke zcela nejpřísnějším kárným opatřením patří odvolání z pozice notáře a odvolání z pozice zástupce notáře, a to na dobu 5 let od právní moci rozhodnutí o odvolání. Veškeré výnosy z pokut připadají regionální notářské komoře, u které je členem osoba proviněná.

O spáchání kárného provinění a o uložení kárného opatření rozhoduje kárný senát. Kárný senát je vždy složen ze tří členů kárné komise Komory, kdy samotné složení je určeno na základě, ne příliš vhodného, losování, které provádí předseda kárné komise Komory. Za problematickou se jeví skutečnost, že má-li kárná komise podle zákona pět členů, z nichž mají být vylosováni pro každou věc tři členové kárného senátu včetně předsedy senátu, je zřejmé, že může docházet k přetížení některých členů kárné komise, na některé pak dlouho dobu nemusí při výběru kárného senátu přijít řada.¹³⁶

Kárné řízení je zahájeno na základě doručení návrhu, kárné žaloby, Komoře. Lhůta na podání kárné žaloby může být subjektivní, a to podáním kárné žaloby navrhovatelem do 6 měsíců ode dne zjištění, anebo objektivní, a to podáním kárné žaloby navrhovatelem do 3 let ode dne spáchání provinění. V § 49 odst. (4) notářského řádu jsou stanoveny osoby, které mají oprávnění podat kárnou žalobu, jsou jimi ministr spravedlnosti, prezident Komory, prezident regionální notářské komory, proti notáři, který má v tomto obvodu sídlo, a předsedové krajských a okresních soudů,¹³⁷ v jejichž obvodech mají notáři sídlo. Kárná žaloba musí splňovat zákonem stanovené náležitosti stanovené v § 49 odst. (6) notářského řádu. V případě, že kárná žaloba nesplňuje zákonem stanovené náležitosti, komise určí navrhovateli lhůtu k odstranění vad, která musí být delší než 15 dnů. Kárnou žalobu může vzít kárný žalobce zpět do doby, než se kárný senát poradí.¹³⁸

¹³⁵ § 48 odst. (3) až odst. (5) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹³⁶ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 247.

¹³⁷ Předseda okresního soudu může podat kárnou žalobu jen z důvodu kárného provinění při výkonu činnosti notáře jako soudního komisaře.

¹³⁸ § 10 kárného řádu Notářské komory České republiky.

O zahájení kárného řízení je vyrozuměna osoba, proti níž se řízení vede, je poučena o právu zvolit si o obhájce,¹³⁹ navrhopat důkazy a vyjadřovat se ke skutečnostem, dále je také vyrozuměn ministr spravedlnosti, a to v případech, kdy není navrhovatelem. Výsledkem kárného řízení je rozhodnutí kárného senátu. Proti rozhodnutí kárného senátu může kárně obviněný a kárný žalobce podat do 15 dnů od jeho doručení odůvodněné odvolání ke Komoře, toto odvolání má odkladný účinek¹⁴⁰ a rozhoduje o něm speciální pětičlenný kárný senát. Po uplynutí 5 let od právní moci rozhodnutí je kárný postih zahlazen, v případě, že po uplynutí lhůty nebylo ještě opatření vykonáno, postih se zahladí až vykonáním kárného opatření.

¹³⁹ Kárně obviněná osoba může být, dle § 49a zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v řízení zastoupena jiným notářem, anebo advokátem.

¹⁴⁰ § 50 odst. (3) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

5 Notářská činnost

5.1 Obecně k notářské činnosti

Notářská činnost v užším slova smyslu je definována v § 2 notářského řádu jako sepisování veřejných listin o právních jednáních, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, přijímání listin a peněz do notářské úschovy. Notář vykonává činnost na základě § 2 notářského řádu nestranně na základě zásady nestrannosti. Tuto činnost lze považovat za veřejnou činnost notáře, ve které notář, byť nejde o výkon veřejné moci, vykonává pravomoci státu, které byly na něj přeneseny zákonem.¹⁴¹ Proto je výkon notářské činnosti, tak jak je vymezena v § 2 notářského řádu, možné konat pouze na území České republiky.¹⁴²

Mimo notářské činnosti v užším slova smyslu může notář vykonávat také činnosti obsažené v § 3 notářského řádu, a to udělovat právní porady, zastupovat v jednání s fyzickými a právnickými osobami a v řízení před orgány veřejné moci,¹⁴³ sepisovat soukromé listiny a zpracovávat právní rozbor. Dle notářského řádu se jedná o poskytování právních služeb a notář je vykonává v souvislosti notářskou činností. Dále notář na základě § 3 odst. (2) a odst. (3) notářského řádu vykonává správu majetku, zastupuje osoby v souvislosti se správou majetku a v neposlední řadě vykonává funkci insolvenčního správce a jejích modifikací v insolvenčním řízení. Tyto činnosti má možnost notář vykonávat i bez spojitosti s notářskou činností.

Notář má možnost vykonávat v rámci další činnosti notáře i jinou činnost mimo tu stanovenou v § 2 a § 3 notářského řádu, pokud tak stanoví notářský řád nebo zvláštní právní předpis. V případě, kdy jinou činností je provádění zápisů do Rejstříku zástav, veřejného rejstříku nebo veřejného seznamu, považuje se tato za notářskou činnost; to platí i pro provádění zápisů do evidence podle zvláštního právního předpisu.¹⁴⁴ Činnost na základě § 4 notářského řádu není v notářském

¹⁴¹ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 27.

¹⁴² Blíže se k problematice zákazu výkonu notářské činnosti mimo Českou republiku vyjadřuje usnesení prezidia Notářské komory ze dne 3. května 1994 (nečíslované), vztahující se k výkonu notářské činnosti mimo území České republiky.

¹⁴³ Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) v § 3 odst. (1) písm. a) přesně vymezuje podmínky, za kterých může notář zastupovat osoby v řízení před orgány veřejné moci. Vyloučené je například zastupování osob v řízení o pozůstalosti, v případě, že sám notář v daném řízení vykonává činnost soudního komisaře.

¹⁴⁴ § 4 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

řádu blíže specifikována a notář ji může vykonávat i bez přímé spojitosti s notářskou činností. Jinou činností podle zvláštních právních předpisů jsou myšleny například činnosti na základě ZŘS,¹⁴⁵ zápisy do veřejných rejstříků a do evidence svěřenských fondů na základě zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zápisy zástavního práva do Rejstříku zástav a další činnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, činnosti podle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), atd.

Při notářské činnosti stanovené v § 2 notářského řádu, jiné činnosti stanovené v § 3 notářského řádu a další činnosti stanovené v § 4 notářského řádu, je notář vázán právními předpisy. V případě výkonu právních služeb je notář vázán navíc také pokyny klienta. Notář odmítne provádět požadované úkony, jestliže odporují zákonům nebo dalším obecně závazným předpisům, jestliže tak stanoví notářský řád, jestliže se jedná se o úkon v notářské činnosti a notář, jeho zaměstnanec nebo osoba notáři blízká jsou zúčastněni na věci, jestliže ve věci ve které již poskytl právní pomoc jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní pomoc požádal nebo v případech kdy není notáři složena požadovaná záloha na odměnu notáře.¹⁴⁶ Notář může i odstoupit od smlouvy o provedení úkonu v rámci notářské činnosti, anebo od smlouvy o poskytnutí právní služby, v případě, že jsou splněny podmínky stanovené v § 54 odst. (1) a (2) notářského řádu, odstoupení od smlouvy je povinen notář oznámit žadateli nebo klientovi. O odmítnutí nebo odstoupení je notář povinen učinit záznam ve spisu a uvést v něm důvody odmítnutí. S důvody odmítnutí se má možnost seznámit i klient nebo žadatel, a to na základě žádosti.

Notář a jeho zaměstnanci mají povinnosti navenek zachovávat mlčenlivost ohledně skutečností, o kterých se dozvěděli v souvislosti s notářskou a jinou činností. Povinnost mlčenlivosti zahrnuje povinnost zdržet se poskytování chráněných informací třetím osobám (pasivní stránka) a povinnost přijmout taková opatření, aby tyto informace zůstaly důvěrné (aktivní stránka).¹⁴⁷ Existují ale také zákonné výjimky z povinnosti mlčenlivosti stanovené v § 56 notářského řádu, například zákonem uložená povinnost překazit spáchání trestného činu, nebo povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy týkající se správy daní

¹⁴⁵ Činností notáře na základě ZŘS může být například činnost notáře jako soudního komisaře blíže upravena v kapitole č. 5. 3.

¹⁴⁶ § 53 odst. (1) a (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁴⁷ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 206.

a poplatků. Ochranu osobních údajů při notářské a další činnosti a při řízení o pozůstalosti upravuje § 109g až § 109i notářského řádu, kdy je notář na základě těchto ustanovení oprávněn zpracovávat osobní údaje v rozsahu nezbytném pro potřeby výkonu notářských úkonů.

Notář je obecně odpovědný za újmu způsobenou při výkonu činnosti notáře, úprava odpovědnosti notáře je upravena v § 57 notářského řádu. Notář je odpovědný i za újmu, kterou spáchali jeho pracovníci. Jedná se o tzv. objektivní odpovědnost, při které se nezkoumá zavinění, nicméně notář má možnost tzv. liberace, kdy se může zprostit odpovědnosti, a to v případech, kdy vynaložil úsilí, které se požadovalo a újmě, i přesto nemohl zabránit.

5.2 Notářská činnosti v užším slova smyslu

5.2.1 Sepisování notářských zápisů o právních jednáních

První významnou notářskou činností je sepisování notářských zápisů o právních jednáních, která je zakotvena v § 2 a § 62 a násl. notářského řádu, související úpravu lze nalézt i v kancelářském řádu. Je řazena mezi notářské činnosti v pravém slova smyslu, tvoří totiž podstatnou část notářské agendy, ke které jsou notáři povoláni v důsledku dlouhodobého historického vývoje a na základě důvěry občanů v jejich nestrannost a odbornost.¹⁴⁸ Notáři v rámci své činnosti sepisují notářské zápisy o právních úkonech, při kterých jsou vázáni zákonnou právní úpravou. Notářský zápis je veřejnou listinou a může být sepsán v listinné nebo elektronické podobě.

Náležitosti notářského zápisu jsou stanoveny v § 63 odst. (1) notářského řádu a notářský zápis musí obsahovat místo a datum právního jednání, jméno a příjmení notáře a jeho sídlo, jméno, příjmení, pobyt a datum narození účastníků a dalších osob,¹⁴⁹ prohlášení účastníků, kteří jsou fyzickými osobami, že jsou způsobilí samostatně právně jednat v rozsahu právního jednání, o kterém je notářský zápis, údaj o tom, že byla notáři prokázána totožnost výše zmíněných osob,¹⁵⁰ obsah právního jednání, údaj o tom, že byl notářský zápis po přečtení

¹⁴⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace a činnost notářství*. Masarykova univerzita v Brně, 1992. ISBN 80-210-0545-9. s. 123.

¹⁴⁹ Dalšími osobami jsou myšleny zástupci účastníků, svědci, důvěrníci a tlumočníci a je-li účastníkem nebo zástupcem právnická osoba je nutné zmínit její název, sídlo a identifikační číslo.

¹⁵⁰ V případě, že notář nezná osoby osobně, je nutné prokázat jejich totožnost, a to buď úředním průkazem nebo v některých případech i prostřednictvím dvou svědků, které musí splnit zákonem stanovené podmínky. Totožnost právnické osoby se zpravidla ověřuje prostřednictvím výpisů z veřejných rejstříků, prohlášením osoby, která za právnickou osobu jedná nebo jiným způsobem.

účastníky schválen, podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků, otisk úředního razítka notáře a jeho podpis a další náležitosti, stanoví-li tak notářský řád. Chybějí-li u písemnosti sepsané notářem formou notářského zápisu takové náležitosti, bez nichž by nebylo možné rozeznat formu notářského zápisu, účastníky nebo další osoby zúčastněné na úkonu, nebo takové náležitosti, které jsou nezbytnou náležitostí notářského zápisu, nelze tuto písemnost považovat za notářský zápis, a tedy za veřejnou listinu.¹⁵¹

V případě, že účastník neumí číst nebo psát, je potřeba k notářskému úkonu přizvat dva svědky, vyjma těch případů, kdy je účastník schopen sám notářský zápis podepsat. V případě, že je účastník neslyšící nebo němý, ale může však číst a psát, musí si notářský zápis přečíst a v něm vlastní rukou připsat, že jej četl a že jej schvaluje.¹⁵² V těch případech, kdy osoby, které jsou účastny na sepsání notářského zápisu, neovládají úřední jazyk, je přizván tlumočnick. Nicméně v případech, kdy notář ovládá jazyk osoby není potřeba přítomnost tlumočnicka.

5.2.1.1 Notářský zápis pro zápis do veřejného seznamu nebo veřejného rejstříku

Jedním z typů notářských zápisů, které upravuje notářský řád v § 70 až § 71, je notářský zápis pro zápis do veřejného seznamu nebo do veřejného rejstříku. Touto úpravou nedochází k vytvoření nového typu notářského zápisu, pouze jsou jí upřesněny náležitosti pro tento druh právního jednání. V tomto případě je notářský zápis podkladem pro zápis do veřejného seznamu nebo rejstříku a může být sepsán jak v listinné, tak v elektronické podobě. Notář musí k notářskému zápisu připojit i vyjádření o splnění předpokladů. Mezi vyjádření o splnění předpokladů patří skutečnosti, že právní jednání je v souladu s právními předpisy a případně s dalšími dokumenty, že právní jednání splňuje náležitosti a podmínky stanovené zvláštním právním předpisem pro zápis do veřejného seznamu nebo zápis do veřejného rejstříku a že byly splněny formality, stanoví-li je zvláštní právní předpis, případně že bylo splnění formalit notáři doloženo.¹⁵³

V současné době je možné prokázat totožnost osob i elektronickým způsobem (například pomocí videokonference a elektronické identifikace), bez fyzické přítomnosti osob.

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo 4566/2007 (ve srovnání rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze 30.4.1976, sp.zn. 4 Cz 34/76, uveřejněný ve Sbírce soudních a stanovisek pod č. 61, ročník 1977, od jehož závěrů nemá Nejvyšší soud ČR důvod se odchylovat ani v současnosti).

¹⁵² § 67 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁵³ § 70a odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Notář má možnost odmítnout sepsání notářského zápisu v případě, že nejsou splněny výše zmíněné předpoklady pro sepsání notářského zápisu, a současně musí účastníky poučit o důvodech nesepsání notářského zápisu. V případě, že účastníci i přes poučení notáře na sepsání trvají, notář notářský zápis vyhotoví.¹⁵⁴

5.2.1.2 Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti

Dalším typem notářského zápisu, pro který notářský řád v § 71a až § 71c upřesňuje náležitosti právního jednání, je notářský zápis k vykonatelnosti. Vykonatelnost znamená, že notářský zápis je způsobilý sloužit jako titul pro výkon rozhodnutí, respektive exekuční titul, a věřitel tak nemusí žalovat dlužníka v nalézacím řízení, ale může rovnou navrhnout zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce.¹⁵⁵ Cílem zákonodárce bylo, aby tento typ notářského zápisu sloužil jako určitá alternativa k soudnímu smíru nebo dohodě o narovnání, nicméně z praxe je užíván spíše jako institut k utvrzení závazku. Notářský řád v § 71a upravuje dva druhy notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti, v prvním případě se účastník zavazuje splnit peněžitý dluh, v případě druhém dochází i k jednostrannému uznání peněžitého dluhu.

Obsahem notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti je dohoda o splnění závazku se svolením k vykonatelnosti. Dohoda účastníků musí obsahovat označení osoby, která se zavázala ke splnění pohledávky nebo jiného nároku, označení osoby, jejíž pohledávka nebo jiný nárok mají být splněny (osoba oprávněná), skutečnosti, na nichž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá, předmět a dobu plnění, prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti zápisu.¹⁵⁶

5.2.2 Osvědčování právně významných skutečností a prohlášení

Osvědčování právně významných skutečností a prohlášení je jednoznačně jednou z hlavních činností notáře, která je zakotvena v § 2 a § 72 a násl. notářského řádu. Velmi často je tento druh notářské činnosti označován za druhou základní notářskou činnost. Notář dle § 72 odst. (1) notářského řádu osvědčuje na žádost skutečnosti a prohlášení, které by mohly být podkladem pro uplatňování nebo prokazování práv, nebo kterými by mohly být způsobeny právní

¹⁵⁴ V notářském zápisu notář uvede, že byl tento úkon po poučení účastníky požadován, v čem spatřuje nesoulad s právními předpisy a dokumenty a jaké předpoklady pro sepsání notářského zápisu nebyly splněny.

¹⁵⁵ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 265.

¹⁵⁶ § 71b odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

následky. Notářský řád v totožném § 72 odst. (1) uvádí také v písm. a) až l) demonstrativní výčet typů osvědčení, které notář vykonává, jedná se například o vidimaci, legalizaci, o předložení listiny, osvědčení o protestech směnek a jiných listin, které je třeba předložit k uplatnění práva, osvědčení rozhodnutí orgánů právnických osob a také průběhu valných hromad, schůzí a jednání jiných orgánů právnických osob, o tom, že je někdo naživu, o jiných skutkových dějích a stavu věcí, o prohlášení, osvědčení výstupů z informačního systému veřejné správy, autorizovanou konverzi dokumentů, a další. Vzhledem k čistě demonstrativnímu výčtu není proto vyloučeno, aby notář osvědčoval i jiné právně významné skutečnosti a prohlášení než ty, které nejsou stanoveny v notářském řádu. Pro tento demonstrativní výčet notářský řád v § 72 odst. (2) až (4) stanovuje také způsob provádění osvědčení, postup při osvědčování je také blíže rozveden v dílu čtvrtém kancelářského řádu. Notář podle typu právně významné skutečnosti a prohlášení provádí osvědčení prostřednictvím předepsané listiny o ověření (tzv. vyhotovením doložky na listině),¹⁵⁷ postupy stanovenými jinými právními předpisy nebo prostřednictvím notářského zápisu o osvědčení.¹⁵⁸

Povinností notáře při osvědčování je zaznamenat to, co již předtím nastalo, popřípadě popsat stav věci či shodu kopie s listinou, notář tedy nedozírá na to, zda je obsah nastalé skutečnosti nebo učiněného prohlášení v souladu s právním řádem.¹⁵⁹ Výjimkou jsou situace, kdy notář osvědčuje rozhodnutí orgánů právnických osob, v těchto případech musí notář uvést i svůj právní názor, zda bylo rozhodnutí přijato v souladu a je v souladu s právními předpisy.

5.2.2.1 Osvědčení vyhotovením doložky na listině

Osvědčením prostřednictvím doložky na listině (prostřednictvím listiny o ověření), je způsobem osvědčení, které notář provádí u vidimace (shoda opisu nebo kopie s listinou), legalizace (ověření pravosti podpisu) a u osvědčení o předložení listiny. V případě, že listina o ověření splňuje veškeré zákonem stanovené podmínky, je brána na základě § 6 odst. (1) notářského řádu za listinu

¹⁵⁷ Na základě § 72 odst. (5) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), jsou listinami o ověření ověřovací doložky, osvědčovací doložky a jiné doložky o osvědčení dle zvláštních právních předpisů.

¹⁵⁸ Jiným právním předpisem je v tomto smyslu myšlen zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový (ve znění zákona č. 29/2000 Sb.) a zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

¹⁵⁹ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 275.

veřejnou. Doložka se skládá ze samotného textu doložky (například prohlášení o shodě opisu s originálem), který je na listině umístěn trvalým způsobem, otisku úředního razítka a podpisu ověřující osoby.¹⁶⁰ Doložky na listině se dělí na ověřovací doložky, které se užívají u vidimace a legalizace, a na osvědčovací doložky, které se užívají u osvědčení o předložení listiny. Odlišná terminologie jednotlivých doložek nicméně nevytváří jiné právní skutečnosti, jedná se pouze o tradici v pojmenování.

Vidimaci neboli ověření shody opisu nebo kopie s listinou notář provádí prostřednictvím ověřovací doložky. Na základě § 73 odst. (1) notářského řádu ověřovací doložka obsahuje údaj o ověření toho, že opis doslovně souhlasí s listinou, z níž byl pořízen, údaj o tom, z kolika listů nebo archů se skládá listina, z níž byl opis pořízen, a z kolika listů nebo archů se skládá její opis, údaj o tom, že opis je částečný (není-li opis úplný), místo a datum vyhotovení doložky o ověření, otisk úředního razítka notáře a podpis ověřujícího. Existují i případy, kdy je notář povinen odmítnout vidimaci provést například v situaci, kdy se opis doslovně neshoduje s listinou, dále došlo by k vidimaci jedinečné listiny (občanského průkazu, cestovního pasu, směnky atd.), blíže jsou další případy upraveny v § 73 odst. (2) notářského řádu. Notář při vidimaci pouze ověřuje doslovné znění shody opisu nebo kopie s listinou, neověřuje pravdivost a správnost skutečností stanovených v listině.

Legalizací je myšleno ověření pravosti vlastnoručního podpisu prostřednictvím ověřovací doložky, její náležitosti jsou upraveny v § 74 odst. (2) případně § 74 odst. (3) notářského řádu. Legalizace podpisu je možná dvěma způsoby: buď osoba podepíše dokument přímo před notářem, nebo, pokud byl dokument podepsán již dříve, osoba před notářem tento svůj podpis uzná jako vlastní. Notář provedením legalizace neodpovídá za obsah listiny,¹⁶¹ neosvědčuje skutečnosti uvedené v listině. Legalizovat je možné nejen podpis vlastnoruční, ale také podpis elektronický. Pravost elektronického podpisu se opět osvědčuje ověřovací doložkou, která je vyhotovena v elektronické podobě.

Osvědčení o předložení listiny je osvědčením, které obsahuje osvědčovací doložku a prokazuje, že určitá listina existovala a byla notáři předložena. Podmínky osvědčení o předložení listiny jsou stanoveny v § 75 notářského řádu. Osvědčení musí obsahovat časový údaj, kdy bylo osvědčení vyhotoveno.

¹⁶⁰ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 293.

¹⁶¹ § 74 odst. (4) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Ustanovení předepisuje uvést údaj o datu předložení, údaj o hodině je volitelný, avšak ustanovení nepředepisuje povinně uvádět údaj o tom, kdo listinu předložil.¹⁶²

5.2.2.2 Osvědčení podle zvláštních právních předpisů

Osvědčením podle zvláštních právních předpisů, je způsobem osvědčení, které notář provádí u protestu směnek a jiných listin, u výstupu z informačních systémů veřejné správy, u autorizované konverze dokumentů, u provedení úkonů a splnění formalit v případě evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti a u splnění zákonem stanovených požadavků českou osobou zúčastněnou na přeshraniční přeměně obchodní společnosti nebo družstva.¹⁶³ Jedná se o spolu nesouvisející typy osvědčení, které jsou upraveny zvláštními právními předpisy a nikoliv notářským řádem, a proto pro ně nelze stanovit univerzální pravidla. Blíže dojde k představení jednoho z typu osvědčení postupem podle zvláštních právních předpisů, a tím je autorizovaná konverze dokumentů.

Autorizovaná konverze dokumentů je upravena v § 22 až § 26 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Autorizovanou konverzi lze velmi zjednodušeně chápat jako proces převodu dokumentů z listinné podoby do elektronické, nebo obráceně, a to včetně ověření shody těchto dokumentů a přidání ověřovací doložky. Dokument, který provedením autorizované konverze vznikl, je označován jako výstup a má stejné právní účinky jako dokument, jehož převedením výstup vznikl a je označován jako vstup.¹⁶⁴ Notáře je subjektem, který provádí autorizovanou konverzi dokumentů z moci úřední pro výkon své působnosti, a to na základě zákonného zmocnění obsaženého v § 1 odst. (1) písm. a) a § 23 odst. (2) zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

5.2.2.3 Osvědčení notářským zápisem

Osvědčení prostřednictvím notářského zápisu je metodou, kterou notář osvědčuje v těch případech, kdy notářský řád nestanovuje jinou formu osvědčení.

¹⁶² KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 318.

¹⁶³ § 72 odst. (1) písm. d) a písm. i) až l) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁶⁴ § 22 odst. (2) zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

V § 72 odst. (4) notářského řádu není stanoveno taxativní vymezení případů osvědčení notářským zápisem, je ale možné vyvodit, v jakých případech je možné vyhotovit notářský zápis o osvědčení. Jedná se například o osvědčení o rozhodnutí orgánů právnické osoby, o průběhu valných hromad, o tom, že je někdo naživu, o jiných skutkových dějích a stavu věcí, o prohlášení, osvědčení pro zápis do veřejného rejstříku a o hlasování o přijetí restrukturalizačního plánu, blíže upravené v § 77 až § 80i notářského řádu. Notářské zápisy o osvědčení se liší od notářských zápisů o právním jednání tím, že jejich cílem je zachytit průběh určitého děje, u kterého byl notář přítomen, a případně osvědčit jeho soulad s právními předpisy, případně dalšími dokumenty.¹⁶⁵ Blíže dojde k představení dvou příkladů osvědčení způsobem sepsání notářského zápisu, a tím je osvědčení o průběhu valných hromad a osvědčení o tom, že je někdo naživu.

Notářský zápis o osvědčení průběhu valných hromad¹⁶⁶ je zakotven v § 77 notářského řádu.¹⁶⁷ Notář osvědčí průběh valných hromad v notářském zápisu, v němž uvede místo a dobu konání valné hromady, zaznamená přijatá usnesení a z průběhu valné hromady vše, co je důležité pro posouzení řádného postupu jednání,¹⁶⁸ notářský zápis může být doplněn o podpis předsedy valné hromady a dvou dalších osob, které byly účastníky valné hromady.

Podmínky notářského zápisu o osvědčení o tom, že je někdo naživu, jsou upraveny v § 78 notářského řádu. Vedle obecných náležitostí každé notářské listiny a náležitostí notářského zápisu o osvědčení platí pro notářský zápis o osvědčení této skutečnosti také náležitosti předepsané v tomto ustanovení.¹⁶⁹ Dle notářského řádu § 78 písm. a) a b) musí osvědčení obsahovat, údaj o tom, že notář osobu osobně viděla a časový údaj, kdy se tak stalo. Notář osvědčuje pouze skutečnost, zda je někdo naživu, osoba mu musí být známa, nelze osvědčit skutečnost, že někdo naživu není.

¹⁶⁵ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 296.

¹⁶⁶ Valná hromada je legislativní zkratkou pro valné hromady, schůze a jednání jiných orgánů právnických osob na základě § 72 odst. (1) písm. e) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁶⁷ Obdobně se k této problematice vyjadřuje i usnesení prezidia Notářské komory ze dne 6. dubna 1994 (nečíslované), vztahující se k osvědčování průběhu valných hromad a schůzí právnických osob, osvědčování skutkových dějů.

¹⁶⁸ § 77 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁶⁹ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 315.

5.2.3 Notářská úschova

Další typickou notářskou činností, kterou notáři dle § 2 a § 81 a násl. notářského řádu vykonávají, jsou notářské úschovy. Subsidiárně je možné pro notářskou úschovu užit také ustanovení § 2402 a násl. občanského zákoníku, zákona č. 89/2012 Sb.¹⁷⁰ Blíže je notářská úschova upravena také v kancelářském řádu, a to v § 31 a násl. Předmětem notářské úschovy jsou obecně peníze a listiny o právním jednání zůstavitele a jiné listiny. Notářský řád v § 81 odst. (3) pro notářské úschovy stanovuje kogentní ustanovení, které se týká tzv. zákazů řetězení úschov, anebo tzv. zákazu druhotné úschovy. Notář, až na výjimky při zrušení či při skončení v notářském úřadu, nesmí předmět notářské úschovy předat jinému notáři do notářské úschovy. Notářskou úschovou peněz a listin přijatých za účelem jejich vydání dalším osobám lze zajistit dluh.¹⁷¹ Za notářskou úschovu nelze samozřejmě považovat úschovu soudní, a to ani v řízení o pozůstalosti, ale také za ní nelze považovat uchovávání spisů notářem na základě § 30 kancelářského řádu a založení notářského spisu na základě § 22 a násl. kancelářského řádu.

Téměř veškeré úschovy, včetně peněz a cenných papírů přijatých při správě majetku, jsou evidovány notářem v tzv. knize notářských úschov. V knize notářských úschov nejsou evidovány listiny o právních jednáních zůstavitele pro případ smrti, ty jsou evidovány v tzv. Evidenci právních jednání pro případ smrti, kterou provozuje Komora. Kniha notářských úschov je vedena v elektronické podobě, potřebné náležitosti a údaje k zápisu do knihy notářských úschov jsou stanoveny v § 35 odst. (2) a odst. (3) kancelářského řádu. Po vydání úschovy se úschova v knize notářských úschov označí jako skončená.¹⁷²

5.2.3.1 Úschova listin

Listiny jsou přijímány do notářské úschovy na základě žádosti žadatele, která může být provedena osobně žadatelem, anebo distančně formou písemné žádosti žadatele. V případě, že žadatel provede svou žádost osobně, tak notář za účasti žadatele sepíše protokol. Protokol musí na základě § 82 odst. (1) notářského

¹⁷⁰ Vyjma ustanovení § 2409 a násl. občanského zákoníku, zákona č. 89/2012 Sb., které se týká úschovy cenných papírů.

¹⁷¹ § 81 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁷² § 35 odst. (7) kancelářského řádu Notářské komory České republiky.

řádu obsahovat místo a datum převzetí listiny, jméno, identifikační údaje osoby,¹⁷³ údaj, o jakou listinu se jedná, údaj o tom, že listina byla notářem převzata a přijata do notářské úschovy, údaj o tom, že byla notáři prokázána totožnost nebo existence žadatele nebo jeho zástupce, případně údaj o tom, že je notář osobně zná, podpis žadatele nebo jeho zástupce, otisk úředního razítka notáře a jeho podpis. V případě, že je žadatelem projevována žádost o přijetí listiny do notářské úschovy distančním způsobem, doručení písemné žádosti, notář sepíše protokol bez přítomnosti žadatele a další vyhotovení protokolu žadateli zašle nazpět. V § 82 odst. (2) notářského řádu je výslovně stanovena podmínka pro distanční podání a to, že tak musí být učiněno prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. V současné době elektronické komunikace a po novelizaci notářského řádu zákonem č. 300/2021 Sb., by bylo vhodné vykládat toto ustanovení notářského řádu spíše rozsáhleji, aby byla přípustná i forma elektronické komunikace (například prostřednictvím datových schránek). Notářská úschova listin může být sjednána na dobu neurčitou nebo na dobu určitou. V případě, že byla listina přijata na dobu určitou, musí protokol o úschově obsahovat také údaj o době trvání.

V případě notářské úschovy listin, které se týkají pořízení pro případ smrti, je obecná úprava pro notářskou úschovu listin stanovena v § 82 a více rozšířena v § 83 notářského řádu. Protokol o přijetí listiny o právním jednání zůstavitele musí navíc, oproti obecné úpravě obsažené v § 82 odst. (1) notářského řádu, obsahovat náležitosti, kterými jsou jméno a příjmení, případně dřívější příjmení jejího pořizovatele, jeho pobyt a datum narození, údaj o poučení o formách a obsahových náležitostech právního jednání zůstavitele, o němž je listina, která se přijímá do notářské úschovy, a údaj o poučení o tom, že listina bude evidována v Evidenci právních jednání pro případ smrti.¹⁷⁴ Notářský řád tímto stanovuje větší nároky na úschovu tohoto typu listin, vzhledem k zvláštnímu postavení oproti ostatním listinám v notářské úschově.

Listiny přijaté do notářské úschovy jsou uchovávány v bezpečnostní schránce v bance nebo v zahraniční bance vykonávající na území České republiky bankovní činnost prostřednictvím své pobočky, v trezoru nebo v kovové skříni¹⁷⁵

¹⁷³ V tomto smyslu je identifikačními údaji myšleno příjmení, datum narození a pobyt žadatele a je-li žadatelem právnická osoba, její název, sídlo a identifikační číslo a dále jméno, příjmení, datum narození a pobyt jejího zástupce.

¹⁷⁴ § 83 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁷⁵ § 31 kancelářského řádu Notářské komory České republiky.

umístěné v kanceláři notáře. Cílem notářské úschovy listin je zajistit bezpečné uložení listin, před jejich zničením, odcizením nebo ztrátou.

Vydání listin z notářské úschovy je možné jen tomu, kdo podal žádost o přijetí listiny do notářské úschovy, v případě úschovy pořízení pro případ smrti jejímu pořizovateli a také tomu, kdo prokáže oprávnění prostřednictvím zvláštní plné moci. Výjimkou je situace stanovená v § 89b notářského řádu, kdy je listina v notářské úschově uložena za účelem vydání další osobě. Tento druh úschovy není samostatně upraven, a proto se zde odkazuje na přiměřené použití úpravy v § 82 až § 89a notářského řádu, jedná se o aplikaci přiměřenou, která bude záviset na okolnostech dané věci, nikoliv aplikaci doslovnou.¹⁷⁶ Vydání listiny z notářské úschovy je nutné opět zaprotokolovat, náležitosti protokolu o vydání listiny z úschovy jsou blíže upraveny v § 84 odst. (2) notářského řádu.¹⁷⁷ Při přijímání a vydávání listin v notářské úschově je nutné, aby notář ověřoval totožnost a existenci osob, a to v případech, kdy nejsou osoby notáři známy, jinak nelze listinu přijmout ani vydat.

5.2.3.2 Úschova peněz

Peníze jsou do notářské úschovy přijímány na základě písemné žádosti, v případě, že je notář požádán jiným způsobem, musí žádost sepsat ve dvou verzích a jednu z nich předat žadateli. Žádost o přijetí peněz do úschovy musí na základě § 86 odst. (1) notářského řádu obsahovat identifikační údaje osoby, která má peníze do notářské úschovy předat, tato osoba je označována za složitele, a osoby, které mají být peníze z notářské úschovy vydány, tato osoba je označována za příjemce, dále v jaké měně a v jaké výši je částka v notářské úschově uložena, označení účtu u banky,¹⁷⁸ na který má notář peníze vydat složiteli, v případě zajištění dluhu i označení zajišťovaného dluhu a v případě notářské úschovy nájemného i označení nájemního vztahu a identifikační údaje pronajímatele. Notáři lze předat peníze pouze jejich složením nebo bezhotovostním převedením na zvláštní účet.

¹⁷⁶ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 534.

¹⁷⁷ V případě, že se jedná o úschovu listiny, která je evidována v Evidenci právních jednání pro případ smrti, notář provede výmaz údajů z této evidence.

¹⁷⁸ Nemusí se jednat jen o označení účtu u banky, ale například i pobočky zahraniční banky, spořitelního a úvěrního družstva, na který má notář peníze vydat složiteli.

O úschově peněz sepisuje protokol,¹⁷⁹ jehož sepsáním se zpravidla přijímají peníze do notářské úschovy. Existují i případy, kdy notář protokol sepíše, ale peníze zatím nebyly na zvláštní účet složeny nebo převedeny. V těchto případech notář stanoví lhůtu, případně i podmínky, jak má složitel postupovat a peníze na zvláštní účet uložit. Protokol o notářské úschově peněz musí zahrnovat náležitosti stanovené v § 88 odst. (1) písm. a) až l) notářského řádu a musí být sepsán za přítomnosti složitele, v případě, že peníze jsou do notářské úschovy přijaty za účelem zajištění dluhu, musí splňovat náležitosti stanovené v § 88 odst. (2) notářského řádu a musí být sepsán za účasti alespoň složitele nebo příjemce,¹⁸⁰ v případě, že jsou peníze přijaty do notářské úschovy nájemného, musí být splněny náležitosti v § 88 odst. (3) notářského řádu a musí být sepsán za účasti složitele.

V případě, že bylo notáři doloženo splnění podmínek pro vydání peněz příjemci, notář peníze ve stanovené lhůtě vydá z notářské úschovy příjemci bezhotovostním převodem na účet pro vydání peněz příjemci,¹⁸¹ v případě, že tak nelze učinit i po výzvě a promeškané lhůtě, vydá peníze z notářské úschovy složiteli nazpět. Notář má povinnost oznámit vydání peněz z notářské úschovy složiteli i příjemci. Peníze v notářské úschově zpravidla patří až do doby vydání¹⁸² složiteli, pokud protokol o notářské úschově peněz nestanoví jinou úpravu.

5.2.4 Vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení

Vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení, které je upraveno v § 90 a násl. notářského řádu, nelze chápat jako notářskou činnost, která je stanovena v § 2 notářského řádu, ovšem podle některých názorů, ji lze k základním činnostem notáře přirovnat. A to s ohledem na to, že notářské zápisy jsou trvale uloženy u notáře ve sbírce notářských zápisů, je třeba z nich účastníkům a žadatelům vydávat stejnopisy, které jsou stejně jako notářské zápisy veřejnými

¹⁷⁹ Vyhotovení protokolu notář vydá na základě § 88 odst. (6) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), složiteli i příjemci.

¹⁸⁰ Protokol o notářské úschově za účelem zajištění dluhu musí v případě podepsání jen složitelem nebo příjemcem obsahovat také dodatek k protokolu o schválení obsahu protokolu, který bude obsahovat podpis osoby, jejíž podpis v protokolu chybí. Sepsáním dodatku k protokolu o schválení obsahu protokolu jsou peníze přijaty do notářské úschovy.

¹⁸¹ § 89 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁸² Dobu vydání zákon upravuje jako okamžik připsání vydané peněžní částky na účet pro vydání peněz příjemci, na základě § 89a odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

listinami.¹⁸³ Postavení veřejné listiny jim přisuzuje § 6 odst. (1) notářského řádu. Stejnopisy notářských zápisů, opisy notářských zápisů, výpisy z notářských zápisů a potvrzení o skutečnostech známých ze spisů mohou být vydány i v elektronické podobě.¹⁸⁴

Dle § 90 odst. (1) notářského řádu se z notářských zápisů vydávají zpravidla stejnopisy,¹⁸⁵ opisy a ověřené opisy notářských zápisů se vydávají jen, stanoví-li tak notářský řád¹⁸⁶ nebo zvláštní právní předpis. Za života zůstavitele je možné poskytovat pouze opisy notářských zápisů o právních jednáních zůstavitele pro případ smrti, nejde-li o notářský zápis o dědické smlouvě nebo o smlouvě o zřeknutí se dědického práva, anebo o jejich zrušení.¹⁸⁷

Zpravidla jsou notářské stejnopisy vydávány účastníkům, právním nástupcům účastníků, kteří dané právo doloží a mohou být vydány i jiným osobám, a to v případě souhlasu všech účastníků. Problematické mohou být ty situace, kdy je v samotném notářském zápisu sjednaná podmínka zákazu vydání listiny dané osobě, na základě dovětku § 91 odst. (1) notářského řádu. Dovětek, jenž zní „není-li v notářském zápisu stanoveno jinak“, lze obtížně vyložit. Bez výhrad se jeví ty situace, kdy se účastníci dohodnou a vyloučí některé, anebo všechny osoby z vydání notářského zápisu. Avšak sporné mohou být ty případy, kdy je z vydání listiny vyloučen samotný účastník. Zpravidla účastníka nelze dohodou trvale připravit o jeho právo na vydání stejnopisu nebo opisu, z povahy věci musí mít účastník úkonu zachováno právo seznámit se s jeho obsahem.¹⁸⁸ Určitou výjimkou jsou v § 91 odst. (1) notářského řádu tzv. stejnopisy notářských zápisů o osvědčení, vzhledem k tomu, že tyto zápisy nemají účastníky, tak jsou vydávány všem, kteří na vydání prokáží právní zájem. Po úmrtí zůstavitele, které

¹⁸³ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 535.

¹⁸⁴ Na základě §94a zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) a navíc musí být opatřeny kvalifikovaným elektronickým podpisem a zpravidla i kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem toho, kdo je vydal.

¹⁸⁵ Notář zapůjčí notářský zápis jen soudu, soudnímu komisaři, ministerstvu, Komoře a příslušné notářské komoře na jejich žádost, dle § 100 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), vyjma notářského zápisu o právním jednání zůstavitele pro případ smrti, a to za života pořizovatele. Další výjimkou, kdy může být notářský zápis vydán, je například vydání závěti nebo dovětku pořizovateli, dle § 101 odst. (1) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁸⁶ Na základě zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), je možné například vydat opis smlouvy o manželském majetkovém režimu (§ 351 odst. (3)) nebo vyhotovit ověřený opis notářského zápisu založit místo zapůjčeného notářského zápisu (§ 100 odst. (2)).

¹⁸⁷ § 90 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁸⁸ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 449.

se prokazuje zpravidla úmrtním listem nebo rozsudkem soudu o prohlášení za mrtvého, vydá notář stejnopis notářského zápisu o povolání správce pozůstalosti nebo závěti, která obsahuje povolání správce pozůstalosti nebo vykonavatele závěti tomu, kdo prokáže právní zájem.¹⁸⁹

Pro vydávání opisů platí stejná pravidla jako pro vydávání stejnopisů. Výjimkou je vydávání opisů týkajících se právních jednání zůstavitele pro případ smrti za života zůstavitele, ty je možné vydat pouze zůstaviteli nebo zmocněnci s ověřenou plnou mocí. Stejnopis notářského zápisu na základě § 92 odst. (1) notářského řádu obsahuje opis notářského zápisu a doložku,¹⁹⁰ kterou se potvrzuje, že stejnopis notářského zápisu se doslovně shoduje s notářským zápisem, případně i přílohy, které jsou opět potvrzeny doložkou.

Z notářských zápisů mohou být vydávány také výpisy, ač se v notářské praxi nevyskytují tak hojně jako stejnopisy nebo opisy notářských zápisů. Výpisy mohou být poskytnuty i pouze z některých částí notářského zápisu, avšak výpis nesmí zpochybňovat obsah notářského zápisu. Pro vydávání výpisů se přiměřeně užijí ustanovení pro vydávání stejnopisů. Výpisy jsou opět opatřeny doložkou¹⁹¹ a mohou být vydávány i dalšími pracovníky notáře, obdobně jako stejnopisy.

Notář má také možnost vydávat tzv. potvrzení o skutečnostech známých ze spisů,¹⁹² avšak v notářské praxi se jedná o úkon ne příliš často využívaný. Potvrzení se zpravidla vydává účastníkům a jiným osobám, a to v případech, že s tím účastníci souhlasí. Takové potvrzení se ovšem nemůže týkat spisů v dědické agendě, které jsou spisy soudními, a také z notářských zápisů, neboť ty netvoří součást notářských spisů a jsou uloženy ve sbírce notářských zápisů.¹⁹³

5.3 Činnost notáře v řízení o pozůstalosti

Notářská činnost v pozůstalostním řízení je jedním z typických příkladů jiné další činnosti notáře dle § 4 notářského řádu, kdy notář působí v řízení

¹⁸⁹ § 91 odst. (2) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁹⁰ Doložka potvrzuje shodu s notářským zápisem, dále musí obsahovat datum vyhotovení, otisk úředního razítka notáře a podpis vyhotovitele stejnopisu. U elektronicky podepsaného stejnopisu je nutné připojit jméno a příjmení osoby, která podepsala elektronické vyhotovení notářského zápisu.

¹⁹¹ Doložka, kterou obsahuje výpis z notářského zápisu, obsahuje navíc oproti doložce, která potvrzuje stejnopis notářského zápisu, stanovení, jaké části notářského zápisu se výpis týká.

¹⁹² Jedná se o stručné a výstižné skutečnosti potvrzující údaje ve spisu, dále za jakým účelem bylo potvrzení vydáno, komu bylo vydáno, kdy bylo vydáno, podpis vyhotovitele a otisk úředního razítka notáře.

¹⁹³ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 388.

o pozůstalosti¹⁹⁴ jako tzv. soudní komisař. Institut soudního komisariátu má v českých zemích historickou tradici z dob Rakouska-Uherska, v dobách státního notářství spadalo řízení o pozůstalosti pod státní notářství, a soudní komisariát tedy neměl v této době opodstatnění, své opodstatnění našel až po znovuoobnovení notářství jako svobodného povolání v roce 1993. Činnost notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti je příkladem toho, jak je možné využít notáře i mimo notářskou činnost k naplňování hlavního poslání notářství, plně totiž odpovídá principům notářství a vede k menší zatíženosti soudů.¹⁹⁵ Jedná se o činnost, která není upravena v notářském řádu, ale je upravena zvláštním právním předpisem, kterým je ZŘS.¹⁹⁶

Notář vykonává při soudním komisariátu pravomoci, které na něj přenáší stát na základě pověření soudů. Je zachována také nestrannost a objektivita rozhodování po vzoru soudnictví, kdy předsedové krajských soudů na základě návrhu notářské komory stanoví rozvrh práce, ze kterého vyplývá, který notář vykonává soudní komisariát. Cílem řízení o pozůstalosti by především mělo být vypořádání majetkových poměrů zůstavitele po jeho smrti, potvrzení právního postavení dědice, respektive dědiců, odkazovníka, věřitelů, případně dalších osob podle okolností případů, nebo likvidace pozůstalosti.¹⁹⁷

5.3.1 Zahájení řízení o pozůstalosti a jeho průběh

Řízení o pozůstalosti může být zahájeno na návrh, například ze strany dědice, nicméně častěji je řízení o pozůstalosti zahajováno bez návrhu, na základě podnětu, a to ihned jak se soud dozví informací¹⁹⁸ o smrti zůstavitele nebo o prohlášení zůstavitele za mrtvého. V řízení o pozůstalosti je věcně příslušným soud okresní, a to na základě § 3 odst. (1) ZŘS, podmínky pro místní příslušnost soudu jsou stanoveny v § 98 ZŘS. Místní příslušnost se určuje na základě místa trvalého pobytu nebo pobytu zůstavitele v době smrti. Pokud není možné toto místo určit, místní příslušnost se stanovuje dle posledního místa bydliště zůstavitele nebo místa, kde se zůstavitel naposledy zdržoval. V situaci, kdy ani

¹⁹⁴ Pozůstalostí je veškerý majetek zůstavitele, který je schopen přejít na dědice, naopak dědictvím je to, co na dědice z pozůstalosti doopravdy přejde.

¹⁹⁵ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 39.

¹⁹⁶ V minulosti bylo řízení o pozůstalosti upraveno v zejména v § 175a až § 175ze zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

¹⁹⁷ WINTEROVÁ, Alena, Alena MACKOVÁ a kol. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-076-5. s. 395.

¹⁹⁸ Soud tyto informace získává buď od matričních úřadů, anebo Policie ČR.

tato místa nejsou určitelná, určuje se místní příslušnost podle nemovitého majetku zůstavitele. Když není možné místní příslušnost určit ani jedním z výše uvedených způsobů, rozhoduje místo úmrtí zůstavitele. Výjimku z podmínek místní příslušnosti představuje tzv. závěra pozůstalosti, kdy má správce pozůstalosti určit za místně příslušný jakýkoliv věcně příslušný soud, a to z důvodu nebezpečí prodlení a z důvodu efektivity. Při řízení o pozůstalosti je speciálně upraven i institut tzv. přikázání věci z důvodu vhodnosti, jehož podstata spočívá v tom, že řízení o pozůstalosti povede jiný soud (soudní komisař), než který by byl příslušný podle výše stanovených podmínek místní příslušnosti,¹⁹⁹ a to například z důvodu efektivity nebo snížení nákladů řízení.

Účastníky v řízení o pozůstalosti mohou být ty osoby, kterým postavení účastníka přiznává ZŘS. Účastníky jsou ti, o nichž se lze důvodně domnívat, že jsou zůstavitelovými dědici, v případě,²⁰⁰ že nedědí na základě dědického titulu²⁰¹ žádný dědic, případně dědictví státu. Účastníkem může obecně být manžel zůstavitele, věřitel zůstavitele, nepominutelný dědic, vykonavatel závěti (vyjma výjimek stanovených v § 114 ZŘS), správce pozůstalosti a účastníci při závěre pozůstalosti. ZŘS upravuje i otázku procesního nástupnictví, kdy procesním nástupcem účastníka, který zemřel nebo který ztratil způsobilost být účastníkem, bude ten, kdo u soudu do protokolu uvede, že je jeho právním nástupcem, a své tvrzení prokáže.²⁰² ZŘS řeší také otázku opatrovnictví, ale jedná se o tzv. *ad hoc* opatrovnictví, kdy soud usnesením jmenuje opatrovníka jen pro řízení o pozůstalosti té osobě, která nemůže samostatně jednat před soudem a nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka.²⁰³

5.3.2 Notář jako soudní komisař v řízení o pozůstalosti

Úkony soudu prvního stupně v řízení o pozůstalosti provádí jako soudní komisař notář, kterého tím soud pověřil,²⁰⁴ vyjma těch úkonů, které jsou taxativně stanoveny v § 100 odst. (2) písm. a) až f) ZŘS, jedná se například o žádost

¹⁹⁹ WINTEROVÁ, Alena, Alena MACKOVÁ a kol. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-076-5. s. 396.

²⁰⁰ § 110 odst. (1) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

²⁰¹ Dědickým titulem je dědická smlouva, závěť nebo zákon na základě § 1476 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁰² WINTEROVÁ, Alena, Alena MACKOVÁ a kol. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-076-5. s. 399.

²⁰³ Mimo jmenování tzv. *ad hoc* opatrovníka, lze jmenovat dědici i tzv. zvláštního opatrovníka, tedy kolizního opatrovníka při střetu zájmů v rámci řízení o pozůstalosti a také tzv. opatrovníka ve zvláštních případech, který se ustanovuje pro ty případy, kdy není znám pobyt dědice a nedaří se mu doručovat.

²⁰⁴ § 100 odst. (1) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

o poskytnutí právní pomoci v cizině, zastavení likvidace pozůstalosti atd. Nicméně, i v těch případech, kdy notář neprovádí úkony jako soudní komisař, připraví v případě potřeby podklady pro usnesení a úkony soudu a učiní i jiné návrhy. Jak již bylo zmíněno, tak notář vykonává soudní komisariát na základě rozvrhu práce, který na návrh notářské komory vydává předseda příslušného krajského soudu na příslušný kalendářní rok. Blíže jsou podmínky pro rozvrh práce notářů v řízení o pozůstalosti upraveny v části jedenácté vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Veškeré úkony notáře v řízení o pozůstalosti jsou zpravidla protokolovány, v některých případech i formou zvukového nebo audiovizuálního záznamu.

Notář jako soudní komisař může výkonem soudního komisariátu pověřit i jiné osoby, které jsou u notáře v pracovním poměru, například notářského kandidáta, koncipienta, tajemníka a další. Nicméně rozhodnutí ve věci samé může v řízení o pozůstalosti vydat pouze notář. V případě, že nastane překážka ve výkonu činnosti soudního komisaře, řeší se tato situace na základě převzetí věci, kdy věc převezme jiný notář, anebo notářský koncipient, a to v případě, že byl ustanoven jako zástupce notáře. Soud má možnost pověření notáře jako soudního komisaře také zrušit na základě § 104 ZŘS. Aby bylo zajištěno, že pozůstalostní řízení bude vedeno objektivně. ZŘS v § 105 umožňuje vyloučení z projednávání a rozhodování soudního komisaře a jím pověřených pracovníků tvořící soudní komisariát, a to v případě, že jsou tyto osoby v kvalifikovaném osobním stavu k účastníkům nebo jejich zástupcům, nebo také v případě, že mají zájem na výsledku řízení.²⁰⁵

5.3.3 Projednání dědictví

Po zahájení řízení o pozůstalosti probíhá zjišťování potřebných skutečností, k čemuž slouží institut předběžného šetření. Účelem předběžným šetření je zjištění stavu zůstavitelova jmění, zjištění dědiců, odkazovníků, vykonavatele závěti, správce pozůstalosti a dalších osob, o jejichž práva a povinnosti se v řízení jedná.²⁰⁶ Zpravidla se pro účely řízení o pozůstalosti mohou zjišťovat informace ze systémů a seznamů, od třetích osob, ze stavu a obsahu listin, kdy v případech stanovených v § 143 ZŘS musí být stav a obsah listiny zjišťován dokonce veřejně, výsledkem svědků a dalších osob a v případě,

²⁰⁵ SVOBODA, Karel, Šárka TLÁŠKOVÁ, David VLÁČIL, Jiří LEVÝ, Miroslav HROMADA a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. s. 215.

²⁰⁶ § 139 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

že bylo pořízení pro případ smrti učiněno ústní formou,²⁰⁷ tak musí dojít ke zjištění stavu a obsahu ústního pořízení, které probíhá v rámci nařízeného jednání. Usnesením může být také nařízena závěra pozůstalosti, zákaz výplaty z účtu nebo vkladní knížky zůstavitele, odloučení pozůstalosti nebo její části na návrh věřitele. V případě, že má zůstavitel pohledávky, soudní komisař usnesením uloží jeho dlužníkům, aby plnění skládali do úschovy, a upozorní je, že plnění provedená jinam nebudou mít za následek splnění dluhu.²⁰⁸ Soudní komisař má také v neposlední řadě na základě § 148 ZŘS povinnost vyrozumět vykonavatele závěti, anebo správce pozůstalosti, aby se ujali své funkce, pokud tak ještě neučinili.

Pokud při předběžném šetření vyjde najevo, že zůstavitel nezanechal žádnou pozůstalost, anebo že zanechal jen majetek bez hodnoty nebo jen majetek nepatrné hodnoty, není důvod pro zjišťování dědického práva, protože tu není majetku, kterého by mohl dědic nabýt.²⁰⁹ V těchto případech dochází k zastavení řízení a nabytím právní moci rozhodnutím o zastavení řízení je řízení o pozůstalosti skončeno.

V případě, že nebylo řízení o pozůstalosti zastaveno, je nutné vyrozumět a poučit každého, kdo může být na základě výsledků z předběžného šetření dědicem. Vyrozumění o dědickém právu je důležitým okamžikem, protože od této doby běží dědici lhůta k odmítnutí dědictví na základě § 164 odst. (1) ZŘS. Lhůta k odmítnutí je stanovena v délce 1 měsíce, respektive 3 měsíců v případě, že má dědic bydliště v zahraničí, lhůta může být také z důležitých důvodů prodloužena. V otázce neznámých dědiců nebo dědice neznámého pobytu dojde k vyrozumění prostřednictvím vyhlášky. Na základě § 166 odst. (1) ZŘS ve vyhláске neznámého dědice nebo dědice neznámého pobytu vyzve, aby se přihlásil soudnímu komisaři nebo jmenovanému opatrovníkovi, určí lhůtu, v minimální délce 6 měsíců od vyvěšení vyhlášky na úřední desce soudu, a poučí ho o následcích, nedá-li o sobě včas vědět. Osoba, která se považuje za dědice, avšak soudní komisař ji žádnou uvedenou formou nevyrozuměl a nepoučil, může své dědické právo uplatnit do pravomocného skončení řízení o pozůstalosti.²¹⁰

²⁰⁷ Pořízení pro případ smrti v ústní formě je upraveno v § 1542 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁰⁸ § 151 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

²⁰⁹ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUŽIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Komentátor. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-122-9. s. 287.

²¹⁰ WINTEROVÁ, Alena, Alena MACKOVÁ a kol. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-076-5. s. 403.

Pro účely řízení o pozůstalosti musí být zjištěna aktiva a pasiva pozůstalosti, které vlastnil zůstavitel v den smrti. Za aktiva lze považovat majetek zůstavitele, včetně později vzniklých pohledávek a majetkových práv, která mají původ v právních skutečnostech, které nastaly za života zůstavitele. Stejně tak tvoří aktivum právo na vypořádání společného jmění, které bylo zrušeno, zaniklo nebo bylo zúženo ještě za života zůstavitele a dosud nebylo vypořádáno.²¹¹ Naopak, za pasiva se považují dluhy, náklady pohřbu, náklady na zaopatření některých osob a později vzniklé dluhy zůstavitele, které mají původ v právních skutečnostech, které nastaly za života zůstavitele. Způsob zajištění aktiv a pasiv je blíže stanoven v § 172 a § 173 ZŘS.

V rámci řízení o pozůstalosti soudní komisař nařizuje zpravidla neveřejná jednání, výjimkami jsou případy stanovené v § 183 ZŘS, kdy například jednání není třeba nařizovat v případě rozhodnutí o zastavení řízení. K jednání soudní komisař předvolá dědice zůstavitele, vykonavatele závěti a další účastníky, o jejichž práva nebo povinnosti při jednání půjde, jakož i jejich zástupce a další osoby, jejichž přítomnosti je pro řízení potřeba.²¹² Jednání se mohou účastnit i ti účastníci nebo zástupci, kteří nebyli řádně předvoláni. V řízení o pozůstalosti rozhoduje soudní komisař formou usnesení.

5.3.4 Rozhodnutí v řízení o pozůstalosti

V případě, že řízení o pozůstalosti dosáhlo svého účelu, je vydáno rozhodnutí o dědictví, nabytím právní moci tohoto rozhodnutí následně končí řízení o pozůstalosti. Na základě § 182 odst. (1) ZŘS vydá soudní komisař rozhodnutí o dědictví, bylo-li zjištěno dědické právo a pozůstalostní jmění, došlo ke splnění zůstavitelova nařízení, nedošlo k nařízení likvidace pozůstalosti a byly splněny povinnosti vůči odkazovníkům. Obsahové náležitosti rozhodnutí, respektive usnesení, upravuje ZŘS v § 124 a násl., notář jako soudní komisař, na základě šetření v průběhu řízení o pozůstalosti, o dědictví rozhodne způsoby vymezenými § 185 odst. (1) písm. a) až h) ZŘS a potvrdí nabytí dědictví například jedinému dědici nebo státu (v případě, že nedědí žádný jiný dědic), rozdělí pozůstalost mezi více dědiců atd. Právní mocí usnesení o dědictví je vyřešena otázka, kdo se stal vlastníkem zůstavitelova majetku, na koho přešly

²¹¹ § 171 odst. (1) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

²¹² § 182 odst. (2) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

pohledávky a majetková práva zůstavitele.²¹³ Rozhodnutím o dědictví je tedy skončeno řízení o pozůstalosti a v závislosti na tom zaniká správa a závěra pozůstalosti. Po právní moci rozhodnutí o dědictví je nutné provést opatření, která směřují k volnému nakládání s dědictvím. Soudní komisař má povinnost vyzoomět orgán, který vede veřejný seznam nebo rejstřík, v němž jsou zapsány věci a práva z pozůstalostního jmění, o tom, kdo se stal jejich vlastníkem.²¹⁴

5. 4 Odměna a náhrady notáře

Již v základních ustanoveních notářského řádu můžeme v § 5 odst. (1) nalézt zakotvenou zásadu pevně stanoveného notářského tarifu, tedy výkonu notářské činnosti, kterou stanovuje notářský řád v § 2 až § 4, za úplatu. Notář má vykonávat činnost za úplatu, jedná se o důsledek práva notáře na odměnu. Odměna notáře tedy musí být vždy vyúčtována a zaplacení odměny vždy požadováno, nedodržování či obcházení této povinnosti by zásadním způsobem zpochybnilo celou konstrukci systému výkonu notářské činnosti, který je mimo jiné založen též na principu stejných cen za stejnou službu.²¹⁵

Základní úprava odměn a náhrad, které náleží notáři za vykonanou notářskou činnost, je stanovena v § 106 až § 109 notářského řádu. Ze zákonné úpravy v § 107 vychází povinnost Ministerstva spravedlnosti České republiky upravit odměny a náhrady notáře vyhláškou, v tomto případě se jedná o notářský tarif. V případě poskytování právní pomoci a za výkon správy majetku se odměňování řídí advokátním tarifem.²¹⁶ V případě, že notář vykonává činnost soudního komisaře, je úprava odměn a náhrad založena na § 107 až § 109 ZŘS a blíže rozvedena v § 11 a násl. notářského tarifu. V případě, že notář vykonává funkci insolvenčního správce na základě § 3 odst. (3) notářského řádu, řídí se jeho odměňování vyhláškou č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

²¹³ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Komentátor. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-122-9. s. 352.

²¹⁴ § 190 odst. (1) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

²¹⁵ BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0. s. 571.

²¹⁶ Přesněji se jedná o § 10, § 18 a § 21 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Za činnost notáře náleží notáři odměna, náhrada za promeškaný čas a náhrada hotových výdajů, a je-li notář plátcem daně z přidané hodnoty, rovněž částka odpovídající této dani, kterou je notář povinen z odměny a z náhrad odvést.²¹⁷ Plátcem odměn a náhrad notáři je osoba, která žádá provedení notářské činnosti, v případě více osob je částka mezi plátcí stanovena společně a nerozdílně. Notář má právo na základě § 109 notářského řádu požadovat po plátcí složení přiměřené zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů. Toto ustanovení notářského řádu třeba vykládat v souvislosti s § 53 odst. (2) a § 54 odst. (1) písm. c) notářského řádu, které umožňují notáři odmítnout provedení požadovaného úkonu či odstoupit od smlouvy o provedení úkonu, jestliže žadatel nesloží bez závažného důvodu přiměřenou zálohu na odměnu notáře.²¹⁸ Problematické může být stanovení zálohy na základě přiměřenosti, kdy přiměřenost zálohy závisí na subjektivním uvážení notáře, který se rozhoduje podle dané situace a zkušeností.

5.3.5 Notářský tarif

Odměna notáře musí být účtována podle notářského tarifu, vždy za jednotlivé úkony, nikoli paušálně.²¹⁹ Notářský tarif upravuje a stanovuje způsob a výši odměn za notářskou činnost, za poskytování právní pomoci, za výkon správy majetku a za výkon jiné činnosti notáře. V odměně je zahrnuta i náhrada za běžné administrativní a jiné práce v souvislosti s činností notáře.²²⁰ Notář má také nárok, na základě notářského tarifu, na náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas, a to ve spojitosti s notářskou činností, s poskytováním právní pomoci, s výkonem správy majetku²²¹ a s výkonem jiné činnosti notáře. Nárok na náhradu hotových výdajů má notář rovněž v souvislosti s prováděním úkonů v řízení o pozůstalosti.²²² Notářský tarif neupravuje jen odměnu a náhrady notáře

²¹⁷ § 106 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

²¹⁸ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 423.

²¹⁹ Usnesení prezidia Notářské komory ze dne 30. března 1993 (nečíslované), vztahující se ke způsobu účtování odměny.

²²⁰ § 1 odst. (2) vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

²²¹ Náhrada hotových výdajů a náhrada za promeškaný čas v souvislosti s poskytováním právní pomoci a výkonem správy majetku se na základě § 18 a § 21 vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), řídí vyhláškou č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

²²² § 2 vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

za výkon notářské činnosti, ale také v § 24a odměnu a náhradu hotových výdajů Komory.

Výše odměn notáře může být stanovena pevnou sazbou nebo tarifní hodnotou úkonu. Tarifní hodnotou je myšlena hodnota předmětu²²³ daného úkonu procentuálně stanovena v notářském tarifu. Notář má právo i na tzv. částečnou odměnu. Jedná se o případy, kdy zůstal úkon notářem nedokončen, byla provedena pouze jeho část, ale i tak z ní má žadatel prospěch. Naopak dle § 8 notářského tarifu notáři nenáleží odměna za úkon, který jeho zaviněním trpí neodstranitelnými vadami, jež mají za důsledek neplatnost právního jednání. Notář má možnost odměnu za provedenou notářskou činnost dokonce i zvýšit, a to nejvýše o 100 %, avšak musí na toto zvýšení odměny žadatele upozornit a musí být naplněna nejméně jedna z podmínek stanovená v § 9 odst. (1) notářského tarifu.²²⁴ Odměnu sjednanou jako paušální odměnu za určité časové období, bez ohledu na počet a charakter skutečně provedených úkonů, zpravidla nelze v notářství sjednat, pokud notářský tarif závazně stanoví odměnu nebo způsob jejího výpočtu.²²⁵

²²³ Předmětem tarifní hodnoty úkonu může být přijetí předmětu do notářské úschovy, osvědčení právního jednání nebo jiné právní jednání, blíže § 3 až § 6 vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

²²⁴ Blíže se ke zvýšení notářské odměny vyjadřuje i usnesení prezidia Notářské komory ze dne 11. dubna 1995 (nečíslované), vztahující se ke zvýšení odměny pro obtížnost.

²²⁵ KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4. s. 507. Paušálně lze v praxi stanovit například odměnu za právní pomoc, anebo za správu majetku.

6 Komparace s francouzskou právní úpravou

6.1 Základní právní prameny upravující postavení a úlohu notáře ve francouzském právním řádu

Stejně jako notářství české, tak i notářství francouzské spadá do notářství latinského typu, tudíž v obou zemích mělo velký vliv při vývoji notářství římské právo. Novodobé notářství lze ve Francii spojit s vydáním zákona o organizaci notářství (Loi contenant organisation du notariat, loi 25 ventôse an XI) ze dne 16. března 1803. Tento zákon položil základy organizace notářství, které se do jisté míry dochovaly až dodnes. Na základě zákona o organizaci notářství bylo notářství sjednoceno po celé Francii, byl stanoven pevný počet notářských úřadů, stanoveny podmínky pro výkon funkce a notáři byli rozděleni do tří tříd. Úprava notářství ve Francii zákonem o organizaci notářství z roku 1803 se stala vzorem pro úpravu instituce notářství v řadě evropských zemí v průběhu 19. století, ve své době byl zákon o organizaci notářství nejdokonalejší právní úpravou institutu notářství.²²⁶

K větším úpravám institutu notářství dochází ve Francii až po druhé světové válce, kdy bylo vydáno nařízení č. 45-2590 ze dne 2. listopadu 1945 týkající se postavení notářů (Ordonnance n°45-2590 du 2 novembre 1945 relative au statut du notariat) a dekret č. 45-0117 ze dne 19. prosince 1945 (Décret n°45-0117 du 19 décembre 1945 pris pour l'application du statut du notariat), který upravuje podmínky přijetí do notářského stavu. V průběhu let dochází k dalším dílčím úpravám, za zmínku stojí dekret č. 71-942 ze dne 26. listopadu 1971, o zřizování, přemísťování a rušení notářských úřadů, o pověření a sídle notářů, o úschově a předávání notářských zápisů a profesních rejstříků (Décret n°71-942 du 26 novembre 1971 relatif aux créations, transferts et suppressions d'office de notaire, à la compétence d'instrumentation et à la résidence des notaires, à la garde et à la transmission des minutes et registres professionnels des notaires) a dekret č. 73-609 ze dne 5. července 1973, o odborné přípravě v povolání notáře a o podmínkách přístupu k funkcím notáře (Décret n°73-609 du 5 juillet 1973 relatif à la formation professionnelle dans le notariat et aux conditions d'accès aux fonctions de notaire).

²²⁶ BRÁZDA, Jiří, Richard BÉBR, Pavel ŠIMEK. *Notářství, jeho vývoj, organizace a pravomoc (srovnávací studie)*. Praha: Academia, 1976. s. 21.

Z novější právní úpravy je nutné zmínit tzv. Macronův zákon č. 2015-990 ze dne 6. srpna 2015, o růstu, aktivitě a rovných ekonomických příležitostech (Loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques) a nařízení č. 2022-544 ze dne 13. dubna 2022, o etice a kázni ministerských úředníků (Ordonnance n° 2022-544 du 13 avril 2022 relative à la déontologie et à la discipline des officiers ministériels).

6.2 Komparace funkce notáře a notářského úřadu s francouzskou právní úpravou

Notář ve Francii má podobné postavení a pravomoci jako český notář a můžeme ho charakterizovat jako právního odborníka, který je zároveň veřejnou osobou a současně vykonává svobodné povolání.²²⁷ Pro doplnění definice osoby notáře a jeho notářské činnosti je přínosný i čl. 1 nařízení č. 45-2590 týkající se postavení notářů, kdy notáři jsou veřejnými činiteli, kteří jsou ustanoveni k tomu, aby přijímali všechny listiny a smlouvy, jimž strany musí nebo chtějí dodat povahu pravosti spojenou s akty veřejné moci, aby zajišťovali jejich dataci, jejich úschovu, vydávali opisy a kopie dokumentů. Podobný ráz má také postavení notáře v českém právním řádu, kde notář vykonává svobodné povolání, ale zároveň je veřejnou osobou, která zastává veřejný úřad.

Notářem ve Francii může být, obdobně jako v České republice, fyzická osoba, která splní stanovené podmínky a je jmenována ministrem spravedlnosti do notářského úřadu. Aby mohl být notář jmenován, musí splnit podmínky stanovené v čl. 3 a násl. dekretu č. 73-609, o odborné přípravě v povolání notáře a o podmínkách přístupu k funkcím notáře. Mezi shodné podmínky s českým právním řádem pro jmenování notářem patří: státní příslušnost členského státu Evropské unie nebo jiného státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a bezúhonnost. Podmínka vzdělání notáře je ve francouzském právním řádu poměrně komplikovaná, a to z toho důvodu, že osoba notáře nemusí získat vysokoškolský diplom v oboru práva. Je nutné, aby absolvovala magisterské studium, které je uznáno na základě vyhlášky²²⁸ ministra spravedlnosti a ministra vysokého školství a výzkumu na roveň vysokoškolského

²²⁷ SVOBODA, Jiří. *Notářství ve Francii*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 1996, ročník 1996, č. 6. ISSN 1211-0558. str. 136.

²²⁸ Jedná se o vyhlášku ze dne 8. srpna 2013, která stanovuje seznam diplomů vyňatých z požadavku mít národní magisterský titul v oboru právo pro výkon notářské praxe (Arrêté du 8 août 2013 fixant la liste des diplômes admis en dispense du diplôme national de master en droit pour l'exercice de la profession de notaire).

diplomu získaného v oboru práva. Proto je důležitá poslední podmínka, a to podmínka získání notářského diplomu nebo vyššího notářského diplomu. Tato podmínka v sobě zahrnuje odbornou profesní přípravu, která je v českých parametrech srovnatelná s potřebnou délkou notářské praxe a složení notářské zkoušky na základě § 7 odst. (1) písm. d) a e) notářského řádu. Požadavek získání odborné profesní přípravy je možné získat různými způsoby, které jsou blíže upraveny v dekretu č. 73-609, o odborné přípravě v povolání notáře a o podmínkách přístupu k funkcím notáře.

Ve Francii notář skládá slib před soudem, a to do jednoho měsíce od jeho jmenování, naopak v České republice je slib skládán přímo do rukou ministra spravedlnosti. V § 5 odst. (2) notářského řádu je výslovně stanoveno, že činnost notáře je neslučitelná s jinou výdělečnou činností, až na taxativně dovozené výjimky, naopak francouzský zákon o organizaci notářství v čl. 7 taxativně stanovuje funkce, které notář vykonávat nesmí.²²⁹ Navíc je toto ustanovení zákona o organizaci notářství doplněno o čl. 13 dekretu č. 45-0117, který upravuje podmínky přijetí do notářského stavu, ve kterém jsou stanovena kázeňská pravidla a další činnosti, které notář nesmí vykonávat. Jedná se například o burzovní spekulace, bankovní či makléřské operace, zasahování do správy společností nebo obchodních podniků atd. *A contrario* je vůči výkladu čl. 13 výklad čl. 13-1 dekretu č. 45-0117, který upravuje podmínky přijetí do notářského stavu, kdy notář může být ředitelem nebo členem dozorčí rady akciové společnosti, nicméně nesmí v této souvislosti poskytovat notářské služby.

Obdobně jako v České republice, tak i notáři ve Francii mohou vykonávat svou funkci až do 70 let věku, tuto změnu přinesl v roce 2015 tzv. Macronův zákon č. 2015-990, o růstu, aktivitě a rovných ekonomických příležitostech. Tento zákon také zvýšil počet notářských úřadů a reformoval tak organizační princip notářství. Francouzské notářské úřady jsou stejně jako ty české spojeny s principem *numerus clausus*.

Notář je na základě obou právních řádů vázán mlčenlivostí a povinností poskytovat právní poradenství, což předpokládá jeho neutralitu a nestrannost.²³⁰ Nesmí odmítnout poskytnout právní služby nikomu, kdo splňuje zákonné

²²⁹ Povinnosti notářů jsou neslučitelné s povinnostmi soudců, vládních komisařů u soudů, jejich zástupců, úředníků, soudních vykonavatelů, výběřích přímých a nepřímých daní, soudců, úředníků a soudních vykonavatelů smírčích soudců, policejních komisařů a dražebníků.

²³⁰ JUSTICE FR, 2024. *La justice en France. Professionnels du droit. Le notaire*. [online]. [cit. 26. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.justice.gouv.fr/justice-france/acteurs-justice/professionnels-du-droit/notaire>.

podmínky. Notářské úřady jsou po celém území Francie rozmístěny tak, aby měla veřejnost blízký přístup k notářským službám. Notáři vykonávají svou působnost na celém území státu, s výjimkou zámořských území Nové Kaledonie, Francouzské Polynésie a ostrovů Wallis a Futuna, pro které na základě autonomie těchto společenství platí jiné podmínky.²³¹ Notáři ve Francii i v České republice své služby poskytují zpravidla ve svých úřadech, nicméně není neobvyklé, že v případě nutnosti mohou poskytovat své služby i mimo kancelář například v prostorách bydliště nebo sídla žadatele o úkon, nemocnicích apod.

Mezi klasickou notářskou činností ve Francii patří především agenda smluvní, sepisování smluv o převodu nemovitého majetku, smluv v oblasti práva rodinného (svatební smlouvy, změny majetkového manželského práva, darování mezi manžely), darovacích smluv mezi živými, rozdělení jmění zaživa mezi potomky.²³² Tato činnost je považována za výlučnou notářskou činnost a je tedy u ní nutná přítomnost notáře. Obdobně jako v České republice i ve Francii není notář jen osobou, která by sepisovala listiny, může také udělovat právní porady. Dále mezi činností notáře obdobně jako v českém právním řádu patří úkony týkající se ověřování, vyhotovování opisů nebo výpisů, úkony v řízení o pozůstalosti, a další. Notáři jsou za své úkony odměňováni, přísluší jim odměna za činnost, v některých případech i náhrada výloh a poplatků určený pro státní rozpočet. Obdobně jako česká právní úprava, tak i francouzská právní úprava ukládá notáři povinnost uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu. Toto pojištění kryje škody způsobené třetím osobám v důsledku chyb, omylů nebo nedbalosti ze strany notáře nebo jeho zaměstnanců.²³³

Uspořádání notářské samosprávy je ve Francii velmi ovlivněno územním rozdělením Francie. Notářská samospráva je rozdělena mezi notářské komory, regionální rady a Nejvyšší radu notářství. Notářské komory působí na území jednotlivých departmentů, regionální rady jsou složeny z několika notářských komor a na vrcholu samosprávy je Nejvyšší rada notářství. Notářská samospráva tedy je ve Francii tříступňová, naopak v České republice pouze dvouступňová.

²³¹ Čl. 8 dekretu č. 71-942, o zřizování, přemístování a rušení notářských úřadů, o pověření a sídle notářů, o úschově a předávání notářských zápisů a profesních rejstříků.

²³² SVOBODA, Jiří. *Notářství ve Francii*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 1996, ročník 1996, č. 6. ISSN 1211-0558. str. 136.

²³³ NOTAIRES FR, 2024. *Le rôle du notaire. Responsabilité et obligations du notaire*. [online]. [cit. 26. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.notaires.fr/en/notaire/role-notaire-and-his-principal-activities/collective-guarantee>.

Závěr

Tato kvalifikační práce měla přinést komplexní vhled do postavení notáře v českém právním řádu. Cílem, který byl vytyčen v úvodu této práce, bylo popsat, analyzovat a zhodnotit platnou právní úpravu postavení notáře v českém právním řádu. V rámci kvalifikační práce byly využity základní metody vědecké práce, zejména metoda deskriptivní, analytická, historická a komparativní.

Cílem úvodní kapitoly byl úvod do problematiky notářství. Úvod do problematiky se týkal vymezení pojmu notářství, vybraným zásadám a principům notářství, základním právním pramenům upravující postavení notáře v českém právním řádu. Za základní právní pramen, který v českém právním řádu upravuje postavení notáře, je považován notářský řád. Nelze v souvislosti s právními prameny opomenout ani v práci hojně využívané vnitřní předpisy Komory, které regulují notářskou činnost, a tím doplňují notářský řád. Dále došlo ke zmínění novely notářského řádu z roku 2021, která proběhla zákonem č. 300/2001 Sb. Dle mého názoru tato novela bezpochyby zvýšila kvalitu poskytování služeb vůči veřejnosti a modernizovala činnost notáře. Na základě této novely vznikla mimo jiné i tzv. Sběrka dokumentů, která vykonává také funkci centrálního archivu dokumentů, a to je, dle mého názoru, bezpochyby další krok k modernizaci notářství. V závěru první kapitoly byla krátce představena také mezinárodní spolupráce v oblasti notářství se zaměřením na mezinárodní notářské organizace a mezinárodní notářské projekty. Zapojení Komory do mezinárodní spolupráce lze zpravidla hodnotit jen pozitivně, a to z důvodu předávání zkušeností, které vedou k větší efektivitě fungování notářství.

Druhá kapitola měla za cíl nastínit stěžejní historické milníky v oblasti notářství, již od těch historicky nejstarších dob. Byl představen historický vývoj v období starověku se zaměřením zejména na území starověkého Říma, a to vzhledem ke skutečnosti, že současné české notářství vychází z římskoprávní tradice a spadá do latinského typu notářství. Nicméně větší část této kapitoly se věnovala historickému vývoji notářství na českém území, a to od doby 12. - 13. století až po znovuoobnovení českého notářství v roce 1993. Část této kapitoly byla také zaměřena na otázku historického postavení žen v notářství a v právnických profesích celkově, kdy za průkopnici v oblasti notářství je považována první nejen česká, ale i první evropská notářka Anděla Kozáková-Jírová.

Třetí kapitola měla za cíl představit samotné postavení a úlohu notáře a jeho dalších pracovníků v českém právním řádu. První podkapitola se věnovala obecně osobě notáře, dále předpokladům pro jeho jmenování do notářského úřadu, pozastavení činnosti a odvolání z funkce, samotnému způsobu obsazování notářských úřadů formou konkurzu a notářskému úřadu jako takovému, technickému zabezpečení činnosti notáře a zastupování notáře dočasným zástupcem nebo náhradníkem. Překvapivou pro mne byla velmi striktní úprava konkurzu na obsazení notářského úřadu, kdy se konkurz musí konat i v případě přihlášení pouze jedné osoby a pro úspěch v konkurzu je potřeba od konkurzní komise získat minimálně 20 z 50 bodů. Zajímavou problematikou je také výkon činnosti dočasným zástupcem a náhradníkem notáře, kdy určit dočasného zástupce nebo náhradníka notáře lze pouze s písemným souhlasem osoby, která má tuto činnost vykonávat. Druhá podkapitola byla věnována osobám pracovníků notáře se zaměřením na notářského koncipienta, notářského kandidáta a dalších osob. Pozice notářského koncipienta a notářského kandidáta není rozdílná jen v jednotlivých podmínkách kladených na tyto osoby, kdy oproti notářskému koncipientovi musím mít notářský kandidát splněnou potřebnou délku praxe a vykonanou notářskou zkoušku, ale také v činnostech, které jednotlivé osoby mohou vykonávat. Z porovnání výčtu činností obsažených v § 19 a § 23 notářského řádu, které mohou tyto osoby vykonávat, lze obecně usoudit, že pověření notářského kandidáta je širší než pověření notářského koncipienta. V případě, že dojde ke srovnání pověření činnosti na jedné straně pro notářské kandidáty a notářské koncipienty a na straně druhé pro kancelářské pracovníky, dochází zde ke skutečnosti, kdy kancelářští pracovníci mají větší rozsah pravomocí. Problematická je zde totiž situace, kdy notářský kandidát a notářský koncipient může být pověřen přípravnými a dílčími úkony činností, které jsou stanoveny v § 2 a § 3 odst. (2) notářského řádu, *a contrario* kancelářští pracovníci mohou vykonávat přípravné a dílčí úkony těch činností, které jsou stanoveny v § 2 a § 3 notářského řádu.

Čtvrtá kapitola měla za cíl popsat notářskou samosprávu, která je v České republice považována za projev samosprávy profesní, zájmové. Notářská samospráva je vykonávána nezávisle na státu, s důrazem na samostatnost a nezávislost notářského stavu. Kapitola týkající se notářské samosprávy byla převážně zaměřena na činnost Komory, jednotlivých notářských komor a jejich orgánů. Dle mého názoru by bylo vhodné v notářském řádu blíže specifikovat

přechod pravomocí prezidenta Komory a notářských komor na viceprezidenta Komory a notářských komor v případech zastupování. Tato úprava není dle mého názoru v § 33 odst. (2) a § 39 odst. (2) notářského řádu dostatečně upravena. Část této kapitoly se také zabývala dohledem a kárným řízením nad činností, kterou osoby v notářské samosprávě vykonávají. Za kárná provinění jsou ukládána kárná opatření, o kterých rozhoduje kárný senát. Kárný senát je složen ze tří členů kárné komise Komory, kteří jsou vybíráni na základě losu. Dle mého názoru by bylo vhodnější místo výběru na základě losování, vybírat členy komise například na základě předem stanoveného rozvrhu práce, který by zaručoval objektivnost projednání provinění, a to z důvodu zamezení přetěžování některých komisařů, a naopak nevyužívání komisařů ostatních.

Cílem páté kapitoly nebylo podrobně vymežit veškeré činnosti notáře, ale spíše komplexní vymezení činnosti, kterou může notář vykonávat. Úvod kapitoly přinesl obecné vymezení činností uvedených v § 2 až § 4 notářského řádu. Dále byly jednotlivé instituty, které jsou obsažené v § 2 notářského řádu, blíže představeny v podkapitole týkající se notářské činnosti v užším slova smyslu. Přesněji se jedná o institut sepisování notářských zápisů, se zaměřením na notářské zápisy pro zápis do veřejného seznamu nebo veřejného rejstříku a notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení na základě osvědčení vyhotovením doložky na listině, osvědčení podle zvláštních právních předpisů nebo osvědčení notářským zápisem, notářskou úschovu, se zaměřením na úschovu listin a úschovu peněz, a také vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení, jako institut doplňující činnost notáře v užším slova smyslu. V rámci této práce nebylo možné opomenout ani činnost notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti, která je bezpochyby převážnou náplní další činnosti notáře. Dle mého názoru by mohly být inspirací pro rozšíření činnosti notáře ostatní členské státy Evropské unie, a to například v případech řešení nesporných rozvodů u notáře. Problematika řešení nesporných rozvodů u notáře je již řešena v rámci Ministerstva spravedlnosti České republiky. Závěr páté kapitoly se věnoval odměnám a náhradám notáře za činnosti, které vykonává. Dle mého názoru mohou být problematické ty situace, kdy za provedení úkonu notář požaduje přiměřenou zálohu, neboť stanovení výše zálohy je závislé pouze na subjektivním uvážení notáře, který rozhoduje podle dané situace a zkušenosti. Odměňování notáře je z velké části stanoveno na základě notářského tarifu. V současné době projednávání návrhu novely advokátního

tarifu na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a bylo by nasnadě navrhnout zvýšení odměn také v notářském tarifu, nicméně se spíše přikláním k názoru, že notářský tarif není v současné době potřeba novelizovat, protože poslední novela notářského tarifu proběhla v lednu roku 2023.

Poslední, šestá kapitola měla za cíl komparovat postavení notáře v českém a francouzském právním řádu. Úvod této kapitoly byl věnován základním právním pramenům, které upravují postavení notáře ve francouzském právním řádu. Dle mého názoru je úprava postavení notáře v českém právním řádu více přehlednější než úprava ve francouzském právním řádu. V České republice je za stěžejní právní předpis považován notářský řád, doplněný notářským tarifem, naopak ve Francii je úprava notářství postavena nejen na zákonu o organizaci notářství z roku 1803, ale i na dalších zákonech, dekretch, nařízeních a vyhláškách. Dále došlo ke komparaci obecných náležitostí výkonu notářství, se zaměřením na notáře a notářský úřad. Největší rozdílnosti lze překvapivě nalézt v podmínkách jmenování notáře, přesněji v oblasti podmínky vzdělání notáře. Podmínka vzdělání notáře je ve francouzském právním řádu upravena, myslím si, velmi komplikovaně, ale na druhou stranu i velmi otevřeně pro možné uchazeče. Zatímco v České republice může být notářem jen osoba, která získá vysokoškolské vzdělání v oboru právo, naopak ve Francii je podmínkou pouze magisterské vysokoškolské vzdělání. A proto je ve Francii větší důraz kladen na odbornou profesní přípravu, kterou lze získat vícero způsoby. Relativně podstatným rozdílem je uspořádání notářské samosprávy, kdy ve Francii funguje třístupňová notářská samospráva, a naopak v České republice je notářská samospráva pouze dvoustupňová.

Seznam použitých pramenů

Monografie

ADAMOVIÁ, Karolina a Antonín LOJEK. *Právnicki doby rudolfínské*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2013. ISBN 978-80-87439-10-4.

BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0.

BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH, Karel Wawerka a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-181-9.

BÍLEK, Petr, Miloslav JINDŘICH, Zdeněk RYŠÁNEK, Pavel BERNARD a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-689-0.

BRÁZDA, Jiří, Richard BÉBR, Pavel ŠIMEK. *Notářství, jeho vývoj, organizace a pravomoc (srovnávací studie)*. Praha: Academia, 1976.

KINDL, Vladimír a Michal SKŘEJPEK a kol. *Právnícký stav a právnícké profese v minulosti*. Upravené a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-030-2.

KOŽIAK, Jaromír a kol. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4.

MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Komentátor. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-122-9.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Notáři v České republice 2010*. Praha: Notářská komora České republiky, 2009.

SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Právní služba: advokacie, notářství, patentoví zástupci, daňoví poradci, soukromí soudní exekutoři*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-51-3.

SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie notářství v dokumentech*. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. ISBN 978-80-7418-168-9.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace a činnost notářství*. Masarykova univerzita v Brně, 1992. ISBN 80-210-0545-9.

SCHELLEOVÁ, Ilona a Jaruška STAVINHOVÁ. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: I. díl*. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Brno: Doplněk, 1993. ISBN 80-210-0731-1.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právní učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4.

SVOBODA, Karel, Šárka TLÁŠKOVÁ, David VLÁČIL, Jiří LEVÝ, Miroslav HROMADA a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.

ŠEDIVA, Václav. *Notářství dle práva rakouského se stručnými dějinami notářství vůbec*. Turnov: Sluka & Jiránek, 1884.

WINTEROVÁ, Alena, Alena MACKOVÁ a kol. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-076-5.

Právní předpisy

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 201/1949 Sb., o notářství.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

Zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Zákon č. 7/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby.

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

Vnitřní předpisy Notářské komory České republiky

Kancelářský řád Notářské komory České republiky.

Kárný řád Notářské komory České republiky.

Konkurzní řád Notářské komory České republiky.

Organizační řád Notářské komory České republiky a notářských komor.

Zkušební řád Notářské komory České republiky.

Cizojazyčné právní předpisy

Loi contenant organisation du notariat, loi 25 ventôse an XI (zákon o organizaci notářství).

Loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques (zákon č. 2015-990 ze dne 6. srpna 2015, o růstu, aktivitě a rovných ekonomických příležitostech).

Décret n°45-0117 du 19 décembre 1945 pris pour l'application du statut du notariat (dekret č. 45-0117 ze dne 19. prosince 1945, který upravuje podmínky přijetí do notářského stavu).

Décret n°71-942 du 26 novembre 1971 relatif aux créations, transferts et suppressions d'office de notaire, à la compétence d'instrumentation et à la résidence des notaires, à la garde et à la transmission des minutes et registres professionnels des notaires (dekret č. 71-942 ze dne 26. listopadu 1971 o zřizování, přemístování a rušení notářských úřadů, o pověření a sídle notářů, o úschově a předávání notářských zápisů a profesních rejstříků).

Décret n°73-609 du 5 juillet 1973 relatif à la formation professionnelle dans le notariat et aux conditions d'accès aux fonctions de notaire (dekret č. 73-609 ze dne 5. července 1973, o odborné přípravě v povolání notáře a o podmínkách přístupu k funkcím notáře).

Ordonnance n°45-2590 du 2 novembre 1945 relative au statut du notariat (nařízení č. 45-2590 ze dne 2. listopadu 1945 týkající se postavení notářů).

Ordonnance n° 2022-544 du 13 avril 2022 relative à la déontologie et à la discipline des officiers ministériels (nařízení č. 2022-544 ze dne 13. dubna 2022, o etice a kázní ministerských úředníků).

Arrêté du 8 août 2013 fixant la liste des diplômes admis en dispense du diplôme national de master en droit pour l'exercice de la profession de notaire (vyhláška ze dne 8. srpna 2013, která stanovuje seznam diplomů vyňatých z požadavku mít národní magisterský titul v oboru právo pro výkon notářské praxe).

Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 40/06, č. 6/2009 Sb.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo 4566/2007 (ve srovnání rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze 30.4.1976, sp.zn. 4 Cz 34/76, uveřejněný ve Sbírce soudních a stanovisek pod č. 61, ročník 1977, od jehož závěrů nemá Nejvyšší soud ČR důvod se odchýlovat ani v současnosti).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2011, č. j. 14 Kse 6/2010-182.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2014 č. j. 3 Ads 75/2013 - 27.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, sp. zn C-575/16, ze dne 15. března 2018.

Usnesení prezidia Notářské komory České republiky

Usnesení prezidia Notářské komory ze dne 30. března 1993 (nečíslované), vztahující se ke způsobu účtování odměny.

Usnesení prezidia Notářské komory ze dne 6. dubna 1994 (nečíslované), vztahující se k osvědčování průběhu valných hromad a schůzí právnických osob, osvědčování skutkových dějů.

Usnesení prezidia Notářské komory ze dne 3. května 1994 (nečíslované), vztahující se k výkonu notářské činnosti mimo území České republiky.

Usnesení prezidia Notářské komory ze dne 11. dubna 1995 (nečíslované), vztahující se ke zvýšení odměny pro obtížnost.

Usnesení prezidia Notářské komory České republiky ze dne 20. 9. 2000 č. P 11/2000.

Usnesení prezidia Notářské komory České republiky ze dne 18. září a 19. září 2005 č. P 9-5/2005.

Internetové zdroje

JUSTICE FR, 2024. *La justice en France. Professionnels du droit. Le notaire*. [online]. [cit. 26. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.justice.gouv.fr/justice-france/acteurs-justice/professionnels-du-droit/notaire>.

NK ČR, 2021. *Novela notářského řádu - změny od 1. září 2021*. [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/aktuality/detail/37_914-novela-notarskeho-radu-zmeny-od-1-zari-2021.

NK ČR, 2021. *Rozhovor s předkladatelkou novely notářského řádu, poslankyní Monikou Červíčkovou*. [online]. [cit. 28. 02. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_1027-rozhovor-spredkladatelkou-novely-notarskeho-radu-poslankyni-monikou-cervickovou.

NK ČR, 2024. *Kontakty, Komise prezidia*. [online]. [cit. 20. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/kontakty>.

NK ČR, 2024. *Mezinárodní agendy, EUFides*. [online]. [cit. 11. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/mezinarodni-agendy/eufides>.

NK ČR, 2024. *Mezinárodní agendy, Rada notářství Evropské unie*. [online]. [cit. 11. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/mezinarodni-agendy/CNUE>.

NOTAIRES FR, 2024. *Le rôle du notaire. Responsabilité et obligations du notaire*. [online]. [cit. 26. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.notaires.fr/en/notair/role-notaire-and-his-principal-activities/collective-guarantee>.

PSP ČR, 2021. 793/0, *Návrh poslanců Moniky Červíčkové, Jaroslava Faltýnka, Heleny Válkové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů*. [online]. [cit. 29. 02. 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?id=170769>.

Odborné články v časopisech a sbornících

ČULÍK, Jaroslav. *O notářství*. Převzato ze sborníku „Naše české právo“ z roku 1928. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 1997, ročník 1997, č. 5. ISSN 1211-0558.

Kolektiv autorů. *Jubilejní číslo k 10. výročí obnovy notářství v České republice*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2003, ročník 2003, zvláštní číslo. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 06. 03. 2024]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2003-zvlastni-cs.pdf>.

SVOBODA, Jiří. *Notářství ve Francii*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 1996, ročník 1996, č. 6. ISSN 1211-0558.

ŠEŠINA, Martin. *Jak by měl vypadat ideální notář - úvaha*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2013, ročník 2013, č. 1. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 05. 03. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2013_1.pdf.

WAWERKA, Karel. *Koncepce dohledu Notářské komory ČR*. AD NOTAM: Časopis českého notářství. Praha: Notářská komora České republiky, 2005, ročník 2005, č. 3. ISSN 1211-0558. [online]. [cit. 20. 02. 2024]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2005_3.pdf.

Resumé

Postavení notáře v českém právním řádu

Tato diplomová práce se zabývá postavením notáře v českém právním řádu. Práce je zpracována s cílem popsat, analyzovat a zhodnotit platnou právní úpravu, která upravuje postavení a úlohu notáře. Základním právním předpisem, který upravuje postavení a úlohu notáře a je v rámci této diplomové práce využíván, je notářský řád. Nelze v tomto případě opomenout ani v práci hojně využívané vnitřní předpisy Komory, které regulují notářskou činnost, a tím doplňují notářský řád.

Celá diplomová práce je rozdělena do šesti základních kapitol. První kapitola je věnována úvodu do problematiky notářství, vymezení pojmu notářství, vybraným zásadám, základním právním pramenům upravující postavení notáře, novele notářského řádu z roku 2021, která proběhla zákonem č. 300/2001 Sb., a v neposlední řadě také mezinárodní spolupráci a mezinárodním organizacím v oblasti notářství. Druhá kapitola se týká historického vývoje notářství, je zaměřena na počátky notářství v nejstarších dobách historie a na historii notářství v českých zemích. Třetí kapitola se obecně zabývá postavením a úlohou osoby notáře a dalších pracovníků notáře v českém právním řádu. Zaměřuje se na funkci notáře, na jeho jmenování, pozastavení a odvolání z funkce, na konkurz na obsazení notářského úřadu, na notářský úřad jako takový a jeho technické zabezpečení. Dále se třetí kapitola věnuje postavení a úloze notářských koncipientů, notářských kandidátů a dalších pracovníků notáře v českém právním řádu. Čtvrtá kapitola je zaměřena na notářskou samosprávu, která je rozdělena mezi Komoru a regionální notářské komory, dále na dohled a kárné řízení v rámci notářské samosprávy. Pátá kapitola se věnuje notářské činnosti, kterou notář vykonává. Šestá kapitola se zabývá komparací právní úpravy postavení notáře v českém a francouzském právním řádu.

Klíčová slova: notář, notářský úřad, notářská samospráva, notářská činnost.

Résumé

Position of a Notary Public in the Czech Legal System

This diploma thesis studies the position of notaries in the Czech legal system. The thesis is written in order to describe, analyze and assess the legislation in force which regulates the position and role of notaries. The basic legal regulation that governs the status and role of notaries and that is used throughout this diploma thesis, is called the Notarial Code. In addition, the internal regulations of the Notarial Chamber of the Czech Republic are also mentioned frequently in the thesis, since they regulate the notarial activities and thus supplement the Notarial Code.

The diploma thesis is divided into six basic chapters. The first chapter introduces the notarial issues, explaining the concept of notaries public and selected principles, and identifies the legislation regulating the position of notaries and the amendment to the Notarial Code of 2021 that was published as Act No. 300/2001 Sb.; last but not least, it discusses international cooperation and international organizations in the area of notarial activities. The second chapter describes the historical development of the notarial service: it focuses on the beginnings of the notarial service in the oldest historical times and the history of the notarial service in Czech countries. The third chapter provides a general description of the position and role of the notary public and other notary's staff in the Czech legal system. It focuses on the function of notaries, their appointment, suspension and removal from office, the audition for the notary office and the notary office as such and the technical support of the office. Furthermore, the third chapter studies the position and role of notary trainees, notary candidates and other notary staff in the Czech legal system. The fourth chapter focuses on notarial self-administration, which is performed by the Notarial Chamber of the Czech Republic and regional notarial chambers, as well as the supervision and disciplinary proceedings within the notarial self-administration. The fifth chapter analyses the notarial activities performed by the notaries. The sixth chapter compares legal regulations related to notaries in the Czech and French legal systems.

Key words: notary, notary's office, notarial self-administration, notarial activities.